

Diff. 1478.

DISSERTATIO MEDICA

DE

H O M I N E

DEXTRO ET SINISTRO.

DISSECTATIO MEDICA

DE

HOMO IN

DEXTRO ET SINISTRO.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE
H O M I N E
DEXTRO ET SINISTRO.

QUAM,
ANNUENTE DEO OPTIMO MAXIMO,
EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI
EWALDI HOLLEBEEK,
S. S. THEOL. DOCT. EJUSQUE IN ACAD.
LUGD. BATAVA PROFESSORIS ORD.

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
& Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto,
PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
rite ac legitime consequendis,

Publico submittit examini

MEINARDUS SIMON DU PUI,
ENCHUSA WESTFRISIUS,
A. L. M. & Phil. Doctor.

Die XXV. Februarii MDCCLXXX. Ab hora 9 ad 11 L.S.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD FRATRES MURRAY,
c10cclxxx;

*Quemadmodum enim Homo quidam exterior conspicitur ex
partibus sensui obviis compaginatus, ita procul dubio &
interior est quidam Homo è debita spirituum serie, &
quasi fabrica, constans, solo rationis lumine contemplan-
dus.*

TH. SYDENHAM Epist. ad G. COLE.

V I R I S.

NOBILISSIMIS. AMPLISSIMIS.

PRUDENTISSIMIS.

CONSULIBUS.

SCABINIS. ET. CONSILIARIIS.

LIBERAE. IMPERIALIS. CIVITATIS.

C A M P E N S I S.

ET.

QUI. ILLIS. AB. ACTIS. SUNT.

FIDELISSIMIS. CONSULTISSIMIS.

HANC. DISSERTATIONEM.

Omni. Obsequio.

Dicat.

MEINARDUS. SIMON. DV. PUI.

V I R I S

NOBILISSIMIS. AMPLISSIMIS.

PRUDENTISSIMIS.

CONSULIBUS.

SCABINIS. ET. CONSILIARIIS.

LIBERAE. IMPERIALIS. CIVITATIS.

C A M P E N S I S.

ET.

QUI ILLIS AB ACTIS SUNT.

FIDELISSIMIS. CONSECTISSIMIS.

HANC. DISSERTATIONEM.

Omni. Obsequio.

Dicat.

MELNARDUS. SIMON. DU. PUL.

PRAEFATIO.

Titulum Dissertationis hujus miraberis forte
B. Lector, cum novitatem prodere videatur atque
obscuritatem quamdam prae se ferre: levi autem
adumbratione concipies facile, quid significet. Ab
HIPPOCRATIS quippe tempore ad hunc usque diem
Historiae memorantur morborum, qui Symptoma-
ta & Evacuationes criticas in dimidia tantum no-
stri Corporis parte manifestarunt, sic ut unius La-
teris actiones possint laedi, dum alterius consue-
tum Naturae iter sequantur, ac officia sua praes-
tent illibatae. Hae itaque, cum fideli adnota-
tione eorum morborum existentiam perdiscerem,
atque eam confirmari cognoscerem simul variis Ob-
servationibus, quas mecum Viri Clarissimi & Do-
ctissimi (quibus pro beneficio hoc publice debitas
persolvo grates) communicarunt, quaeque hanc

Dissertationem nunc adornant; effecerunt, ut, SYDENHAMIO praeceunte (qui Nervorum Systema tanti momenti credidit, ut illud Hominem in Homine appellaverit) Morborum genera, quantum tantum Corporis Latus adfligunt titulo Hominis Dextri & Sinistri affectionum insigniverim. In hoc autem imprimis incubuisse me scias, ut, quemadmodum de Systematis Nervosi morbis dextri sinistriue Lateris ab omni aetate omnibus constitit Medicis, ita & Observationum testimonio, illisque & oeconomiae N. C. legibus fundata Ratiocinatione, stabilire conarer, in Systemate Vasculoso similes locum habere Dimidii Hominis morbos: hos in Prima Sectione, illos in Secunda proposui. Biennium elapsum est, ex quo Materiam hanc meditari, atque ad illam pertractandam congregare, quae usui mihi forent, susceperim. Subve-

nerunt interea temporis multa, quae prius ad finem perducere hanc Dissertationem impediverunt: prae ceteris peregrinatio in Angliam Galliamque, quo praecepta, quae mihi tum in Groningana, tum in Leidensi, Academia in Praxi Medica, Chirurgia & Arte Obstetricia comparaveram, frequentiori morbos videndi occasione ac Exterorum doctrina atque experientia, in utriusque Regni Metropoli, stabilirem & firmarem. Susceptum iter, quemadmodum studiis meis proficuum, sic pariter huic Opusculo non inutile fuisse, confido: toto enim illo tempore mihi colligendi Observationes varias, & saepius severiusque de hac materia cogitandi fuit occasio. Sic quidem factum est, ut nimiam forte materiae ubertatem acceperim, & ultra solitos limites excurrat haecce *Dissertatio*; simul autem sic contigit, ut paulo penitius ejus sub-

IV P R A E F A T I O.

jectum perspicere, & Materiem hanc, nemini adhucdum, quantum novi, ex professo pertractatam, pro dignitate quadantenus perscrutari potuerim. Longe tamen abest B. L., ut sentiam, me in omnibus rem acu tetigisse, &, quod agendum erat, peregissee: facile enim video, Tractatum hunc non uno laborare vitio, atque hiatus & defectus varios in eo dari, ipse probe sentio: hos adimplebit forte dies postera, Medicina enim (ut recte inquit BAGLIVIVS) non ingenii humani partus, sed temporis filia.

Hoc omne est, quod praefari volui. Vale Lector, ac nostris conatibus, si qua laude digni sunt, fave!

Dabam Lugd. Batav.

die 25. Februarii

CICIDCCLXXX.

DISSERTATIO

M E D I C A

D E

HOMINE DEXTRO ET SINISTRO.

SECTIO PRIMA.

D E

ADFECTIONIBUS ALTERUTRIUS LA-
TERIS, INPRIMIS EX VASORUM
SYSTEMATE ALIISVE PAR-
TIBUS DEDUCENDIS.

Introductio.

Suos sane habent usus nostri corporis partium
diversarum duplex numerus, functiones eadem:
his corpori elegantia conciliatur major; harmo-
nia perfectior; numeri, ponderis & mensurae sym-
metria concinnior; ex effectibus porro ac Natu-
rae ordine, quem in his tenent C. H. leges, e-
lucescit, partium harum numerum duplicem vitae
non raro conservandae munia esse potentissima,
sic ut pars altera laesae, suave functione intertur-
batae, nonnunquam suppetias adferat insignes, al-
terius vices non raro gerat integras, aut alia pro-
ducat praesidia, sine quibus, ni talis obtineret par-
tium divisio, vita persistere haud potis esset.

A

Haec

Haec hominis in duas quasi partes, *dextram* & *sinistram*, divisio ut levi observatur scrutinio, sic ejus pro N. C. salute facillime inveniuntur emolumenta: quod si autem systema vasculosum, & quae huc suam symbolam conferunt, partes alias ita comparatas asseramus, ut ex harum fabricâ & actione morbi nonnunquam nascantur, qui dimidiatam tantum corporis partem adfligunt, non ita forte consentientes inveniemus plures, nisi dicta probentur. — Nec mirandum hoc; cum enim fluidum vitale, solâ N. C. actione elaborandum, ex utriusque cordis cavitate per suos sibi privos canales & maeandros, rectos, incurvatos, obliquos, anfractuofos, magnos, minimos per omnem N. C. partem legibus hydraulicis, hydrostaticisque premi, ferri, propelli, perque alios reveli, sic ut totam machinam pervagetur, quibuscunque etiam imbuta proprietatibus, quaevis particula sanguinis, sibi imaginetur tantum judex praecipitantior, nec ad alias, hic certe adferendas, causas attenderit curatius; non facile perspiciet certe, quâ fiat, ut ex eodem latice, totum circumvagante corpus, unicum modo adfici possit latus, intacto superstite. — Et hoc argumentandi genus etsi speciem aliquam habere videatur, factis tamen ipsis refellitur: tot enim haec res observationibus est stabilita, tot exstant effectus ejus certi, ut nullus de eâ dubitandi supersit locus.

Materies haec ordinem requirit justum: quod, quum alia non sit via, quâ in cognitionem causarum descendere liceat, quam per sollicitam observationem effectuum & phaenomenorum, perque corollaria ex his aut sponte fluentia, aut necessitate mathematicâ inde deducta, congruum est, ut quid hac de re Auctoribus observatum sit proferatur; dein in horum phaenomenorum causas inquiratur,
at-

atque inde postmodum sequelae deducantur legitima, quae praxin illustrant medicam.

CAPUT I.

OBSERVATIONES MORBORUM DIMIDII HOMINIS CONTINENS.

§. I.

Genarum rubores; albedo Linguae è directo pulmonis adfecti; linguae intumescencia & rubedo dimidia.

Practicis notatum est frequentissime (a), in pectoris adfectionibus, iis praesertim, quae peripneumoniae; haemoptoae; vomicae; phthisi; pulmonumque insequuntur tuberculis, alterutram genam, prout dexter, vel sinister obsessus pulmo est, rubore tingi notabili. In peripneumonia sanguinis colore naturali haud dissimili. In aliis autem mox memoratis morbis alteruter ille rubor floridioris ingenii est & coloris exaltationis, ita ut praedispositis colores isti amoene rosei intermixto candido horum malorum persaepe infida sint praenuntia.

Haud ita frequentioris effectus sunt, quae peripneumoniacis accidere notavit Cows: nimirum linguam quandoque albidam fieri in integrum, si totus adfectus fuerit pulmo, & pro dimidia tantum parte,

(a) Vid. inter alios venerandi Senis Cl. OOSTERDIX-
KII Inst. Med. Pract. Lib. IV. Morb. Part. C. III. §. XV.
C. IV. §. XI. C. V. §. IX. & C. VI. nec non Ill. SWIE-
TENII Comm. Tom. III. pag. 645 & 673.

parte, ejus si demidia fuerit adflicta pars: inquit enim (b), „In pulmonis inflammationibus si lingua tota alba fiat ac aspera, ambae pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus vero dimidia lingua, qua parte id adparet, inflammatio adfligit.” — Hoc HIPPOCRATIS confirmantes dogma nullas aliis recensitas Auctoribus inveni observationes.

Dimidiatam hanc linguae dispositionem vigere non raro absque eo, ut suam hic quasi symbolam conferant pulmones adfecti, aliorum comprobant observationes: quandoque etenim tumere tantum dimidiam linguam & in Act. Acad. R. Chir. Paris. & in Ephemerid. N. C. legitur. Prior observatio in dicto opere occurrit Tom. V. p. 515., ubi Cl. de LA MALLE memorat, quod post faucium exortum vitium, & inde natam deglutitionem difficilem, dimidia tumuerit lingua: postquam enim haec memoraverat, ita pergit. „On lui prescrivit des boissons rafraîchissantes: & elle paroissoit hors d'affaire, lorsque au bout de quelques jours, dans la nuit du dix-sept au dix-huit du mois la langue se tumesce dans toute sa longueur du côté gauche: quoique le gonflement n'affectât qu'un seul côté, il étoit si considérable, qu'il gênoit la respiration & rendoit la deglutition impossible.” — Posterior invenitur in memoratis Actis Dec. I. Ann. VI & VII. observ. IX. pag. 20., ubi de hirudinum successu felici in cephalalgia inveterata agens haec interserit Cl. LANGELOTTUS, „Sed novo quodam exemplo idem ille heros hirudinum singularem effectum. Etiam in contumacissimo linguae tumore est expertus: induruerat lingua ad partem sui dimidiam,

(b) Coac. Praenot. n. 400. Ed. Foëx.

„ diam, idque ex bilis atrae defluxione, ita ut ari-
 „ di instar ligni immobilis in ore haereret, vixque
 „ ulli usui sufficeret.” Observatio illa memoratur
 etiam in *Memoir. de l'Acad. R. de Chir.* l. mox cit.

Nec tumere tantum dimidiam linguam, verum
 etiam nigredine tingi quandoque solam, patet ex ob-
 vatione, litteris conscriptâ (quibus eo major ha-
 benda fides est, quod de alio morbo agentes, de
 linguae vitio quasi per transfennam modo moneant)
 a Chirurgo quodam expertissimo, atque in Patria no-
 strâ haud incelebri, qui aegri, dolore fixo dextri
 lateris capitis & maxillae superioris laborantis, una
 cum nigredine linguae dimidia lateris ejusdem, ha-
 buerat curam, quam mecum pro solitâ erga me be-
 nevolentia communicavit Clar. Praeceptor VAN
 DOEVEREN.

§. I I.

Coloris cutis Ictero depravati exempla.

Hujus coloris depravati exemplum manifestis-
 simum CONRADI BERTHOLDI observatio est
 de ictero corporis dimidii, qui ita sese obtulit:
 „ Icterus unius lateris haecenus apud nullum au-
 „ ctorem reperi, observatus tamen à me ante bien-
 „ nium in generosissimo de St. septuagenario ma-
 „ jore, qui cum ab ira, cui graviori per na-
 „ turam obnoxius erat, apoplexia corripereetur,
 „ quam hemiplexia dextri lateris excepit, simul
 „ ictero partis ejusdem laborabat, corpus ad-
 „ eo accurate quasi dividente, ut etiam na-
 „ si dextrum latus icteritium esset, sinistrum
 „ vero colorem naturalem retineret, haud secus
 „ ac in fene quodam podagrigo altera quoque nasi
 „ me-

(c) Eph. N. C. Cent. III. obs. 64.

medietas adfecta ab ETMULLERO (*d*) observata est. — Quamvis autem Dn. aeger propter aetatem ab omnibus pro deplorato haberetur, cum & urina supprimeretur; V. S. tamen & con-
 venienti cephalicorum cum Bezoardicis, quae inter tinctura Michaëlis valde proficua depre-
 hendebatur, conjunctorum usu intra duas sep-
 timanas restituebatur, ita ut icterus quoque dis-
 pareret. — Incolumis ab eo tempore integrâ-
 que valetudine exstitit usque ad finem Octobris
 anni superioris, quo iterum ab ira frequentiori
 casuque nocturno continua febre correptus, cum
 propter octiduanam absentiam meam, qua Au-
 gusto Electori Brunsvicensi Domino meo Cle-
 mentissimo vocabar, alteri cuidam medico sese
 committere coactus fuisset, seu propter muta-
 tionem hanc, seu quoque aetatis ratione morti
 tandem in praedam cessit. Hanc recensuit ob-
 servationem MORGAGNIUS (*e*), inque illius
 causam, ut obiter ipsam tetigerat observationem,
 obiter etiam inquisivit; verum de hac infra dicendi
 erit locus.

Non ita dimidiati quidem praecise corporis at-
 singularium tantum corporis partium ictero in-
 fectarum, ut dextri praesertim brachii, faciei dun-
 taxat, aut mammae, aut digiti, vel unguium ROSE-
 NIUS ex PAULINO (*f*) & Actis N. C. (*g*), &
 ex Diario medico Gallico (*h*) VOGELIUS memi-
 nere (*i*). Hisce absolutis pergo ad alia exempla.

§. III.

(*d*) In Collegio Practico Oper. Tom. 2. pag. 844.

(*e*) Epist. Anat. Med. XI. art. 14. de S. & C. morb. per Anat. indagatis.

(*f*) Obs. Dec. I. 9.

(*g*) Vol. IV. Obs. 112.

(*h*) Journal de Medecine M. de Fevrier 1768. p. 163.

(*i*) Praelect. Pract. Titulo Icteri.

§. III.

Unius lateris Sudores.

Horum aliquas colligere observationes mihi annales suppeditarunt medici: quas sequenti ordine accipite.

„ Prudentissimus J. J. EERHARD XIII. Vir
 „ Argentoratenfis per omnem vitam tantum fuda-
 „ bat in dextris corporis partibus: egoque vidi in
 „ fronte & alibi dextrum latus sudore madere,
 „ sinistrum nunquam. Obibat pie paucos ante an-
 „ nos sexagenarius hydrope” (k).

„ Numero aliquot (inquit LEDELIUS (l))
 „ deprehendi personas Gorlicii Lusatorum curae
 „ meae, ob aegritudines varias, subditas, quibus
 „ altero latere sudante, alterum minime humecta-
 „ tum deprehendi: nec tantum è Nobilitate, sed &
 „ è plebejis fuerunt, ita ut jam non amplius pro
 „ raro sit reputandum”.

„ Sutoris Quedlinburgensis uxor adhuc vivens,
 „ fucci plena, caeteroquin sana & vegeta, ubi
 „ corpus à motu vel calore externo, vel assumpto
 „ sudorifero calefit, in singulis sinistri lateris par-
 „ tibus à capite ad calcem usque sudorem profun-
 „ dit largissimum, in dextro vero latere ne mini-
 „ ma sudoris gutta nec mador unquam erumpit,
 „ id quod ego partim non modo saepissime vidi,
 „ sed ipsa quoque hoc à pueritia, quantum recor-
 „ dari potest, non aliter contigisse, constanter as-
 „ se-

(k) Vid. Obs. D. GEORGII FRANCHI in Eph. N. C.
 Dec. I. Anno IV. & V. Obs. C.

(l) Ibid. Dec. III. A. II. Obs. LII.

severat. Quod autem hic quam maxime mirandum mihi videtur, illud est: quoties haec femina ex marito concepit (est autem quinque jam liberorum mater) statim à conceptionis & hinc gestationis tempore sudorem per corporis partes in utroque latere ordinarie prorumpere observat; exantlatis vero partus laboribus eo ipso momento dextri lateris pori concidunt, ac firmissime iterum clauduntur, adeo, ut ipsa sudorem totius corporis pro infallibili conceptionis signo in se jam agnoscat, habeatque. Extra ingravidationis vero tempus etiam in balneo calidissimo per diaphoretica maxime volatilia (quod aliquoties tentavi) sudor nullatenus allici potest. Ipsa interim nulla hinc sentit sanitatis incommoda, nisi aliqualem sinistri brachii ac totius fere ipsius lateris gravitatem, forsàn à latice ferroso illuc copiosius affluente oriundam" (*m*).

Duplicem, cujus ejusdem fere generis altera est, observationem memoriae prodidit Cl. HARTMANNUS (*n*), eo tamen cum discrimine, ut faemina haec, cujus meminit, sudores tantum pateretur dimidios, quotiescunque gestaret utero. Altera est de faemina perpetuo fere ex cordis palpitationibus laborante, sinistri solius lateris sudoribus perfusâ.

Insequatur jam observationum ejusdem generis par à Clar. P. ROMMELIO conservatum (*o*):

„ Ill. & generosa quaedam Baronissa, re exigente,

(*m*) Ibid. Obs. D. JACOBI SCHMIDII in Dec. II. A. II. Obs. CXXVI. p. 287.

(*n*) In dissert. de Sudore unius lateris edita Halae ad Salam A. 1751. 4to. p. 38, Not. 26. in fine.

(*o*) Mox cit. Eph. N. C. Dec. II. A. X. Obs. CXCIV, p. 376.

te, ad sudorem proclivis, in lecto facile sudare
potest, nec leve inde juvamen sentit, utpote
erysipelate haud raro vexata. Circa sudationem
tamen hoc singulare habet, ut, quoties vult, uni-
cum saltem latus, & quidem illud quod liberum
est, & cui non incumbit, sudare observet, al-
tero omnino sicco manente: cum itaque ad su-
dandum se componit, illi lateri incumbere ne-
cesse habet, quod sudore minus opus habere
credit, alia demum vice, alterum latus etiam
pari modo ad sudandum debito situ dispositu-
ra. Mirum sane videri posset, oppositum &
minus incalescens latus sudare, cum tamen ra-
tioni & naturae magis conveniens videatur, la-
tus magis calefactum, & reliqui corporis mole,
praeter stragula, magis onustum, quam illud,
quod respectu hujus lecto vel stragulis leviter
saltem tectum est, sudare debere.

Alia mulier scirrhusa hepatis duritie laborans
se neque in lecto, neque in sudatorio (quod
more plebejo per se & proprio consilio facere
solita est) in latere & hypochondrio dextro su-
dorem prolicere potest; etiamsi latus sinistrum
recte madeat & sudorem emittat. Imo non so-
lum dictum latus non sudat, sed quod mage mi-
randum, dum totum corpus reliquum incalescit,
& sudore quasi diffluit; hoc tamen latus semper
siccum & frigidum manet, & patiens frigus haud
leve illius lateris sentit.

PECHLINUS (p) porro protulit, se vidisse una parte
copiosos effluxisse sudores, ubi dimidium corporis
rigebat, neque lecti commoditate injectisque stra-
gulis, ut concalesceret adduci potuisse, illaque
quicquam adjuvasse.

Nec

(p) Obs. Physico Med. pag. 342.

A 5

Nec omittendus est, quem in se ipso fuit expertus mox laudatus Cl. HARTMANNUS (q), unius lateris sudor, cujus historiam dedit sequentem (r):

„ Praeter illud, quod dextrum latus peculiari-
 „ ter hic sudor occupat, semperque & prior est
 „ & copiosior illo, qui in altero sub vehemen-
 „ tiori demum sudatione exstillat, hoc quoque
 „ commemorandum est, ipsum hunc sudorem vel
 „ à levissima causa fieri effusissimum. Atque haec
 „ est omnis tam prodeuntis ejus, quam permanen-
 „ tis ratio. Quotiescunque lateri dextro immi-
 „ net, vel moderatissima corporis agitatione, vel
 „ temperato admodum calore, vel attentâ quadam
 „ animi meditatione, vel alia quacunque causâ, fan-
 „ guinis motum etiam perquam leviter augente,
 „ irritatus, primo in dextram genam ea, quae in-
 „ terno oculi cantho propior est, parte madorem
 „ emittit parum percipiendum, mox vero celerri-
 „ me in guttas coit maximas, frontisque, & nasi,
 „ & menti, & pectoris, & omnis reliqui corporis
 „ partem exacte dimidiam largissimo latice perfun-
 „ dit. Qua durante illuvie illud quoque singulari-
 „ ter observandum est, adfectum atque sudore
 „ inundatum latus ad tactum frigere, alterum ve-
 „ ro naturali suo tepore esse temperatum. Tan-
 „ dem in sinistro quoque latere sudoriferi pori
 „ suos humores emittere incipiunt; raro autem,
 „ nisi summa sit sudatio, ultra madorem sudant.
 „ Cui quidem sudoris hujus insoliti effluentiae

va-

(q) Vid. laudatam mox dissert. p. 4, 36 & seqq., ubi in nota 25. sudor sinistram capitis partem post prandium & coenam occupans ex MARCELLO DONATO L. VI. *De Medica Hist. Mirabili*, & aliorum sudorum particularium memorantur historiae.

(r) §. XVIII. & XIX.

„ varias nonnullas singulares ejusdem lateris infir-
 „ mitates adjunctas sentio, quarum aliquas, quae
 „ ipsum sudorem cognatione maxime attingunt,
 „ mihi inde finenter fere atque perpetuis insul-
 „ tibus infestae sunt, conciso expediam sermone.
 „ Potiora in caput intenduntur mala: quandoquidem
 „ illud frequentius ex *ἡμικεῖν* dolet; dexter ocu-
 „ lus sinistro multo hebetior est; dextram narem
 „ incessabilis occludit gravedo atque destillatio, &
 „ ipsa lingua, dextra sui parte, veluti subnerva-
 „ ta, difficilius movetur. Universo vero lateri
 „ dextro, praesertim scapulae, femori & tibiae,
 „ continui incumbunt rheumatismi. Taceo fre-
 „ quentes dextri pulmonis dolores acutos & veluti
 „ punctim illatos, ipsosque insignes ex dextro so-
 „ lum hypochondrio labores.” In insequentibus
 „ in hujus sudoris causas inquit, quas, do-
 „ nec inferius fuerit perventum, nunc mittimus.

Non ita totum quidem corpus dimidium, at fa-
 ciei solius dextrae partis omni tempore pomeridia-
 no infestantem sudorem in nobili quadam virgine
 Groningo-Omlandicâ abhinc aliquot annis Clar.
 Praeceptor VAN DOEVEREN observavit & me-
 cum communicavit.

Observationis insuper sudoris magis particularis
 à posteriori colli parte, cum aliquali cutis rubore
 & ardore erumpentis, copiosissimi, intra 24. ho-
 ras hunc locum omnino deferentis, dorsum post-
 modum eodem modo usque ad nates occupantis,
 ac reliquis intactis aliis partibus demum post aliquot
 dies evanescentis, Auctor est ANDRAEAS KELL-
 NERUS (§).

§. IV.

(§) Act. Phys. Med. Vol. IV. Obs. CXV. p. 452.

§. I V.

Calor Frigusque alterutrius lateris.

Horum primas teneat partes ante jam memoratus PECHLINUS (t), qui haec effecta se observasse asserit „ vidimus, inquit, profecto, ubi unius „ lateris extremum erat frigus, alterum caluisse: & nonnullis interjectis addit, „ vidi & novi faemi- „ nam praecipuam, quae ad paroxysmos epilep- „ ticos identidem recurstantes dimidii corporis, „ à capite ad calcem, stupore & frigore, oculi si- „ nistri coecitate, cordis concussione tam vehe- „ mente, ut & à vicinis audiri posset, afficieba- „ tur, immuni semper & feriente altero latere.”

Calorem & sudorem dimidii corporis à se ipso ob- servatum Clar. habet J. F. CLOSSIUS (u): Au- ctor hic, postquam J. SCHENCKII (v) memoraverat historiam Monialis, cui, quotiescunque balneum in- grediebatur, aut levi aliquo exercitio corporis uteba- tur, toties insignis quaedam rubedo in dextro latere à fronte usque ad pedes suboriebatur, sinistro natura- lem omnino colorem servante, se puerum quendam Tubingensem saepius vidisse scribit, „ qui, quo- „ ties incalescebat, in singulis dextrilateris par- „ tibus à capite ad calcem usque rubore, mado- „ re & sudore perfundebatur, in sinistro inte- „ rim latere nullam, neque coloris, neque calo- „ ris, mutationem patiens, ita quidem, ut, ju- „ cundo prorsus spectaculo, in facie, frontis, nasi, „ labiorum, menti, cet. partes, examuffim dimi- „ diatas, versus dextram calidas, rubicundas, ma- di-

(t) L. I.

(u) Spec. Obs. miscell. novae variolis med. meth. ad- jectum. Obs. XXIII. p. 102.

(v) Obs. Rar. Cap. de cute L. V. Obs. V. (2)

„ didas, versus sinistram autem frigidas, pallidas, ficas, conspiciere liceret.”

De febre particulari intermittenti, non quidem è perpendiculo, at horisontali divisioni parallelo, dimidium corpus occupante, mentionem injicit medicus D'AUXIRON in *Diario medico Gallico* (x): quae tamen non adeo proxime scopum meum tangit, ut eam ulterius memorare necessarium duxerim.

§. V.

Eruptionum cutanearum variae species.

De his variis variae Auctoribus recensentur diversitates, varii earum metaschematismi. — Inter medicos, qui hac de re suas memoriae prodiderunt observationes, agmen hic ducat saepius jam laudatus PECHLINUS (y), qui in scorbuto, ejusque filiâ (ut dicit) scabie, an recte? non semel unum se latus ad perpendiculum maculis, pustulis ulceribusque foedari, altero immuni, notare meminit.

Insequatur hunc Cl. J. ERN. GREDINGIUS (z), qui noctambulonis, cujus historiam tradit b. LUDWIGIUS (a), dissectionem tradens adnotat, mortui petechias nigras, violaceas, atroque-rubentis coloris, à lentis magnitudine ad acus puncturae tantum, circumferentiam, uberrima copia fere solum frontem, exceptâ superiore humeri sinistri parte, quae unica eaque sola notabatur, occupasse.

Va-

(x) Journal de Medecine, Chir., Pharmacie &c., par M. ROUX. Tom, XXIV. Janvier 1766. p. 63.

(y) In saepius memorato Tractatu.

(z) LUDWIGII Adv. Med. Pract. Vol. II. Parte III. pag. 451.

(a) Ibidem. Vol. II. Parte II. pag. 282.

Variolas dimidiam tantum corporis superficiem infestantes observavit solus, quantum scio, PECHLINUS (*b*), qui dicit „semel etiam notavi variolas densas admodum unum duntaxat latus occupasse, dimidiato corpore plane intacto, aut summum unis alterisque pustulis maculato.”

Variolas veras succedere morbillis, & vice versa, animadvertere non rarum est (*c*); nec rarum est, variolas vel morbillos petechias sibi habere focias (*d*); cum putredinis gradu tantopere evecto, ut petechiae produci inde possint, nihil eas oriri facilius; rarius longe est, variolas veras cum morbillis eodem obtinere in corpore (*e*); rariusque adhuc, morbillos unum, alterum occupare latus

(*b*) L. 1. Corrigendus ergo hic error est, quem in citando commiserunt Cl. WEBERUS (Obs. med. Fascicul. I. pag. ult.) & Cl. KLEIN (Interpres Clinicus pag. 187.) ac si de morbillis in sinistrâ parte, dextra variolis, ad periculum diviso corpore, meminisset PECHLINUS, l. 1.

(*c*) Cl. VALENT. ERN. COHAUSEN in Act. Phys. Med. Vol. VI. Obs. CIX. pag. 370. se in tribus fratribus, eorundem sorore, aliisque binis subjectis, variolis morbillos successisse anno 1739. observasse testatur.

(*d*) Eodem in Libro pag. 217. ubi notantur variolae cum interspersis petechiis.

(*e*) DIMERBROEK Op. omn. p. 248, 302. Hist. XIX. SIDOBRE Tract. de Var. & morb. HARRIS de morb. Acutis infant. p. 486. & seq. obs. VII. WEBER Obs. Fascic. mox cit. p. 64. Variolas insititias una cum morbillis conjunctas in variis aegris memorat Cl. BERGIUS, vid. de Geneesk. Verh. aan de Kon. Sweedsche Acad. medegedeeld, verzaald door J. B. SANDIFORT, Tom. III. p. 391. & seqq. nec non p. 478. & seqq. Cuicunque frequenti variolarum insitioni interesse occasio fuit (& huic multoties interfuisse Cl. mei Praeceptoris VAN DOEVEREN benevolentia gloriator) observare potuerit, frequentem hanc concomitari eruptionem cutaneam, quam nomine *Rash* insignire Britanni, quae proxime ad levioris & mitioris scarlatinae spe-

tus variolas; quandoque tamen illum casum obtinuisse palam facit observatio (f) Cl. BEHRENS, qui ETMULLERUM (g) observasse variolas in uno & in altero morbillos scribit.

Atque his in recensendis observationibus hic subsisto & ad alia transeo.

§. VI.

Alterutrius lateris Ignis Sacer.

Eruptio datur quaedam cutanea, per dimidiam corporis superficiem à pectore & paulo superius ad imum ventris plerumque sese extendens, ibi locorum dolorem habens comitem, gravem plerumque adeo, ut tactum pressionemve perferendo impares sint aegri.

Morbum hunc dum apud scriptores perscrutari volumus, tam diversa nomina, tantamque nonnunquam symptomatum curandique rationis offendimus diversitatem, ut nescias fere quodnam ei tribuendum sit nomen, atque ad quam speciem referri debeat: modo enim morbum illum *Ignem* nominant *sacrum*, *Ignem* modo appellant *Sancti Antonii* (h); aliis ut PLINIO *Zoster*, HOFFMANNO *Zona* dicitur, dum aliis iterum *Circellum* audit, *Circinum*, *Baltheum*.

Sym-

speciem accedere videtur. Conf. DIMSDALE *on the pres. meth. of Inoculation*.

(f) In Eph. N. C. l. ante citato.

(g) In collegio Pract. T. 2. pag. 403.

(h) ANT. DE HAEN Thes. Febr. divisiones sistentes p. 114.

Symptomata, quae hominis in hoc morbo alienatas qualitates spectant, diversa adeo saepe recensentur, ut modo eam eruptionem à pectore ad imum ventrem infestare medium corpus perpendiculariter, modo Zonam spithamam latam dimidium hominem cingentem scribant Auctores: & quod ad curam attinet, Medici ad erysipelas hanc referentes speciem hic antiphlogisticam curam adhiberi volunt, & V. S., repetitam etiam quandoque ad quartam vicem, necessariam judicant; dum alii contra, etsi ad erysipelas eam etiam quidem referunt, ad putredinem tamen humorum, ex qua plerumque suam originem haec sortiuntur symptomata, atque ad gangraenam, ipsis in pustulis saepius nascentem, viriumque hic praesentem prolapsum attenti, potius antiscorbutica, sive antiseptica praeprimis, hic administranda inculcant (i).

Quicquid horum omnium sit, ego morborum tantum, qui unicum latus stricte dictum adfligunt, investigatione occupatus, ac sollicitus parum, quodnam tribuatur illis nomen, modo detur aliqua denominatio, quae morbum, de quo agendi scopus est, determinat, huic adfectioni ex variis illis nominibus *Ignis Sacri* nomen retinui, per quod igitur cum Cl. ANT. DE HAEN (k) intelligo febrem, eamque non raro validam, cum dolore in al-

ter

(i) Confer hac de re omnino dissert., quam hoc de morbo conscripsit doct. MURK VAN PHEL SUM in Libro, cujus titulus *Verh. over tot de Genees- en Natuurk. behoevende onderwerpen*, Tom. II. ab initio, ubi tam quoad etymologiam nominis variis auctoribus adhibiti, quam quoad alia hunc morbum spectantia, varia, eaque utilia, multo labore & severiori cura congesta reperies.

(k) Tract. mox cit. p. 115.

terutrius abdominis plagâ externa, cui se die I^o, II°, vel III° ea in plaga adjungunt maculae rubrae, cito in modum grandefcentes, dolentesque, variolis discretis majoribus persimiles, sed altiores, & racematim uno in loco secum cohaerentes, tum & interstitia vacua magnaue inter se relinquentes.

Videamus jam, quaenam haec ante dicta confirmantia Auctoribus recensentur signa. Doct. VAN PHELSUM (1) ex propriis observationibus eandem fere definitionem condidit. En ejus verba, quae hic Belgico idiomate adponere liceat! „ De „ kwaal, welke ik thans bedoele, heeft zich aan „ my doen kennen door geelagtige genoegzaam als „ 't in Kinderen zoo zeer gewoone Springvuur (ignis „ facer) zich vertoonende, doorgaans bruin roode of „ zelfs blaauwagtige, doorschynende, dog schielijk „ breekende, en lun inhebbend scherp vogt uitstortende, heete en zeer pynelyke, onregelmaatige blaasjes, onder en rondom welken de huid hoog rood of „ blaauwagtig (zelfs byna zwart) gekleurd is; „ doorgaans met bruyne of zwarte, uitgeholde, effene korsten opdroogende; meesten tyd alleen aan een der zyden, omtrend de plaatsen der lever of milt „ (zeldzaamst egter, zo verre my tot nog toe gebleeken is, omtrend den lever) en daar boven, van den „ maagkolk af tot aan den Ruggraat toe, als een „ onregelmatig breeden band zich uitstreckende.”

Quod si porro decem observationes, quas dissertationi huic adjunxit, perlegere quis cupiat, hanc rem confirmatam inveniet ulterius.

Nec omittenda sunt, quae Cl. A. DE HAEN (m) insuper hoc de morbo monuit. Apud Batavos se

fre-

(1) Vid. Lib. mox citatum p. 3.

(m) L. mox cit.

frequenter, Viennae semel, hanc febrim observasse scribit, & interjectâ definitione, quam nostram fecimus, sic pergit: „ Perpetuâ lege, quantum numerosi me casus docuere, non nisi alterutrum abdominis latus occupant. Ita quidem, ut anteriore parte nunquam lineam albam, nunquam à postica spinam transcendant. In hac porro distantia, inter lineam albam & spinam dorſi, sunt nonnunquam paucae racematim cohaerentium pustularum insulae, aliave multa, aliquando etiam ita, ut Zona spithamam lata, paucis liberis plagis duntaxat relictis, medium abdomen perfecte cingat. ” Hisce praeterea adjungit, se semel habuisse occasionem Viennae hunc morbum auditoribus demonstrandi, idque, quod hucusque nunquam sibi videre contigerat, in solâ facie, quae observatio sic sese habet: „ Vir odontalgiam passus dentem sibi evelli curat, unde dolore curabatur quidem, sed vacuo in maxilla loco molestum sibi aëris conquerebatur ingressum. Hoc totum, quod Anamnesis docebat, quae tamen, num sequenti malo faverit, omnino dubito. Oritur post hac ipsi, media in fronte, tuberculum, triduoque post febris horrida, cum tumore sinistrae frontis, palpebrarum genaeque ejusdem lateris, tumque pustulae, quales supra descriptae, omnia loca exacte implentes, sed ultra mediam faciei lineam minime excurrentes. ”

Addam nunc trigam observationum, quae mecum, dum hanc materiam meditabar, benevole communicatae fuere, quibus quartam, a me ipso observatam, superaddam.

Circa finem anni 1767. in annorum 74. femina Omlandica *Matje Hendriks* dicta, Groningae consilium quaerente, exanthemata praedicta, dextrum
la.

latus occupantia, ex quibus abhinc anno laboraverat & dimidio, observavit Clar. meus Praeceptor VAN DOEVEREN. — Incipiebant exanthemata haec medio in pectore, ita ut mamma illius lateris hifce infestaretur; axillam porro occupabant dextram, ejusdemque nominis scapulam, ac circa spinam cessabant dorsi. Malum hoc, quod Belgis *Rooderiem* audit, invasit foeminam hanc cum febre & phlyctenis, dicta loca occupantibus, dein siccatis, dolorosis, prurientibus, furfuraceis. — Plenior morbi historiam notandi occasionem non praebuit unicum, uti fieri solet, de morbo consilium.

Hac de materie cum animum ad scribendum adpuli, ac ea congererem, quae aliis hac de re fuerint observata, initio anni 1778. brevi tempore antequam studiorum causâ per *Angliam Galliamque* suscepi peregrinationem, sequentes per litteras mecum de *Ignis sacro* praxi suâ confirmatas observationes pro suâ, quâ utor, amicitia benevole communicavit Clar. VAN GEUNS.

Cum aestate praeterita amico, mihiq; jucundo, apud nos uteris hospitio, & interea indicares, te meditantem thema pro dissertatione inaugurali incidisse cogitatione in affectiones morbosas, quae alterum C. H. latus potissimum occupant, relinquentes alterum liberum, memini quidem, de *Herpetis vel Erysipelatis cutanei* illa specie, quae inde ab umbilico vel abdominis atque etiam thoracis parte anteriori media per alterum latus dispergitur, & spinam vel mediam dorsi attingit, absque eo ut medium corporis sive anterius sive posterius fere transcendat, verba me facere, tanquam à me saepius observata; sed cum nunc instes ulterius, & scisciteris de observationibus istis meis etiam chartae, tuum in usum, mandandis, molestior aliquo modo es. Non

quod haec me vidisse frequentius, etiam nunc sic
fatis in mentem non recurrat, sed quod ad con-
scribenda ea, quae vidi, vix accinctus nunc sim,
propter pleniorum hoc de re annotationum de-
fectum. Cujus tamen defectus cum tu rationes
sufficientes reperies in negotiorum multitudine tur-
bisque, quibus *Groningae* medicinam facientem me
nimium profecto obrutum fuisse & oppressum pro-
be novisti, excusabis quidem facile, sed & aequi-
bonique consulere debebis, quae hac de re obser-
vata minus plene nunc proferam. Quam memo-
ravi *Herpetis vel Erysipelatis speciem*, Zonam etiam
dictam, vel Zosterem, primum vidi, ante 12. fere
annos, in muliere ultra LX. annos nata, habitus
pinguis, phlegmatici & cachectici, eruptionibus
cutaneis antea quidem expositae, sed levioribus &
brevis abeuntibus. Huic nunc, post prius percep-
tum dolorem ardentem, intolerabilem in cute, inde
à sterno per latus sinistrum ad dorsi spinam, erum-
punt pustulae confertae, irregulares, aliquae pol-
licem fere latae, pleraeque minores, cum ignei
ardoris sensu quasi cutem corrodentis. Pustulae
hae occupabant idem illud thoracis latus sinistrum,
sed neque sternum, neque dorsi spinam supercande-
bant, scapulam autem totam tenebant, imo descen-
debant usque super humeri mediam partem fini-
stri ejusdem lateris. Phlyctenae istae brevi lives-
cebant, plorantes ichorem limpidum, aerem, pau-
cum, puris vix quicquam dantes. Cutis interja-
cens valde rubebat & calebat. Abiere hae intra
octo dies in crustas aridas, nigrescentes, fundentes
adhuc ichorem, & post alios octo dies deciden-
tes totas, relinquentesque foveas latiores in cute.—
Hic fuit morbi decursus. Febris maxime adfuit
in principio, deinceps vix notabilis. Rediit autem
ad sanitatem tunc haec mulier. — Tu nunc vi-
de.

deris, quatenus cum hisce conveniant, quae CELSUS
 de *Herpete* ἐρπίδα, vel potius de *Ignē Sacro* tradit
Sect 3 & 4. *Cap.* 28. *Lib.* V. quae vitia utraque cor-
 pora fere seniores tentare scribit, aut ea, quae mali
 habitus sunt; non tamen memorans illam alterius mo-
 do lateris affectionem. Quam tamen non in hac tan-
 tum muliere, sed brevi post vidi in sene, inde ab um-
 bilico ad mediam spinam, cui & profundius vora-
 bant ulcera & inducta gangraena cutem adeo lace-
 rabant, ut ferendo non sufficerent vires. Quem
 lethalem huius mali exitum adhuc ante paucas
 menses vidisse succurrit in Matrona provectae
 aetatis, cuius causa Zwollam arcescebar, huic
 enim latiores etiam gangraenosae plagae cutem,
 phlyctenis lividis foedam, perederant usque in
 pinguedinem, nec sese ultra coxendicem sinistram,
 inde à lumborum vertebriis & osse sacro ad umbi-
 licum & pubem extendebant, descendentes etiam
 super femore sinistro. Rectissime vero haec mala
 vocaveris ἐρπίδες. Est autem in his vitiis fre-
 quens denominationum confusio, qua de re videri
 meretur SEVERINUS de *abscess.* L. IV. C. IX. §. II.
 Neque aliena videtur *Zonae* vel *Zosteris* denomina-
 tio, quae vitia strictim ad Erysiipelatum species
 ab aliis referuntur. Vid. HOFFM. *Med. Syst.*
Tom. IV *Part.* V. C. V. §. 6, 7. tum & *Part.* I.
Sect. I. C. XIII. §. 6. & subtilem Nosographum
 SAUVAG. *Class.* III. *Gen.* VII. *spec.* VIII. item
Class. I. *Gen.* VIII. *spec.* IV. tandem eximium illum
Chir. rationalis scriptorem PLATNERUM §. 166
 & 919. Sed observatis meis illud adhuc addendum
 habebam, idque tuam propius in rem, in octo vel
 decem hominibus utriusque sexus, quibus herpetis
 hoc genus me tractare probe memini, constanter
 obtinuisse, ut unum modo corporis latus adfectum
 fuerit, rarissime & anterieus & posterius plagas her-

petosas medium corporis transmeasse ne vel digiti latitudinem : porro & pectus & abdomen adeo constantes hujus mali sedes esse, ut ultra truncum & forte vel humerum vel femur vicinum, non prodire hoc vitium prorsus crediderim, donec his ipsis diebus, urbis nostrae *Hardervici* Pharmacopoeum curandum nactus sim, cui caput infestavit malum, excepta fede in ceteris Herpeti profus simile. Scilicet huic, sexagenario jam majori, prius cum ardore insigni & rubore cutis cranii capillata dextri lateris, frontis, & palpebrae oculi dextri, intumuit specie erysipelatis, mox papulae & pustulae largiores iis in locis elevantur, quae octiduo in crustas aridas, nigras abiire, cum tumoris subfidentia, & nunc, cum haec scribo, solvi ac decidere incipiunt. En verum nostri mali charactera ! quae quum vidi, eo magis etiam me instigarunt, ut pristinas meas observationes revocarem, & una cum hac responsi loco ad litteras tuas perscriberem. Sedes mali in hoc optimo viro est accurate inde à dextra parte nuchae juxta futurae sagittalis latus dextrum, super medium frontis & oculum dextrum, qui etiam prae tumore in principio oclusus fuit. Omnes praeterea, in quibus hoc malum vidi, fuere homines provectioris aetatis, saltem ultra L. annos, excepto forte (nam obscure recordor) uno juniore. In omnibus praegressa fuerat prava quaedam succorum temperies, major, minor in hoc illove, &c."

Haec qui paulo curatius considerat, percipiet facillime, quam pulcre morborum historias genuinas constituat masculum illud & naturae convenienter observandi studium, & quantum haec cum antedictis hoc de morbo quadrent historiis.

Morbi historia, quam per Litteras eodem fere tempore ad me misit doct. À ROY, inter Amstae-

Iodamenses Practicus nunc egregius, ita sese habet:
„ Die 27. Augusti 1775. vocabar ad matronam
quandam, sexaginta & aliquot annorum, ratione
aetatis constitutionis sanae ac nullo notabili morbo
debilitatae, quae abhinc tribus quatuorve diebus
insignes in sinistro pectoris latere patiebatur dolores,
qui tamen non erant continui, sed quandoque re-
mittebant, imo nonnunquam plenariam intermissio-
nem habebant. Libere respirabat aegra, non tus-
siebat, neque in inspiratione dolores augebantur.
Cutis adfectae partis ad adtactum erat stricta & ca-
lida. Pulsus sinistri lateris durus, fortis & simul
aliquando nonnihil contractus notabatur. Sum-
mas circa praecordia habebat anxietates, & nunc
vagus horripulationibus, nunc levi calore totum
ipsius corpus continuo ac vicissim afficiebatur: imo
in sudores facile deducebatur, simul ac enim lec-
tum petierat, illi erumpebant, ast quum sic dicti
dolores intolerabiles evadebant, lectum diutius te-
nere non poterat. — Lingua erat squalida, ha-
litus foetebat, languebat appetitus, sitis erat ma-
gna, alvus adstricta, foeces nigricantes, foetidae,
acerrimae, ingentem quippe ani pruritum ac te-
nesmum excitantes; urina quoque erat pauca ru-
bra & acris valde.

In causam hujus morbi inquirens, de eadem ae-
grotam sedulo interrogavi, vix autem ego aliam
detegere, nec illa indicare, potuimus, quam quod
in cubiculo, cujus fenestrae undiquaque, ut aër re-
novaretur, apertae erant, aliquamdiu remanserit,
indeque perspiratio forte impedita fuerit. Caete-
rum etenim sanitas ipsius hucusque illaesa semper
fuit, nulla unquam incommoda, nisi vagos dolo-
res arthriticos fuit perpeffa, imo ne vel variolas,
nec morbillos, nec alius generis exanthemata ha-
buit. — Abhinc tantum aliquot annis omni aes-

tate in exteriori parte femoris dextri molestum valde pruritus sensit, qui vero hoc anno non apparuit, sed ejus loco totius corporis cutis adeo sensibilis fuit, ut ad tactum paulo rudiorum ferre non potuerit. An acris quaedam materies, cum perspiratione insensibili exsudari solita, hac impedita, retropulsa & ad sinistram pectoris partem delata, ibi dictos dolores jam produxit?

Indicationem feci diapnoicam, aperientem, temperantem simulque leniter laxantem, eumque in finem apozema ex Rad. 5. aper. Flor. samb. Fol. fennae, Rheo, Tamarind. cum sale Polychr. praescripsi, cui strictam ac tenuem dietam adjunxi.

Sequente die inveni dictos dolores pectus sinistrum deseruisse, sed nunc humerum totumque brachium ejusdem lateris eadem cum intensitate occupasse, alvum aliquoties motam fuisse; caeterum eadem esse omnia symptomata, unde apozema repetii.

Tertio die omnia adhuc erant eodem in statu; urina majore copia fuerat evacuata, ardens tamen adhuc & flammea; alvinæ vero foeces fuerant minus acres & foetidae. — Continuata sunt eadem remedia. — Mane die 30 redeunti narravit vetula, sese hesterno die post recessum meum leviter febricitasse, & post febriculam illam, quae horripulationibus praecipue notanda fuerat, innumeras maculas rubras in conspectum venisse. Examinaui hasce, illasque vidi sane esse innumeras, variae magnitudinis (aderant quippe, quae denarium magnitudine superabant) ruberrimas, inque iis plurimas pustulas, maximam partem confluentes, rubras, pellucidas, acri quodam liquore repletas, intolerabilemque pruritus excitantes conspexi. Sed, quod notatum est dignissimum, exanthemata illa nullibi nisi in pectoris sinistra parte sub axilla, in humero

ac toto brachio ejusdem lateris, partibus hisce simul plus minus tumentibus, apparebant. Pulsus nunc erat multo plenior, mollior; calor cutis minus urens; anxietates praecordiorum nullae, & fitis naturali nequaquam major; uno verbo, multo melius nunc valebat aegrotans. Sed querebatur una cum eruptione exanthematum fauces valde dolere cepisse, & revera hae insigniter rubebant; quem in finem itaque gargarisma ex Infuso Fl. sambuci cum aceto & melle paratum praescripsi, & pariter idem apozema, unde optimos videbam eventus, iteravi. — Pustulae die 31. insigniter increverant, ast non erant adeo rubrae, neque etiam maculae tantopere rubebant, pruritus similiter non erat adeo magnus, & inflammatio faucium erat multum sedata. Verum querebatur nunc iterum de dolore atroci, pungente sub axilla dextra, simili illi, qui ante aliquot dies exanthematum eruptionem praecesserat. — Pulsus hujus lateris tangens inveniebam eum durior, velociorem & nonnihil contractum, dum jam in sinistro latere mollior erat pleniorque, ita ut in dextro latere exanthemata nunc eruptura crederem: quare eadem praescripsi remedia.

Verum 1 Septembris dolor dextri lateris disparuerat, & nullum exanthema in illo adparebat, pulsu etiam in hoc brachio nunc rursus molliore ac pleniore, cum jam denuo sinister pulsus durior & contractus magis tangeretur. — Sed hesterno die, circa vesperam, nova iterum aegrotam invaserat febricula, quasi suppuratoria, nam maculae omnem fere rubedinem nunc amiserant, imo multum disparuerant, & plurimae pustulae non tantum majores, ast etiam flaviores conspiciebantur: in pectore quoque (sine dubio per attritum vestimentorum) jam multae ruptae erant, & materiem sero tenacior, ac pure tenuiorem, quodammodo flaves-

centem fundebant. Ruptae pustulae subsidebant, neque ullum amplius pruritus causabant, ita ut aegrotans nunc multo tranquillior esset, & levem tantum pateretur pruritus ex pustulis nondum apertis, vel à novis denuo exortis, nam hoc mane novas nonnullas discretas pustulas in facie, auricula, labiis, mento, manu digitisque sinistri lateris conspiciebam, quas febricula hesternae forte etiam erumpere fecit. — Appetitus jam vigeat, alvus bene respondebat, & urina multo minus rubra acrisque emittebatur. — Idem idcirco apozema, sed strictiori dosi, praescripsi.

Sequente die omnia adhuc bene succedebant. Plurimae pustulae iterum tumidiore ac quasi maturae erant. Maculae omnes plane evanuerant. Optime sese gerebat mulier, & leve tantum adhuc incommodum ex nondum maturis pustulis patiebatur. — Continuavi eadem remedia.

Die 3. pustulas, quae nondum ruptae fuerant, ut in brachio, multum exsiccatas inveni. In pectore autem (ubi maximae omnium fuerunt, pisorum quippe nonnullae magnitudinis) humore, quasi purulento, saltem multo, quam antea spissiori, heri adeo distentae fuerunt, ut collum cumque collo caput flecti vix potuerint. Sed hac nocte (procul dubio per agitationem corporis & attritum vestimentorum) illae ruptae sunt, materiemque valde tenacem eructarunt. — Verum querebatur iterum hodie mane de dolore pungente in brachio, pectore & humero sinistris, sed tantum superficiali, & in cute sola habente sedem. — Pulsus hujus lateris quoque durior erat, dum in opposito contrarius observabatur.

Die 5 & 6. pustulae sensim magis magisque exsiccabantur, crustae decidere incipiebant, & omnia citam promittebant curationem.

Die

Die 7. dolor ille punctorius brachii, pectoris & humeri sinistri, qui 3°. hujus mensis notabatur, plane evanuit, inprimisque imminui cepit, quando adfectae partes crustis tegebantur, & tunc etiam sensim cessavit omnis calor urens, qui, praecipue initio morbi, aegrotam immaniter vexavit. — Pulsus sic quoque ad naturalem rythmum in sinistro brachio sensim rediit, & hodie nulla amplius differentia inter utrumque carpum observari potest. Crustae ficcatarum pustularum adhuc continuo decidunt; notandum autem, nullam rubedinem in cute post elapsas crustas remanere, & nullam ne vel minimam quidem pustulam in dextra corporis parte adparuisse.

Sanatam igitur sic à morbo suo exanthematico feminam hancce judicavi: saepe autem postea ex illâ, ejusque consanguineis audivi, in partibus, quae exanthematibus obsessae fuerant, sed praecipue in pectore, tantam sensilitatem superstitem mansisse, ut vel minima aëris vicissitudo, levissimaque tempestatis mutatio dolorificam valde sensationem in iisdem ad hoc usque tempus producat.

An itaque morbus hicce, qui certe in decursu suo singularis admodum erat, fuit vere variolosus, quo nunquam antea laboraverat foemina? Ex iis, quae exanthematibus antecesserunt, exque iis, quae durantibus hisce, postque ea acciderunt vix credibile. An fuit Varicella CULLENII? Essent, qui adfirmarent, darentur quoque, qui ad hanc sententiam non facile se deduci sinerent."

Me iudice (quod tamen pace doct. Viri dixerim) morbum hunc ad *Ignem Sacrum* esse referendum, ex loco, quem illi adsignavimus, patere videtur; nec me in hisce ab justo tramite deflexum crediderim: historia etenim ea si cum praecedentibus conferatur, perspicienti, ni fallor, patebit.

tebit hunc morbum inter & *Ignem sacrum* quoad symptomata pathologica tantam esse convenientiam, ut huic titulo adponendum illum esse consensiat facile.

Ipse Ego Londini A°. 1778. eundem *Ignem sacrum* in dextro pectore, brachio & scapulae parte ejusdem nominis homini, alio caeterum laboranti morbi genere, videre memini.

Atque exantlato sic secundum ordinem propositum labore ad alia nunc procedere possem: antequam autem huic operi me accingo, addere adhuc dum liceat observationes aliquas, ante dictis titulis haud ita commode inferendas.

§. VII.

Inflammatio sinistri Pulmonis, cum vasorum tenuis Meningis distensione ac turgentia sinistri lateris.

Observatio MORGAGNII est (n): Figulus nimirum in febrem incidit & dolorem sinistri lateris vehementem. In nosocomium exceptus est, tum sanguis statim de sinistro cubito emissus. Quarto die febris se valde intendit. Sexto delirium accedit vehemens. Pulsus erat frequens, aequabilis: respiratio difficilis, nulla expectoratio. Mittitur sanguis è talo. Postridie moritur.

In cadavere praeter alia haec, ad nostrum scopum inprimis inservientia, inveniuntur: „ in reclusi thoracis cavo dextro omnia sana, ast in sinistro multa „ aqua subflava. Apparuerunt per faciem pulmonis „ strata, quasi frustra crassae cujusdam, ut videbatur, „ mem-

(n) Lib. I. de S. & C. morb. Epist. Anat. Med. VII. Art. III.

„ membranæ flavæ, & facillime lacerabilis, ut,
 „ quamvis reticulare quoddam opus in se intextum
 „ repræsentaret, concretionem esse censuerim
 „ crassiorum particularum, in ea flava aquâ natan-
 „ tium. Erant ejusmodi ampla frustra per faciem
 „ præsertim interiorem lobi pulmonis interioris,
 „ itemque inter lobum & lobum. Lobus autem
 „ is interior durior erat, ferme totus, sed gravis,
 „ dissectusque ex densa inventus est substantia com-
 „ pactus, non pulmonaris, sed hepaticæ simili,
 „ ut vel me tacente, peripneumonia affectum in-
 „ telligas.”

Ad cerebri denique sectionem cum fuerit pro-
 gressum, sequentia, quæ nos attinent, inventa
 sunt. In sinibus laterali sinistro, & quarto, i-
 „ temque in primo, & in venis aliquot cum hoc
 „ communicantibus polyposam concretionem albi-
 „ dam, firmam, exilem conspexi. Vasa autem re-
 „ liqua, per omnem tenuem meningem repentia,
 „ etiam qua cerebellum convestit, adeo sanguine
 „ distenta, ut trunculi turgerent, minimi autem
 „ ramuli luculenter conspici. Haec vero in fini-
 „ stra duntaxat parte ad hunc modum sese ha-
 „ bent, &c.”

§. VIII.

Salivatio solius dextri lateris.

Singularis hæc Clar. CAR. AUG. BERGERI (o)
 observatio est, quæ sic sese obtulit. Studiosus
 quidam, ut ferales pediculos enecet, unguento
 utitur mercuriali; inde brevi post sub ingen-
 ti & continuo pruritu ardenti apparent magnæ
 ru.

(o) Vid. *Commerc. Litt. Noricum* Anni 1742. p. 17.

rubicundae & elatae papulae ilia, regionem hypogastricam & inguinalem obtegentes. Instare ipsi salivationem pronuntiat hic Medicus, ut sequenti etiam evenit die. „ Notatu dignissimum vero, & „ quod (ait) vestris philyris inferendum judico, „ hoc erat, quod haec omnia in uno duntaxat latere „ observarentur, capitis dextra pars doleret, dentes utriusque maxillae in dextro latere duntaxat „ vacillarent, saliva è dextro palati latere proflueret, membrorum dolor in dextro latere urgeret, „ sinistro plane intacto relicto. Post quatuordecim „ dies ptyalismus cessat, & aeger sanitati restitutus, „ sibi nunc de variis aliis adfectibus v. g. tussi sicca, diuturna, simul per hanc curam mercurialem „ sublatis, impense gratulatur.”

§. I X.

*Tumor brachii sinistri insignis, una cum tumore
& duritie testiculi lateris ejusdem.*

Paucis abhinc septimanis Leidae hunc casum videre mihi contigit. In puero sex septemve annorum subito admodum, & sine cognita quadam praegressa causâ, enatus fuerat tumor in Brachio supra articulum cubiti, qui primum parvus, paulatim increvit ad insignem magnitudinem, ita quidem, ut circulationem humorum per manum impediens, hanc oedematofam & ipsius cutis circumferentiam, quâ tumorem tegit, lividam reddat, nigricantem. Cujusnam sit naturae ille tumor dubium adhuc est quam maxime: utrum enim ex ossis ipsâ luxuriet substantiâ, an ex ejus subnascatur periosteo; vel aliis fontibus utrum proveniat, omnino incertum est. Aderat praeterea glandularum axillarium illius lateris, & quae ad venam jugularem pronuntur, in-

tu.

tumescencia magna. Sed quod in illo casu, quod obiter tantum quoad nostrum scopum hic adduco, singularissimum, est quod ejusdem lateris Testiculus durus etiam est valdopere, tumeat insigniter, doleat & duplam saltem habeat dimensionem, dum alterius lateris testiculus omnino sanus est. Hanc observationem eo magis memorandam credidi, cum latus totum dextrum illius pueri perfecte sanum esse, ac labe nulla adflictum haecenus deprehenditur.

§. X.

Nephritidis symptomata, e directo caput afficientia, alterutro laborante Rene.

Horum quidem primus, quantum novi, meminit TH. BARTHOLINUS (p), qui de hisce sequentia retulit: „ Sed quia circa calculosos versamur, miror observatam in nonnullis hic HERNIAE calculosis ejusdem lateris hemicraniam, quâ parte renum calculus se urinae viis opposuit, doloremque fecit. Vidi id apud Amicos duos. An fero in caput restagnanti id imputandum, vel membranarum ejusdem lateris ille sit consensus, non vacat jam expiscari. ”

Insequitur hunc BAGLIVIVS, qui illam observationem confirmavit: scilicet se saepius observasse scribit, quod, dum calculus alterum infestaret ren, hic in consensum quasi traxerit illius lateris systema vasculosum, ita ut pulsus mutatione in carpo directi lateris, quoniam in rene lateret calculus, indicaretur. Nec vasculosum tantum systema de calculo hocce participare, verum & nerveum systema in consensum hic trahi per directum, confirmat, quae de hemicrania

(p) Epist. Medic. Cent. IV. Ep. VI. pag. 26. in fine.

in nephritide calculosa alterutrius subjunxit lateris:
 loco eodem haec habet: „ Quare saepe observa-
 „ vi, in calculosis pulsum manus reni adfecto re-
 „ spondentis parvum esse depressumque, commu-
 „ nicata dolorosa oscillatione contractionequè è re-
 „ nibus ad vasa è directo. In nephritide quoque,
 „ quâ parte est calculus, eâdem succedit in capite
 „ haemicrania, ut vidi in sene ad forum Farnesio-
 „ rum, quâ respicit ripam Tyberis (q). ”

§. XI.

Hemizomatis Necrosis.

Memoravit hanc doct. SAL. THEOPH. DE
 MEZA in *Actis Societ. Med. Hauniensis* (r), se-
 quentibus verbis: „ Ante aliquot menses occurrit
 „ ad me femina è plebe, foetum monstrosum, ut
 „ dicebat, nec antea similem forsan editum osten-
 „ dens. Video autem masculum dimidio corporis
 „ latus ad dextrum perfecta Necrosi adfectum,
 „ brachium scilicet, thoracis dimidium abdominis-
 „ que, crus pesque totus, quin & scroti dimidia
 „ pars exsiccata, indurata & nigra, Mumiae ad
 „ instar, dorsum vero totumque latus sinistrum na-
 „ turaliter se habebant. ”

Hae sunt observationes, quae mihi occurrerunt:
 nullatenus dubitanti, quin apud Auctores hinc in-
 de plures notatae sint: quicunque illas, iisve simi-
 les oculo viderit accuratiori & recte perpenderit,
 humanae nostrae machinae mirabitur sane effecta,
 ac quam forte initio de *Homine duplici* rejecerat o-
 pinionem, largietur facilius. At facta haec medi-
 ca,

(q) Oper. omn. p. 335. in fine.

(r) Vol. I. p. 141. *Haufn.* 1777. in 8°.

ea, etsi demonstrativa sint, ac de quibus sermo fuit, convincant, majorem tamen fortientur certitudinem, si, quae ad suam salutem intendit Natura, Symptomatum activorum genus particulare huic adjiciantur demonstrationi. Hoc etenim dum fatagam, patebit, non ita tantum nostrum esse corpus comparatum, ut morbis quandoque ejus dextrum tantum adficiatur vel sinistrum latus; at ita simul illius Naturam regere morborum solutiones, ut quae dextro in latere nonnunquam particulari morbo affligantur partes, eodem etiam in latere solvantur evacuatione critica, aut, sinistras si ingruat malum partes, eodem in sinistro corpore dijudicentur crisibus. — Haec ut evincantur, huic Capiti, etsi morbos proprie contineat Dimidii Hominis, nunc addere liceat, quæ quandoque eveniat, ut viscere aliquo in parte dextra vel sinistra adfecto, illius morbi solutio producat per partium rectitudinem.

§. X I I .

Evacuationes Criticae alterutrius Lateris, imprimis per Nares dextras vel sinistras.

Mirifica inest Naturae C. H. materiem morbosam per emunctoria varia expellendi vis, attentis quibusvis Practicis probe nota: videturque & ipsa non sine delectu quodam, determinatisque motibus, per determinatas alterutrius lateris partes, suas excitare evacuationes.

Inter determinatas illas à Natura medicatrice excitatas evacuationes merito prae ceteris illa pertinet, quæ morbos Hepatis & Lienis haemorrhagiâ narium terminari observatum est, ita quidem, ut, si in emolumentum cedat laborantis, adfecto hepate illa

proveniat ex nare dextra, lien si fuerit obsessus morbo, sinistra ex nare prodeat epistaxis.

Suos natales haec HIPPOCRATI debet observatio, qui scribit (s), „Quae exadversa & praepostere fiunt sanguinis eruptiones, malae sunt, velut in lienis tumore, si ex nare dextra effluat” & alio loco (t), „In directum (*) laterum dolor, praecordiorum distensiones, lienis tumores & ex naribus eruptiones fieri debent.” — Refert etiam CORDUS (u) de Aristaei uxoris fratre, quod suspicionem aliquantulum praeberet lienis male adfecti, cum scilicet sanguis ex nare sinistra crebro fluxerit, atque ita subinde fuerit judicatus.

Hanc observationem practica clarius adhuc dum proposuit GALENUS binis in locis, quorum prior (v) sequentia continet: „Solvit autem Lienis & Hepatis inflammationes sanguis è naribus profluens, cum haec viscera una cum acutis febribus habent inflammationes. Et omnes, quae in praecordiis fiunt, calidae atque acutae inflammationes fluxu sanguinis judicantur. Oportet autem per directum fluere sanguinem, ex dextra quidem nare, hepate patiente, vel locis in dextris praecordiis positis, ex sinistra autem liene & locis vicinis.” — Et, paucis interjectis, criseos differentiam adhuc quandam adnotat, utrum scilicet devexam, an convexam hepatis partem occupet inflammatio; sic enim pergit: „Hepatis vero devexae quidem partem inflammationem patientes
„ tri-

(s) Lib. I. Praedictorum n. 125. p. 78. Ed. Foëf.

(t) Lib. VI. de Morb. Vulg. Sect. II. Aph. X.

(*) Quid intelligendum sit per *directum*, ejusdemque significatus Graecorum vocem *κατ' ἄνω*, videatur inferius.

(u) Epid. Lib. II. Sect. II. p. 1012.

(v) Lib. III. de Crisibus Cap. III. Utor Editione cum Indice BRASSAVOL.

» tribus praecipue modis crisis obediunt, fluxibus
 » sanguinis è nare dextra, & sudoribus bonis, &
 » urinis abundantibus. Convexae autem partes ex-
 » crementis alvi biliosis atque sudoribus, nonnun-
 » quam vero & vomitibus." — Alter locus (x)
 » huic dicto majus adstruit adhuc robur: „Quaenam
 » (inquit) sunt illa, quae ducere oporteat? Nem-
 » pe quae neque judicantur, neque integre sunt
 » judicata: haec igitur per quam partem sint eva-
 » cuandae docet, duplicem nobis dans intentio-
 » nem, & ipsam partis naturam & humoris incli-
 » nationem. Ad quem enim locum ex conferen-
 » tibus vergit, eo ducere convenit. Sunt autem
 » evacuationibus conferentia loca, intestina, ven-
 » ter, vesica, uterus, cutis universa: ad haec,
 » palatum & nares, quin vel cerebrum expurga-
 » mus, vel per profluvium sanguinis fit excretio:
 » praecipueque si κατ' ἄνω, hoc est, per directum
 » ad locum patientem. Nam quae contra fiunt pro-
 » fluvia sanguinis, mala sunt." Haftenus GALE-
 NUS.

Hanc eandem observationem postmodum memo-
 rarunt confirmaruntque Recentiores, inter quos
 & Nuperi recensendi sunt Viri Cl. BOERHA-
 VIUS (y), SWIETENIUS (z), OOSTERDY-
 KIUS (a), & ANT. DE HAEN (b).

Non

(x) Comm. I. GALENI in HIPPOCR. Sect. I. Aph. XXI.
 Quae ducere oportet, quo maxime natura vergit per loca con-
 ferentia, eo ducere convenit. Conferri etiam potest Comm.
 Aph. praeced.

(y) De Cogn. & Cur. morb. Aph. 923. num. 4.

(z) Comment. ad eundem locum, Tom. III. p. 99. &
 Tom. II. pag. 462.

(a) L. cit. Lib. IV. Morb. Part. Cap. I. §. XII. &
 Lib. VII. Cap. I. §. VIII. num. 1.

(b) Rat. Med. Parte X. pag. 309 & 310. & alio loco

Non me fugit, esse quosdam, & eos inter forte quodammodo numerari posse SWIETENIUM (c), qui asserunt, aut quandoque regulam hanc exceptionem pati, aut post detectam circulationem hanc HIPPOCRATIS aliorumque prognosin non magni esse faciendam. Ne concludant (quod illorum pace dixerim) praecipitantius, quam verius: non enim exceptione aliquâ mox regulae generales tollendae sunt, nec ordinariae Naturae in sanis aegrisve leges fortuita quâvis aberratione infirmantur (d); & licet concesserimus quandoque hic diversum tenuisse iter Naturam, eorumque simul aegrorum prospexisse saluti, alia tamen phaenomena HIPPOCRATI, FRANCISCO SOLANO DE LUCQUE & JACOBO NIELLIO recensita docent maxime in natura N. C., ejus legibus, & systematis vasorum actionibus, harum excretionum quaerendam esse originem. Nimirum HIPPOCRATES (e) memorat, quod LYCIAE, quae veratri potione sanata ad extremum splenem habuit magnum, cum dolore & febre,

T. XI, Cap. I, pag. 6, Ed. Vindeb. ubi loquitur de subsidentia tumoris lienis post febrim intermittentem, post largam naris sinistrae haemorrhagiam. Cum his conf. HIPPOCR. Praed. L. I. n. 18.

(c) L. cit. Tom. III. p. 101., ubi dicit „Forte tamen quandoque haec regula & exceptionem patitur. Heraclidae conjugii (HIPPOCR. Epid. Lib. VII. Aegrot. 134. CHART. Tom. IX. p. 599.) febre acuta laboranti, tertia die morbi ictericae factae, quarto die sanguis ex nare sinistra probe effluxit, & septima die integre judicata fuit. Verum quidem est, quod huic mulieri & menstrua ordinatim fluxerint, & simul sudores toto corpore manantes & criticos habuerit, adeoque morbi solutio soli per narem sinistram haemorrhagiae tribui non debeat.”

(d) Conf. Venerandum Senem, summum Pathologum CL. GAUBIUM in Inst. Path. Med. §. 892. in fine.

(e) L. II. Epid. Sect. II. p. 1015.

bre, vena, quae ad splenem est in cubito distendebatur & plerumque quidem pulsare videbatur (f). SOLANO DE LUCQUE postquam observaverat Antiquorum *pulsus dicrotum*, Latinis *bis ferientem* dictum, haemorrhagiarum narium esse signum, memoravit, sanguinem ex nare illius lateris, in quo secundus ictus evidentior est, majori erupturum abundantiam, si secundus arteriae ictus in uno carpo evidentior sit, quam in altero (g).

NIHELLIUS, qui SOLANIANA experientia incitatus est, easdem observationes continuavit, observavitque in homine colore cachectico, febre quotidiana, obstructis hypochondriis laborante, qui 10 Octobris 1737. tota die lancinanti temporum dolore affligebatur, cum dextrae naris pruritu exiguum, majorem tamen, quam praegressa die, sanguinis quantitatem naso expulsum. Pulsum 13°. dicrotum deprehendens, haemorrhagiam exigua quantitate & ex dextra nare nascentem vidit, ac horis aliquot elapsis, pulsus explorans ut prius in dextro, quam in sinistro, evidentiores sensit (h). Haec

(f) Doct. J. H. RAHN, in egregia & perpulcra dissertatione *Mirum inter caput & viscera abdominis commercium* exponente Goettingae 1771. 4o. p. 40., hunc ipsum HIPPOCR. locum recensens, pulsus plenioris & frequentioris meminit, citatque editionem LINDENIANAM: verum nec ex LINDENIANA (Tom. I. p. 693.) nec ex CHARACTERIANA (Textu XXIV. Tom. IX p. 142.), nec ex ipso textu Graeco (exstat enim tantum *καὶ ἡ φλέψ ἡ κατὰ σπλῆνα ἐπ' ἀγκῶνι ἐτέτατο, καὶ ἐσφύζε μὴν πολλάκις*), nisi distensionem venae pro pleno pulsu intelligere vult, id colligendum autumo.

(g) Vid. Ejus novae raraeque Observ. circa crislum praedictionem ex pulsu, latinitate donatae à doct. WILH. NOORTWYK Cap. I. §. VIII. p. 4. Hujus observationis etiam meminit SWIETENIUS Tom. II. p. 463.

(h) Alio loco (ibid. p. 118 & p. 122.) differentiae pul

Haec nonne dictis meis robur addunt? videtur. Sed objicient forte illorum adversarii, nihil hic allata probare exempla, cum & SOLANO (i), & NIRELLIUS (k), quandoque pulsus hunc in praedicendis narium haemorrhagiis fefellisse arguant. Largior hoc lubenter, dum tamen non sequitur, id, quod hic tantum innuo, inde destructum iri: nimirum ex ante dictis manifestum esse, *in toto genere vasculoso illius lateris, in quo haeret vitium, mutationes posse oriri, quae non ita observantur in altero.* Hoc omne est, quod volui & ex hisce certum habeo.

CAPUT II.

EXPOSITARUM OBSERVATIONUM HARUMQUE PHAENOMENORUM CAUSSAS INDAGANS.

§. I.

Explicationis caussarum Difficultas.

Res est minus explorata, quo modo, cum sanguis aequali connatu, certe sine ullo delectu, totum corpus singulasque ejus partes diluvio riget suo, tamen in nonnullis dumtaxat sanguinis vitium redundet, idque tam exacta intervalli loci

pulsus dicroti, quem *Martinellum* dixit AVICENNA, in alterutro carpo memorantur, absque tamen ut additum fuerit, num unica ex nare, aut ex quamvis proripuerit sanguis.

(i) Ibid. p. 10.

(k) Ibid. p. 53 & 64.

„ cique divisione, ut non facile ratio diduci tam
„ justae proportionis possit (1). ”

Explicandae unius Lateris morbos difficultatis generale (si haec enunciata hic ita dicere liceat (m))
judicium ut suis, quae observationibus addidit, ratiociniis (n), ita, quae alii & suis adposuerunt, in genere demonstrant explicationes (o). Nec vitio etiam hoc adeo vertendum est: cum etenim quivis tantum suas, quas aut ipse viderat, aut

(1) Et si PECHLINI dicta (Observ. Physico-Medic. Lib. II. observ. 54. p. 341.) introductionis instar hic adduxerim, ne tamen huic sententiae me totum quantum addictum credat Lector: absit hoc quam maxime: patebitque inferius, me contra statuisse quam severissime *aequali conatu sanguinem, aut sine ullo delectu, non ita diluvio rigare totum corpus partesque singulas*, verum in distributione, ut ita dicam, humorum inaequali, à Systematis Vasculosi actione derivandâ, Causarum unam esse repetendam classem, ex quibus Morbi unius Lateris profluunt.

(m) Subjungit enim, „ Potest quidem ab aequa nervorum in utrumque latus divisione alterius & dimidiatae partis vitium oriri, si unum latus convellatur, sed à sanguine eodem passim impetu per venas delato, quis est qui rara illa & singularia unius lateris phaenomena deducere se posse confidat? ” — Haec si quem offendant, excuset quaeso, quum quo fuerit dictum scopo inveniet quivis perspicuus. — Et quod hic veniam etiam meam facit, est, quod nec in ipsis nervorum adfectionibus illam ipsam nervorum in utrumque latus aequam divisionem symptomatis explicandis sufficientem declaret: asserit enim inferius, „ Nunc etiam corporis dimidiati tremores musculorumque unius lateris palpitationes quis non cum stupore advertat? ” Et paullo post, „ Notum est haemiplegiae symptoma. Laborat ibi unicum & dimidiatum corporis latus ad perpendicularum, nervorum mechanico adfectu prodigium moderante, quamvis neque ibi omnia explicata satis. ”

(n) Vid. hujus Cap. §. insequentem.

(o) Ibidem.

sparsim hinc inde collegerat, ediderit observationes, nec facta haberet, quibus concluderet, nec materiae ubertatem, sufficientiam, nec H. C. denique leges variâ temporum, quâ hae prodire observationes, periodo examissim ita essent cognitae, quâ nunc gaudemus, scientiâ, haud illud ita expectari poterat. Et hanc operam (quod hic initio monuisse liceat) etsi in me susceperim, etsi, quantumpote, quae hac de re invenerim, ordine redegerim justo, ac praeterea explicandi rationes & media, quae subolsederunt Auctores nonnulli (ut ex recensione, & nostrae, postea his de phaenomenis exhibendae, explicationis parebit comparatione) in meos adhibuerim usus, ne putetis quaeso Legentes, me horum omnium interpretationem concinnaturum teretem, rotundam, omnibusque appositurum numeris absolutam. — Interpretationem horum, in quâ nihil non exaequatum inveniatur, datum iri unquam, ego quidem, ut aspere doleo, sic vehementer dubito: hinc Conjecturas tantum proponam: sed veniet forte dies, quae his dubiis lucem addet majorem, haecque pandet luculentius.

§. II.

*Variorum Auctorum explicationes affectionum
dimidii Hominis memorantur.*

Ut autem, quae de rationum explicandorum phaenomenon defectu mox differuimus, probemus quodammodo amplius, praemittamus prius, juxta ordinem praepositum (Cap. I.), quasnam suis observationibus, ad leges C. N. functionum componendis, attulerint rationes.

Ieteri

Icteri dimidiati (p) causam forte sic rimandam, etsi difficillimum putet, quando idem flavum serum non minus circumibat per sinistrum latus, quam per dextrum, asseruit MORGAGNIUS, si credas, per laxiores hujus fibras (etenim haemiplecticum erat idem latus) lentius promotum magis inficere potuisse laticem sanguineum, biliosa tinctum flavedine.

Post adjectam observationem de sudore unius lateris, quam attulit SCHMIDTUS (q), non quidem illum casum directe explicat, verum problematice proponit, „Utrum partes sinistri lateris pluribus ac „majoribus vasis lymphaticis, vel speciali prae re- „liquis conformatione; an vero cutis in ea corpo- „ris parte speciali pororum dispositione & structu- „râ à primo ortu ita facta gaudeat, & pluribus „glandulis subcutaneis, majorem feri copiam re- „cipientibus & emittentibus? vel an Archaeus „partium sinistri lateris alacrior & robustior „sit, e contra dextri vero lateris partium tor- „pidior ac debilior non nisi à spiritu seminali ex- „citatus excrementum ferorum expellere tentet? „Auctoribus Naturae mystis expendendum relin- „quo.”

Primae observationi, quam ex Eph. N. C. recensuimus (r), quoad ejus causam addidit ROMMELIUS sequentia: „Forfan pori illius lateris, cui „incumbit (supina jacere illi molestum) ob mole- „lem reliqui corporis superjacentis arctius con- „stringuntur & canaliculi, quibus latex serosus „continetur, & glandulae subcutaneae ab incum- „bente

(p) Vid. Cap. I. §. II.

(q) Vid. Ibid. §. III.

(r) Ibid. pag. 8.

„bente onere viscerum, viaque praecluditur,
 „quo minus ferofitas in iis contenta ad- & effluere
 „possit.”

Suae de frigore observationi (s) haec praeposuit
 PECHLINUS: „De frigoris calorisque sensu res
 „paulo impeditior: nisi enim hic quoque nervo-
 „rum divisione succurras, haud facile adparet,
 „quomodo frigus, quod sanguinis alias ingenium
 „sequi videtur, dimidiatum corporis latus, velu-
 „ti ad amussim occupare, distinguereque perpen-
 „diculariter posset.”

Postquam HARTMANNUS (t) sui ipsius cor-
 poris observationi explicandae haud sufficere & in-
 fervire posse aëris illum ambientis qualitates, nec
 eo conferre suorum humorum (u) viscositates,
 perspexerat, illam explicationem in secretiorum
 vasorum debilitate, & ipsi juncta laxitate illius la-
 teris, quaesivit (v), atque illud proprie esse, quo
 hi effectus contingant, conjicere credidit, quum la-
 teris illius capitis dolores, oculorum hebetudines,
 adfectiones gravedinosas, quin imo mitiores para-
 lyfes & rheumatismos pateretur, si forte in his
 vasis obstructio & spiraculorum cutis occlusio acci-
 deret, quae quam facile fieri possit, non est quod
 adstruamus (w).

PECHLINUS, postquam variolarum unius late-
 ris fecerat mentionem (x), haec quoad explica-
 tionem subjungit: „An forte negligentior unius
 „partis cura & obvium frigus materiam repulerit
 „in-

(s) Vid. Ibid. pag. 9.

(t) Vid. Ibid. pag. 10.

(u) Dissert. Ejus ante cit. §. XXI. & XXII.

(v) Ibidem §. XXIV.

(w) Ibid. §. XXVI.

(x) Vid. n. Cap. I. §. V. p. 14.

inque alteram partem, magis vel lecti aut motus occasione calentem, conjecerit, non de nihilo dixeris."

Quoad Ignis Sacri, cujus antea observationes dedimus varias (y), causarum indaginem, nihil determinati Auctoribus hic relictum video. Cl. HAENIUM si consulamus (z), nil certe hic invenimus, dicit enim tantum: „Mirabitur forte quis post universalem febrim Naturam uno tantum corporis in latere exanthemata producentem; sed quod hic, id alibi frequenter facit. Febris universalis praegreditur, & ad unam parotidem, ad unam coxam, ad unum brachium pedemve tota vis morbi, ejusque materies, defertur. In universali scorbuto uno in crure ulcus, imo fonticulus, liberat aliquoties totum fere corpus. Et omnes illae crises κατ' ἔξιν Veteribus dictae quid aliud denotent?"

Nec majoris sunt momenti, quae eadem de materia protulit laudatus ante doct. VAN PHELSUM (a); quin imo ingenue quaenam, cur haec eruptio plerumque dimidium truncum vel dimidium pectus occupet, ratio sit, adhucdum se nescire fatetur. Forte dicit, quod haec adfectio se plerumque in diaphragmatis regione ad unum latus se conspiciendam prodatur, ratio quaerenda erit in violenta repulsione materiae, cum nempe frigoris adfectiones graviores, aut aliud perspirationem prohibens remedium, primum aut plurimum in hanc partem aestuati sic corporis inciderit, cum hoc latus frigidae se exposuerit aerae: quippe inter ceteras N. C. partes

(y) Vid. Ibid. §. VI.

(z) L. ante cit. pag. 118.

(a) Ante cit. Tract. p. 51.

tes tectas, ea, quae supra inguina est, minus tecta custoditur.

De distensionis vasorum cerebri unius lateris è directo pulmonis adfecti (b) explicatione haec addidit MORGAGNIUS (c): „ Exemplo haud scio
 „ an ab aliis adnotato, sed tamen fortasse non diffi-
 „ mili ratione explicando, ac major in ea mala ru-
 „ bor, quae vitiato ab eodem latere pulmone re-
 „ spondet, aliaque ejusmodi, quae κατ' ἔξιν fiunt,
 „ ut HIPPOCRATES loquuntur interpretes & in his DU-
 „ RETUS, ubi illius exponit locum: *quibus perip-
 „ neumonicis tota lingua fit alba & aspera, pul-
 „ monis ambae partes inflammantur; quibus autem
 „ dimidia tantum, illa pars quae spectatur.* Illa au-
 „ tem explicandi ratio, etsi tam difficilis & retru-
 „ sa, aut certe, si ad nervos etiam confugias,
 „ ambigua sit, quam ex eorum scriptis, qui eam
 „ cum antea, tum aetate hac nostrâ excogitare
 „ conati sunt, proclive est existimare, nonnun-
 „ quam tamen aliquanto minus difficultatis habere
 „ potest, velut hic, si illam pulmonis sinistri su-
 „ premam partem non solum duritiae sua antiquâ,
 „ sed nova addita, tum à spumoso sero turgentia,
 „ tum à pleura, ibi crassiore facta, compressione,
 „ nonnihil urgere potuisse opinemur sinistram sub-
 „ claviam venam, &, quod consequitur, reditum
 „ sanguinis à parte capitis sinistrâ, quae praeterea
 „ infirmior quam dextera creditur, remorari.”

De salivatione dimidii hominis ejusque signorum causa nihil memorat BERGIUS (d), verum aliis id explicandum relinquit: „ Problematis (inquit) loco hic esse posset, quum venae bibulae cutis

u-

(b) Vid. Cap. I. §. VII.

(c) L. C. art. XII.

(d) Vid. Cap. I. §. VIII.

- „ utriusque lateris hauserint mercurium, per quem
- „ mechanismum hydragyrum in vasis arteriosis
- „ dextri lateris collectum & coacervatum fuerit? ”

De aliis observationibus, quas §. X. & XI. Cap. I. dedimus, aut nullas aut fuitiles causas invenimus, aut quas ipsi §. X. jam adjecimus.

Verbo nunc adhucdum notemus, quid de Crisibus Naturae è directio lateris adfecti, quod earum causas attinet, produxerint Medici, ut Veteres sic Hodierni.

Vetusta factorum adnotatio, cui inprimis, quas ante recensuimus (e), de sanguinis profluviiis κατ' ἐκβολήν (sic etenim & appellabantur) debemus, in id potius, quod praesentes obferebant casus, adnotando, quam explicando fuit versata: cum enim HIPPOCRATEM pervolvimus, perlegimusque GALENUM, aliosve, qui forte eadem protulerunt, factum utique agnoscere, constantem se fere semper hic observasse agentis Naturae modum, felicemque ex eorum eruptione, si per directum fierent, infelicem, si contra, fuisse, nihil autem de hisce quoad explicationem memoriae tradidisse, comperimus. Nec iis hoc vitio adeo vertendum autumo: his etenim temporibus, quibus tot novis in omnibus scientiis gaudemus, quibus tot & tantis inventis superbit Ars Medica, quibus tantos Anatomicos WINSLOVIOS, ALBINOS, HALLEROS, MECKELIOS, CAMPEROS, atque in aliis Medicinae partibus Viros tam eximios vixisse, & adhucdum vivere, gloriamur, merito inexhaustam adhucdum, dixerim fere intactam, horum phaenomenorum (licet recentior aetas, suis etiam observationibus supra adductis confirmaverit factum) explicationem dolemus aspere. — Unicus SWIETE-

N I U S

(e) Vid. §. ultimum Cap. I.

NIUS (f), qui hic antesignanus est, latius quodammodo, ut in aliis, hanc materiam pertractavit, verum omnibus pensitatis, *ex cognita haecenus corporis fabrica non adeo patere omnium horum rationem*, concludit. — Idem asseruit RAHNIUS (g); eadem tradiderunt alii. — Et vereor sane quam maxime, ut haec per N. C. fabricam, quatenus oculo se nostro ejus praebet crassior structura, rimeatur unquam: in auxilium enim cum sanguifera vasa, quatenus in C. N. sunt disposita, si vocemus, nihil hic proficimus, cum nulla ex ipsius hepatis vel lienis substantia progerminent vasa directam cum naribus indicantia communicationem: nec plus profecerit quis, qui nervorum ab *ēvegyēia* deducere hoc mallet, cum satis superque cognitum sit, plexus nervorum hepaticos, aliosque ramos, ita sibi intertextos esse, ut ex dextra aeque atque sinistra parte in sinistrum saepius ac dextrum terminentur latera, illaque pervagentur indiscriminatim. — Hac itaque in re si quid sapere velimus, ad alias N. C. actiones, & hinc repetenda effecta, advertendum erit, & quantum hae lucis his adfundere possint in explicatione nostrâ omnium unius lateris phaenomenorum videatur infra.

Atque haec sunt, quae de hisce phaenomenis invenerim Auctoribus recensitas explicationes, & in hisce nunc subsistere liceat: etenim in tradenda horum phaenomenorum explicatione, ad quam nunc transeo, patebit quidem, alios Auctores adhuc fuisse, qui passim de hisce phaenomenis aut referendis aut explicandis egerunt locis variis, verum cum postea haec recenserebuntur necessario, non ut nunc praemittantur, tuncque repetantur, necesse du-

(f) Loco ante cit.

(g) Dissert. ante cit. p. 39 & 40.

duxi: suo itaque & convenienti loco horum fiet mentio iusta.

§. III.

Quaenam Momenta in explicatione Caussarum affectionum alterutris Lateris considerata sint, proponitur.

Omnibus, qui N. C. ut Medici aut Philosophi conspexerunt, in confesso est, in omnium Caussarum sive status sani, sive morborum indagine duo potissimum respicienda esse; nimirum hunc praecise effectum oriri & non alium, quia quaedam in N. C. partes sunt, quae eodem modo, atque aliae humano artificio constructae machinae, mechanicâ ratione agunt, patiunturve; inesse praeterea N. C. si vivens consideretur, alias facultates, sua effecta ibidem producentes, non tamen ita à solidorum fluidorumve actione mechanicâ, quam quidem à vi vitali insitâ, suas etiam leges, (utinam modo salutis hominum explicitae magis!) sequentes, repetenda.

Haec igitur, quae verissima sunt, iis fundamentum praebere debent, quibus phaenomenorum unius lateris affectionum, praecipuis si huic contribuere naturalem à Naturâ N. C. bipartitionem non omitatur, superstruenda est explicatio: & hoc ut quodammodo intelligatur plenius, monendum est, me quidem eâ versari in opinione, ut 1°. nonnullae unius lateris affectiones (quae Capite praecedenti pertractantur) dependeant quandoque à Caussis Mechanicis solis, ita dispositis, ut necessitate mechanica in unum modo producant lateris affectiones: alias 2°. esse, quae à dinamica Vasorum actione repetendae sunt: 3°. suos quandoque producere unius lateris morbos Systema Nervosum, 4°. et S. Lymphaticum,

ticum, 5°. denique magnam hic mereri attentionem Textum Cellulosum, ut totum corpus permeantem, sic praeprimis, & quod ad nostram rem magis spectat, obtegentem illius superficiem una cum ejus partibus, quae cutis nomine veniunt. Quod si his titulis explicationem horum phaenomenorum niti asseram, & mox probare allaboraturus sim, sicque haec phaenomena generaliter legibus C. H. mechanicis & dynamicis produci statuam; non ita tamen haec res concipienda est, ac si quodque harum partium systema adfectum privos tantum & sibi proprios unius lateris produceret morbos. Abest hoc quam maxime: connubium in hisce legibus partibusque datur, ut toto in corpore, sic particularibus etiam hisce in morbis, insigne, quo fit, ut variae leges, omniumque systematum effectus, non tantum fere semper conspirent, ut talem producere possint morbum, verum sine tali connubio nihil quicquam in genere valerent singulae. Quod ut pateat, quid quaevis lex, quidque quodvis particulare systema his contribuat videamus primum, inquisituri postmodum, quantum consensus omnium systematum, viriumque dynamicarum & mechanicarum connexio & consociatio hic adferat praesidii.

Hisce igitur praemissis, ad rem ipsam propius accedamus.

§. I V.

Quid Causae Mechanicae ad morbos unius Lateris contribuant, inquiritur?

Quamdiu & quoties sanguis ex utriusque cordis cavitate in arterias utriusque lateris N. C. per omnem ambitum quaquaversum premitur, aequabilique motu dispergitur, atque in utrumque latus similes

offen-

offendit actiones reactionesque; tamdiu totiesque (nullâ nunc habitâ ratione actionis vasorum) aequalis per utrumque, ut ita dicam, corpus, distribuitur sanguinis mensura: at si idem ille sanguis cordi expulsus in uno latere, sive totum illud corporis sit, sive alicujus partis, resistentias offendat, vel, arterioso systemate libero, per venosum rediens obstacula inveniatur, quibus, quo minus in cor redeat, impeditur; necessario inde sequi debet, ut sanguinis inde determinata turbetur proportio, retineatur, quae reditura erat, sanguinis quantitas, & aliorum ruere, quam oporteret, cogatur sanguinei laticis pars aliqua. — Hoc fieri quandoque, & inde produci unius lateris morbos, probant, ut credo, quas antea (*h*) peripneumoniae, haemoptoae, vomicae, phthisi, pulmonum tuberculis adesse notavimus ex variis Auctoribus, notaruntque HIPPOCRATES & MORGAGNIUS, symptomata. Et haec si praemittamus, horum phaenomenorum explicatio haud ita difficilis aestimanda est: etenim his in effectibus, si gena alterutra conspiciatur rubra, alterutro patiente pulmone; alba vel rubra si fuerit lingua dimidia è directo pulmonis adfecti; vel denique alterutrum si fuerit inflammatum cerebri haemisphaerium, cum suis adjectis partibus, ex inflammatione unius è directo positi pulmonis, illud ego quidem exinde repetendum autumo, quod pulmonis inflammatione nata sit obstructio, illaque impediatur sanguis quo minus per alteram venam jugularem descendere possit, qui impeditus, majorique copia sic collectus, necessario vasorum turgentiam, coloris transpositionem intensiorem & rubicundiorum, praecipue si acrimonia hisce se ad-

(*h*) Vid. Cap. I. §. I. & §. VII.

adjungat, ut in phthisi & aliis frequens est, secum fert comitem.

Atque hac data explicatione patet, quantum haec MORGAGNII dictis (i) convenient, quantumque ex illis in nostros usus hic transtulerimus.

Hanc aequabilem sanguinis distributionem turbari, & hinc unius lateris morbosam dispositionem posse produci, aliis adhucdum causis mechanicis, ego quidem suspicor. Scilicet, ut diximus, quamdiu aequabilis quantitas sanguinis unicuique corporis parti distribuitur, omnia juxta rythmum procedunt naturalem: verum, ut hoc fiat, requiritur in unoquoque latere, ut canalium eadem sit amplitudo, vasorum eadem capacitas, idem eorum numerus; requiritur insuper, ut ipsa vasorum cohaesio in uno & altero latere eadem sit, eadem elasticitas, atque ambientium, ut muscutorum, tunicae cellulosae cum suâ cute, eadem in illa actio: at vero in uno latere corporis ampliores posse esse canales, eorum numerum esse majorem, quam in altero in aliquo individuo, quid est quo minus credamus (k)? quae obsunt praeterea, quo minus vasorum cohaesionem & elasticitatem (quocunque id fiat modo) & ambientium texturam in uno latere minorem esse posse, quam in altero, assumatur? quae denique impediunt, quo minus praeternaturalibus flexionibus, &

(i) Vid. hujus Cap. §. II. pag. 44.

(k) Observari quandoque duas arterias brachiales, duas radiales, alias, non est quod Medicis in Anatomia vel parum versatis inculcemus. Et hoc si fieri possit, & fiat in nonnullis individuis, quidni quandoque, dum conspici illud tantum in vasis majoribus queat, illud etiam in nonnullorum individuorum minoribus ramis fieri posset? Nullus video, cur non ita ratiocinari liceret: Natura enim in omni singulari varietate dissimilis esse, & vere individua, solet. Scrutandum est in singulis, inque ipsis individuis, & quod de individuis verum, valere facile potest de reliquis, & vice versa.

& vasorum curvaturis, interturbetur motorum humorum aequabilitas in uno vel in altero latere? Et haec si assumantur, si in quovis latere haec disparia sint, his si aequilibrium destruat, nonne totidem fontes sunt morborum ac causae praedisponentes, quibus unius lateris morbos explicare posse crederes? Nec fundamento hoc adeo carere aut ratione destitutum esse, probant nonnullae observationum, quas ante dedimus (1), suadentque nonnullorum Auctorum rationes & explicationes, quibus particulares illos à se observatos casus adstruere tentaverunt (m).

Haec licet speciem veritatis quandam mihi habere videantur, non tamen dico, quod ex his solis causis repeti possint phaenomena, quae hic exposita dedimus: accedere iis insuper connubium illud causarum & legum mechanicarum & dynamicarum, de quibus agitur §. IX., ego quidem crediderim, tuncque simul observatum iri mihi persuasum habeo, unum & alterum si jungatur, non ita longe à veritate abesse, quae nunc de causis hisce mechanicis adduximus, imo iis majus additum iri robur confido.

Quae de systemate arterioso & venoso diximus, eadem & de S. lymphatico intelligi velim, caeteris paribus: huic enim suam functionem privam peragenti si similia acciderent, turbae inde necessario in uno latere accidere deberent, quae nullum haberent commercium cum affectionibus, quae ex

(1) Vid. observ. Icteri dimidiati Cap. I. §. II., & obs. Sudoris HARTMANNI, Cap. I. §. III. pag. 10. & alias supra memoratas.

(m) Vid. explicationem, quam dedit de Ictero MORGAGNIUS, & de suo Sudore HARTMANNUS, Cap. II. pag. 41. & ibid. §. II. pag. 42.

viribus ejus infitis provenire possunt, ut postmodum videbimus. — His absolutis ad momentosas magis, & plus ad unius lateris morbos producendos conferentes, causas transeo.

§. V.

Quantum hic suam symbolam conferat Systema Vasculosum vi proprie dynamicâ, dispicitur.

Arteriosum Venosumque Systema vi gaudere propriâ irritabili, hacque suos motus impertire sanguini, ei directionem, vim, celeritatemque variam diversis in partibus conciliare, utut negatum Viris etiam praeclaris (*n*), hodie tot experimentis, de industria eum in finem à Cl. VAN DOEVEREN (*o*), VAN GEUNS (*p*), Doct. VAN DEN BOS (*q*), BIKKER (*r*), DENNISON (*s*), & qui hic quasi Auctor classicus est VERSCHUIR (*t*), aliisque institutis, totque factis medicis & observationibus pra-

(*n*) Vid. §. XV. §. XXIII. & §. XXXV. aliisque in locis mox allegandam perpulcrâ Dissert. Doct. VERSCHUIR, nunc inter Amstelodamenses Practici insignis.

(*o*) In Spec. Obs. Acad. Cap. XIV, ut & in Dissert. Clar. VAN GEUNS & Doct. VERSCHUIR mox citandis.

(*p*) Dissert. *De eo quod Vitam constituit in corpore animali*, Groning. 1758. ed. & nunc inserta Thes. Dissert. Cl. SANDIFORTII Tom. III.

(*q*) Dissert. de Solidis H. C. vivis, L. B. 1756.

(*r*) Dissert. de Naturâ Hum. quae Medicorum est, L. B. 1756.

(*s*) Dissert. de Arteriarum omnium & Venarum part. irritabilitate, Edinb. 1775.

(*t*) Diss. de Arteriarum & Venarum vi irritabili &c. Groningae 1765. Ed. per omnem ambitum: cum qua omnino conferantur W. HEWSON'S Experimental. Inq. the 2d. Part in not. p. 13. & W. CULLEN Inst. Physiol. §. 159,

practicis, sine hac virtute haud facile intelligendis, comprobatum est, ut inter axiomata medica hanc referre veritatem nullus dubitaverim.

Comprobant nempe illa quam strictissime, in sanitate ex hac vi repetendum esse, quod quaevis N. C. pars, privatae suae functioni destinata, demensam consequatur sanguinis quantitatem; quod hac vasorum actione suum paret succum, suos secernat excernatque humores quodvis organon; verbo, quod hac vi particularis humorum fiat distributio juxta leges C. N. impressas, dum arteriis, ministris quasi nominandis, tantum laticem suum suppeditet cor, dominus. — Verum eadem, ut in sanitate haec demonstrant luculentissime, sic non minus in morbis declarant, ab hac, & quidem ab hac solâ, vi revocandum esse, quicquid, quoad sanguinis cursum, in morbis sit abnorme. Tota fere hoc nititur congestionum doctrina & sanguinis in febre inaequalis distributio; pendent inde criseos molimina, haemorrhagiae activae, multa alia, quibus praesentem materiam peccantem eliminare, ac foras expellere, tentat Natura, sic ut dubites, utrum validiora habeat haec instrumenta, & an alia, praeter vasorum actionem, quâ sanitatis destructioni obniti quovis modo intendit. — Haec, & multa alia, quae optime enucleata sunt a Doct. VERSCHUIR (u), mihi de unius lateris morbis meditati ansam dedere cogitandi, an non huic vasorum virtuti activae pro maximâ parte hae apparitiones adscribendae forent? — Et cum febrim topicam occupare non raro corporis partes singulares SWIETENIO, HAENIO, aliisque observatum sit; cum hanc febrim Virginis alterutrum crus tremisce-

(u). De his enim praeceteris egit in Dissertatione memorata.

miscerè, dein calefcere & sudare, reliquo corpore integro, adnotatum inveniam (v); cumque porro mecum reputem, haemorrhagiam narium fifti quandoque sola immissione manus in frigidam (w); & ad diverfitatem, quam pulsum habere in variâ N. C. parte, vel in utroque carpo (uti ex ante alatis observationibus patuit (x)), aliaque innumera, hac in re observata, attendam animum; convictum me plane fenfi, ex hac folâ fere actione repetendos effe unius lateris morbos, fi modo per dimidiam totius corporis, aut determinatam illius dimidii partem, fefe exferat vis haec vasis infita: neque alio ex principio deduci poffe puto, quas de crisi in adfecto latere observationes fcriptis prodiderunt Medici.

Quod ut quodammodo enucleatius concipiatur, rogare liceat, quaenam quaefo obefse poffent rationes, quae dicta haec abdicarent. Vaforum partitionem in dextrum & finiftrum latus fi comparemus aequalem; illaque vi quafi propriâ, à cauffis non ita facile determinandis, quovis in latere gaudentia ftatuamus; quidni vaforum illam unius lateris feriem fpasmo, aut defectu irritabilitatis, & in nonnullis cafibus particularibus ramos vaforum capillarium, quae per cutem difperguntur, ipfâ morte adfectos poneremus, fic ut in uno cafu inde produca-

(v) Medical Eff. Tom. I. p. 295, 296. & Tom. II. p. 302. nec non Doct. DENNISON in Differt. cit.

(w) Vid. Doct. BIKKER, l. cit. p. 46.

(x) Vid. Cap. I. §. X. & §. XII. praeprimis pag. 36 & 37. His addi adhucdum poteft, quod pulfus diverfitatem invenerit è directo in carpo hominum pleuritide laborantium BAGLIVIVS, difertis enim inquit verbis (loco ante cit.) „ Et in Pleuritide pulfus ex parte lateris adfecti, in quo eft centrum oscillationis inflammatoriae, depreffus „ magis observatur, quam ex parte fani. ”

catur congestio ad aliud latus, vel materiae stagnatio in illo latere, prout hoc vel illud locum habeat? & quidni porro exinde deduceremus, hac ipsâ unius lateris adfectione oriri effecta, quae quidem vasorum vi oriri conjicere possimus, neutiquam autem, cur ita fiant, mathematicè determinare queamus?

Hanc Vasorum actionem in utroque latere (etsi causam ejus non ita facile perspiciamus) cum diversam ponimus, cumque unius lateris irritabilitatem & sensibilitatem majorem, minoremve concipimus, eliciendum inde mihi videtur, quâ fiat, ut, si morbosus stimulus per omnem laticem sanguineum distribuitur, diversam sortiatur adfectionem ab hoc stimulo quodvis latus, ut ita dicam, vasculosum, & quâ uno in latere materies haec morbifica suas producat phases, dum altero in latere vasorum actioni nullam (si ita loqui fas sit) suae praesentiae imprimens perceptionem, absque ullo effectû sensibili, vel visibili, iners quasi pererret ac mortua?

Hisce, quae modo diximus, pro fundamento assumtis, necessario etiam sequi debet, quod, si unum latus facilius a stimulis in actum deduci queat, in hoc ipso, sive ejus parte (modo consensum ad dimidium hominem se extendere ponamus) oriri debeat major humorum circulantium celeritas, atque inde etiam fieri possit major calor, majorque humorum sive sanorum sive morbosorum secretio (y); vel, quod alteri lateri, torpidiore vitâ praedito, nec stimulis tum naturalibus, tum foras ad-

(y) Confirmant dicta nostra, quae adnotavit ex Cl. GORTERI Excert. Med. de motu vitali saepius jam laudatus, nec nimis tamen facile laudandus, Doct. VERSCHUIR in Nota (k) pag. 14. Dissert. suae.

advenientibus, tam facile excitando, à contrariis causis effectus eveniant contrarii. Quod si porro mecum reputem, eo majorem esse irritabilitatem vasorum, quo magis à corde distita sint, ut argumentis, omni dubio majoribus, asseruere DENNISON, VERSCHUIR, WHYTT, SCHWENCKE (z); non miror adeo, quod haec effecta, si uno in latere obtineant, potissimum in cute sese prodant, utpote ceteris paribus à corde remotissima, simulque vasculosissima.

Venae cavae contractiones alternae, ut GALENO observatae, sic postmodum HARVAEO, STENONI, LANCISIO, WALLAEO, TH. BARTHOLINO, BORRICHIO, HALLERO, VAN DOEVEREN, VERSCHUIRIO aliisque observatae sunt (a), & quidem ita manifeste, ut corde etiam resecto illius contractiones ab hepate & à jugulo ad cor extenderentur. — Quod si in hisce experimentis hae fuerint observatae contractiones, quidni assumere liceret, in adfectione morbosâ hepatis, infarctione viscidâ aut inflammatoriâ laborantis, in vena hac cava motus oriri irregulares, spasmodicos, sursum vel deorsum sese extendentes, reliquumque systema vasculosum ita in consensum trahentes, ut inde producantur congestiones sanguinis quae in vasa, debilia nimis, quam ut columnam sanguinis sustineant, irruentes, haemorrhagias gignant activas κατ' ἐξιν, illisque morbi judicationes efficiantur salutare.

Quod si dicta (quae facile extendi possent, & deberent, nisi nimium crescere disputationem, &

(z) Horum omnium Auctorum sententias v. apud. doct. DENNISON diss. cit. p. 51. & seqq. Cf. CULLEN l. c. §. 159.

(a) V. VERSCHUIR Diss. c. §. XXXI. & DENNISON Ibidem C. III. p. 57. Cf. CULLEN l. c. §. 165.

& Medicis harum rerum gnaris me scribere certum haberem) in compendium quasi contrahamus, ac cum Observationibus (Cap. I.) allatis comparemus, veritatis speciem acquirere insignem videntur; imo insignem adeo, ut dubitem, utrum adductis phaenominis explicandis alia quidem in subsidium sint vocanda C. N. instrumenta, aliae partium ceterarum actiones. — Ex prolatis enim haud adeo conceptu nunc difficile mihi videtur, quæ fiat, ut unius lateris linguae conspiciatur rubedo, aut dimidia observetur lingua albida vel nigra? quæ porro biliosi liquidi labe intinctus latex sanguineus, per omne corporis vas diffusus, unam tantum unius lateris vasculorum adficiat seriem, ita ut hujus tantum lateris vasa stimulo majori vel irregulari obsequiosa sint, illius non item? quæ uno in latere stimulo existente majori, cum celeritatis humorum circumactorum incremento & vita vegetiore, oriantur sudores, calores, eruptiones morbosae variae; vel contrariâ obtinente causâ, frigus dimidii consequatur corporis? quæ ex eodem fonte, quo icterum dimidiati corporis repetimus, repetenda etiam unius lateris salivatio videatur? quæ praeterea (nisi forte & hic ad Systema Nerveum vel Lymphaticum recurrendum sit) tumere queat testiculus è directo tumoris brachium obsidentis? quæ hemizomatis oriri queat necrosis? quæ porro accadat, ut ex adfecto systemate vasculoso, quod ex hepate sursum tendit, dextrae naris producat haemorrhagia; vel vena cavâ, aliisque vasis adfectis, quae ad inferiora tendunt corporis, haemorrhoidalis proliciatur fluxus? & quæ forte ex iisdem principiis repetenda sit crisis sinistrae naris, lien si fuerit adfectus?

Si porro jam nostram hanc sententiam cum non.

nulloꝝ explicationibus comparemus, patet, inter hos fuisse aliquos, qui & ex hac vafoꝝum activitate repetendos hos morbos, subolfecerint. Archæi enim finistꝝi lateris alacritas & robur, dextꝝi vero lateris torpiditas ac debilitas (*b*), quid quaeso aliud est, quam nostri systematis vafoꝝum vis vitalis actiuosa, irritabilitas ejusque actiones particulares? Utrum autem spiritus feminalis hoc in casu incitamentum fuerit, quo serosus latex uno in latere copiosius fuerit expulsus, ego quidem non facile crediderim ac determinaverim. — Atque eodem quodammodo redeunt, quae in sua adjecta explicatione adduxit ROMMELIUS (*c*), ac si illius lateris pori & canaliculi, quibus latex serosus continetur, constricti forent fortius mole superjacentis reliqui corporis.

Non tamen negaverim, si omnia accurate considerentur, ad evidentiam, omni dubio majorem, dicta phaenomena Caussis indicatis reduci non posse. — Novi hic dari hiatum, & systematis nostri lacunas ipse video, quas agnoscendas jubet machinae humanae cognitio haud penitior. Inter has tamen difficultates, quae dicta symptomata secum gerunt, me iudice disparebunt variae, ubi nostrae sententiae ea, quae sequentur, addiderint robur, atque ubi quid singulae partes & earum actiones contribuant, seorsim, & quid producere queant conjunctae, explicaverim postmodum latius. — Ad hunc itaque laborem ut me accingam, ordo propositi nunc dicat.

§. VI.

(*b*) Vid. hujus Cap. II. §. II. pag. 41.

(*c*) Vid. Ibidem.

§. V I.

*Systematis Nervosi ενεργειᾶς ἔα actio in morbis
Unius Lateris.*

Ut ordo conservetur, hunc titulum hic tantum commemorasse liceat: agere enim hic loci de iis morbis, quae mere nervei sunt, quique in uno latere corporis tantum locum habent, inutile maxime foret, cum haec materies in Sect. II. ex professo nobis erit pertractanda: quae cum nimis longa sint, ut hisce inferantur, & iis specialis quidem tractatio competat, ad illam referre Legentes liceat. Quum vero dubitari nequeat, quin nervorum magna esse debeat consideratio in istis Vasorum motibus a stimulo excitatis, quos (§. praeced.) memoravi, illud hujus loci foret, ut, quantum Nervosum Systema in Vasculosum, aliasque independentes C. N. actiones, influat, & quomodo sic etiam unius gignantur vel augeantur lateris morbi, commemoraretur; de hoc autem cum quodammodo latius in hujus Cap. §. ultimâ sit tractandum, haec missa facio.

§. V I I.

*Systema Lymphaticum quatenus in morbis Unius
Lateris producendis suas agat partes.*

Systema Lymphaticum, quicquid etiam Aucto-
ribus nonnullis fingere placuerit (*d*), ego quidem, ob-

(*d*) W. H E W S O N Experimental Inquiries Part the
Second. pag. 6. & 7. C l. M E C K E L versabatur etiam in
illa

observationibus GLISSONII, HOFFMANNI, W. HUNTERI, MONROI & HEWSON convictus, pro particulari systemate vasorum absorbentium (*e*), quorum praecipuus, & quasi communis, truncus ductus thoracicus est, atque ex quo in unoquoque latere in omnem corporis ambitum ad ejus peripheriam disperguntur rami (*f*), habeo.

Illud autem Systema, ut reliquas N. C. partes omnes, vivere, sensibilitate & irritabilitate, seu vi contrahendi, ac in fluida agendi, motumque conciliandi esse donatum, probant facta certissima: à morte enim chylo plenissima inaniuntur & disparent, quae certe non mediocrem vim irritabilem denotant. Imo ipso visu illorum contractio, cum instar filorum tenuissimorum nonnunquam vasa haec ante oculos dispareant, animadvertitur (*g*).

Has

illa opinione, vid. Ejus dissert. de Venis Lymph. valvulosis: verum haec & aliorum egregie refutata sunt ab eodem Expert. HEWSON C. IX. pag. 133. & seqq.

(*e*) Ibidem C. X. pag. 157. & seqq.

(*f*) Ibidem. C. III. p. 20. & seqq.

(*g*) VERSCHUIR l. cit. §. XXXII. & ibi cit. Auctores, nec non Doct. DENNISON Dissert. cit. p. 60, ubi haec habet: „Nec Lymphaticis ad motum satis esse videtur musculorum & arteriarum vicinarum actio, ea valvulis praedita comprimens; nam manifesta earum insignisque irritabilitas motum peristalticum, ab absorbentibus finibus forsan coeptum, ostendit (CULLEN Inst. §. CLXVII). Quanta eorum irritabilitas sit, testatur HALLERUS (E. P. Tom. VII. L. XXV. Sect. 2. Chyl. mot. §. 5. Exper. 250. Vasa autem lactea eadem ac lymphatica esse, & ejusdem naturae participia, vid. Eund. p. 199). Eorundem ejusmodi actio esse videtur, ut, cum in articulis contractiora, quam alibi sint, hi primum repleantur, eaque repleti pro stimulo, humorem porro promovente, agat. Quem tamen agendi modum, quoniam cerni oculis nequit, pro conjecturali ita propono, ut
„ inde

Has proprietates infitas cum agnoscamus; his functionibus cum sint destinata vasa lymphatica, nullus video rationes, cur non unius lateris systema contractione agitari possit abnormi & incitatori, vel cur non in uno latere locum habere possit vis vitalis eorum torpidior, quibus fieret, ut hic illic producerentur tumores lymphatici, vel absorptio minus procederet aequalis, aliaque excita-

ren-

„ inde esse hic actionem, eamque muscularem neutiquam
„ addubitem. ”

Insignis est locus doct. H E W S O N (L. c. pag. 13, 14, 15 & 16.) qui haec dicta probat; quapropter & huc eum transferre liceat. „ And as the blood vessels have a muscular coat, which assists in the circulation, so may the
„ lymphatics, as is rendered probable from what Dr.
„ H A L L E R says of his having found them irritable in his
„ experiments (Sur le Mouv. du Sang Exp. 295, 298) and
„ also from what is observed on seeing them in living
„ animals distended with their lymph, in which case they
„ appear of a considerable size; but upon emptying them
„ of their contents, they contract so much as not to be easily distinguished. This is an experiment which I have
„ frequently made in the trunk of the lacteals in a goose
„ and on the lymphatic vessel on its neck, both of which
„ when distended with their natural fluids are as large as
„ a crow quill; but on emptying them in the living animal,
„ I have seen them contract so much that it was with the
„ greatest difficulty I could distinguish them from the fibres
„ (See also H A L L E R E. P. L. 2. sect. 3. §. III. The
„ celebrated N U C K thought he could separate the coats
„ of the lymphatics, Adenograph, cap. III.). The coats of
„ lymphatic vessels have, in common with all other parts of
„ the body, arteries and veins for their nourishment; this is
„ rendered probable by their being susceptible of inflammation, for they are frequently found in the form of a cord, painful to the touch, and extending from an ulcer to the next
„ gland. These painful swellings of lymphatic vessels likewise shew, that their coats have sensibility, and therefore
„ that they have nerves as well as arteries and veins, ”

rentur symptomata, quae (observatione ad morbos unius lateris magis adplicatâ, lymphaticoque systemate magis meliusque cognito) ex his fontibus deducenda esse, postmodum intelligetur forte plenius.

Ex hac forte vitâ torpidiori vasorum lymphaticorum Cerebri, & absorbtionis defectu aliove vitio, an non repetendi sunt, quos Auctoribus notatos invenio, dimidiati capitis hydrocephali interni? Nimirum Nobil. TULPIUS (*h*) memorat, quandoque haerere tantum liquorem effusum vel in dextro, vel in sinistro cerebri ventriculo, illudque se bis vidisse in alterutro adnotat, ita ut ultra duas libras uni parti aquae essent inclusae, atque ita stricte quidem, ut altera foret plane illaesa atque integra. Haec unica est, quam de humanâ specie Auctoribus adnotatam invenio, observatio: attamen in brutis simile quicquam se bis observasse Auctor est JOH. JAC. WEPFERUS (*i*), ubi in uno casu in cerebri bovini ventriculo sinistro, & in altero in dextro hydropem dimidiatam tantum invenit. Et simile quid in vitulino se capite observasse Cl. BONN, *Anat. Prof. in Ill. Athenaeo Amstelodamensi*, in parte sinistrâ mecum communicavit, quâ hydrope illius partis caput totum fuerat dilatatum, ut mihi in sceleto, qui à Cl. illo Viro conservatur, conspicere licuit. Si jam in vasis lymphaticis, revertentibus humores ab arteriis in his ventriculis secretos, vitium fuerit in illo latere, quid explicatu facilius, quam quod ab hoc producti fuerint illi hydrocephali? — At objicient nonnulli forte, non dari

(*h*) Observ. Med. Lib. I. Cap. XXV. Hanc observationem in sua Anat. Pract. etiam retulit BONNETUS, Vid. Tom. I. obs. IX. pag. 383.

(*i*) In egregiis Ejus Hist. Apoplecticorum p. 63 & 64.

dari in ipso cerebro lymphatica, nec illa unquam adhucdum fuisse demonstrata, & hinc illud malum à venarum resorbtionis defectu repetendum esse. Hoc si pro momento largiamur, demonstrat tunc saltem illud vitium unius lateris venarum absorbtionis defectu esse productum, de quo (§. V.) jam egimus, ita ut haec tunc demonstrationem illius rei confirment ulterius. — At vero, quia adhucdum nulla vasa lymphatica in cerebro inventa sunt, dum per omne corpus inveniuntur, an ideo huic organo illa denegabimus? Analogia iusta nos ita concludere (ni fallor) vetat, ac nuperior industria, quae in amphibis, piscibus & volucris ea in lucem protraxit (in quibus etiam adesse negabantur) prudentiam inculcat ferio. Similem praeterea in cerebro absorbtionem per vasa lymphatica probare videtur eadem humorum remorantium ex cavitatibus omnibus N. C. ac circumactorum per lymphatica reductio (k). Analogiam hanc ut probaret, casum adfert Doct. HEWSON, qui magnam de vasorum lymphaticorum in cerebro praesentia probabilitatem indicat, quem hic adducere in Nota liceat, eo praesertim scopo, ut si vel inde non probari crederent lymphaticorum in cerebro existentiam Adversarii, discerent tamen, unius lateris morbos iis aut produci, aut solvi posse eodem in latere (l).

Haec

(k) V. HEWSON L. c. Caput VII. integrum.

(l) „ But although lymphatic vessels have not yet been demonstrated in the brain, it is probable from analogy, that this organ is not destitute of them; and the following case affords an argument in favour of absorption being carried on here by lymphatics, as well as on other parts of the body.

„ J. H. a young man of twenty five years of age, by trade a silk dyer, and whose father at that time laboured „ under

Haec omnia nonne demonstrant, vasa in cerebro adeste lymphatica, & his, ut in aliis N. C. partibus, absorptionem fieri? Conclusio videtur affirmativa.

His intermissis in viam redeamus. Ex iis quae hujus Cap. §. ult. adducenda erunt, hoc praeterea evincetur, posse in N. C. unius lateris morbos oriri,

„ under a third attack of madness, consulted me about a
 „ glandular tumor upon the left side of his neck, of which
 „ he gave the following account: that for some time he had
 „ been troubled with an eruption which had gone off and re-
 „ turned repeatedly; that a week after its last disappearance
 „ ce, he was seized with a fixed pain in his forehead, for
 „ which he was bled; that one day whilst at work, after
 „ this pain had continued a fortnight, he felt a weakness in
 „ his left arm, and the brush with which he was working
 „ fell out of his hand, but he had no weakness in his right
 „ arm, nor in his legs. That this weakness returned two
 „ or three times a day for nine days; and was rather re-
 „ lieved by putting his hands into warm water. About
 „ three days after he was first attacked with this weak-
 „ ness, a tumor appeared on the left side of his neck,
 „ just below the ear, when I first saw him this tumor
 „ had continued eleven days. It seemed to be an enlar-
 „ ged lymphatic gland, was then hard, but afterwards
 „ gradually came to suppuration, and at the end of six
 „ weeks it burst and discharged a yellow curdled matter.
 „ He adds at the same time that he was attacked with the
 „ weakness, he had a faltering in his speech, and slight
 „ convulsions in his lips.

„ Now as in this case there seemed to be a compression
 „ of the brain, which was removed, when the glands
 „ swelled, is it not probable that the cause of the com-
 „ pression has been some extravasated fluid, which after-
 „ wards being absorbed, occasioned the tumor & suppu-
 „ ration of the lymphatic gland? and therefore is it not
 „ a presumption that absorption is here likewise carried on
 „ by lymphatic vessels?” Vid. *ibid.* pag. 51, 52, 53
 & 54.

triri, ad quos fovendos, alendos & producendos suam S. Lymphaticum confert symbolam.

Inter omnes Auctores, explicationem observationum superiorum exhibentes, solum video SCHMIDUM (m), qui, quoad S. Lymphaticum, de ejus causis mechanicis & dynamicis ad morbos unius lateris explicationi adhibendis cogitaverit: problematice scilicet proposuit, „Utrum partes sinistri lateris „ pluribus ac majoribus vasis lymphaticis, vel speciali prae reliquis conformatione, ... ita factae „ gaudeant?“ — Obtinuisse illud forsan in illo aegro, cujus meminit, & has causas ad adfectiones illas contribuere potuisse, me consentire facile vides.

§. VIII.

Influxus Textus Cellulosi in adfectiones corporis dimidii.

Textum cellulosum per se solum non ita ad unius lateris morbis disponere posse prima consideratione videretur, cum adminiculum potius videatur, quod recipiendis vasis sanguiferis, lymphaticis, nervisque, ac corpori integendo ejusque ceteras partes ambiendo destinatum sit. — Haec licet ita sint, habet tamen & suas proprietates, suamque fabricam, quae hic enumerandae sunt, ut pateat (§. insequenti) quantum ceteris causis robur addat, ac efficiat, ut morbi obtineant unius lateris, futuri non ita facile, nisi tales proprietates, talisque fabrica in celluloso praesentes essent textu.

Totum H. C. textu fere celluloso constare videtur, ita tamen ut pro diversâ modificatione, organisatione, & virium vitalium temperaturâ aliam nanciscatur

(m) Vid. hujus Cap. §. II. pag. 41.

catur figuram, formam & directionem, alia & diversa constituat organa, alias diversasque perficiat functiones. — Reliquum itaque, quod hujus textus cellulosi remanet, informe & inorganicum, compactum & complanatum membranas efformat, interstitia organis nostris vacua relicta replet, connexionem cum omnibus N. C. partibus organicis sustinet, ac Corpori integro involucro atque integumento inservit. — Hanc functionem dum adimpleat, generalem etiam qualitatem omnibus partibus N. C. privam & insitam, vitam scilicet, possidet, quâ ipsâ ad contractiones proprias peragendas, & hinc functiones quasdam perficiendas, apta redditur.

Hanc ejus conformationem & actionem tam eleganter exposuit Clar. VAN GEUNS (*n*), ut Ejus verba adduxisse expediat. „Sunt autem, primo, „fibrillae laminulaeque tales inorganicae vario fitu, decursu & implicatione ita inter se contextae, ut telam aliquam referant minus regularem, „quae compacta & complanata membranas efficit, „etiam insigniores, quaeque convoluta vasorum plurimam constituit substantiam, imo per totum corpus, cellulosae telae nomine, extensa, & „frequenter adipe referta vacuitates inter partes fere replet, vasorum dein decursum firmat ipsaque vaginis instruit, cum iis quoque omnem viscerum & glandularum substantiam fere constituit, quam Veteres *παρέγχυμα* dixerunt. Con-

(*n*) In Dissert. laud. §. VIII & XVIII. cum adjectis notis, vid. Dissert. Med. Thes. Cl. SANDIFORTII, Tom. III. p. 534 & 543. — Conf. etiam doct. BIKKER in cit. Dissert. p. 50. art. 5. ubi dicit, „altera est uniformis constrictio, qualis contingit in membranâ cellulosa, „cute, ejusque poris, acri quodam instigatis.”

tutione interim sua, firmitate, densitate, duri-
 tie, colore, fibrillarumque & laminularum subti-
 litate, implicatione aliisque proprietatibus in sin-
 gulis fere partibus, sed praecipue in visceribus
 variat haec tela, & varie etiam inde in diversis
 partibus, si vitaliter agendi quandam facultatem
 habeat, agit. Videtur porro ipsis etiam parti-
 bus durioribus, cartilaginibus ossibusque, ortum
 largiri. Efficit adeoque longe maximam corpo-
 ris integri partem tela cellulosa varie formata.

„ Cum vero telae cellulosae tanta sit in corpore
 dignitas, hinc merito etiam de ipsius vi vitali in-
 quiritur. Non posse de intricata fibrillarum &
 laminularum ejus implicatione regulares adeo &
 insignes promptasque actiones & ab actione re-
 missiones expectari, quales fibrae muscularis
 nobilior natura & fabrica suppeditat, facile pa-
 tet. Videri autem singulis ejus fibrillis contra-
 hendi quandam vim, quamvis forte non ubique
 in corpore, vere vitalem, esse adscribendam,
 cujus mutuo concursu aliqua etiam, vel propria
 actio, e. g. aequabilis canalis vel cavitatis quam
 tela circumdat constrictio, vel actionum fibrarum
 muscularium, quas in ipsis musculis ubique inter-
 stinguit, in vasis vero & visceribus varie con-
 nectit, directio & adjumentum sisti possit, ex
 sequentibus patescere puto. Partium & cavorum
 plurium, quorum adstruxi vim propriam acti-
 vam, plurima substantia cellulosa est; sic uterus
 imprimis, cujus tam insignis est atque valida con-
 trahendi vis, modicam valde continet fibrarum
 vere muscularium copiam, sed totus fere densa,
 stipata, ad cervicem maxime compacta, fibrarum
 irregularium cellulosarum implicatione contexi-
 tur. Membrana scroti dartos, pro vera cellulosa
 habenda, evidenter admodum se constringit ad

„ frigoris vel veneri organismi stimulum. Cutis ,
 „ quae , praeter vasa & nervos , cellulosa tela arcte
 „ compacta esse videtur , per varias causas se con-
 „ stringit pellem anserinam , ut vocant , faciens ,
 „ quod & in morbis evenit : sed & excissum de
 „ animali vivo frustum ad stimulum vel & solum
 „ frigus convolvitur. Ipsius denique communis
 „ cellulosae membranae vivum excissum frustum
 „ acri liquore tactum cum impetu se constringit.
 „ Non video itaque , cur cellulosis etiam fibris ,
 „ quibusdam saltim , à muscularibus forte maxime
 „ irregulari fibrillarum suarum implicatione diffe-
 „ rentibus , quandam suam vitalem vim abnegem.”

Ex hisce itaque proprietatibus , Textusque Cellu-
 losi communicatione cum omnibus corporis partibus
 repetendos autumo morbos unius lateris , si sola ejus
 dimidia pars statuatur adfecta : nec meliori modo
 cognosci poterit , quâ rubicunda , alba vel nigra fiat
 dimidia lingua , aliis adfectis partibus , quae commu-
 nicatione membranarum suas noxas organis conne-
 xis imprimunt. Sic ex diversâ cellulosae fabricâ , si
 uno in latere pellucidior statuatur , idea icteri unius
 lateris clarior evadit. Nec absolum mihi videtur ,
 inde crisin lienis per sinistras nares repetere sa-
 lutarem , quippe quae vasis communicantibus di-
 recte difficulter admodum extricaretur.

Egregia sane sunt , nostraeque sententiae ro-
 bur , ut puto , addentia insigne , quae ea de re pro-
 posuit Doct. TH. BORDEU (o). Non quidem
 tamen dixerim ex solis illis , quas enumeravimus ,
 proprietatibus , omnia phaenomena explicari posse
 adeo facile : conferunt sane huc ante dictae par-
 tes ,

(o) Per omnem ambitum Tract. cui titulus *Recherches sur
 le Tissu muqueux ou l'organe cellulaire* , editi Parisiis 1767 ,
 in 8. , qui totus hac de re perlegi meretur.

tes, earumque actiones, quae, ut à cellulosa suas actiones mutuuntur, sic eidem illae actiones imper-
 tiunt, quapropter dictorum illorum veritas (§. in-
 sequenti) elucescit clarius. — Est tamen tunicae
 cellulosae, ex suâ ipsius fabricâ proveniens, ad-
 juncta proprietas, quae morbis unius lateris quam
 maxime favet: nimirum dividitur haec praesertim
 in superficie corporis, quâ cutim constituit, in
 duas partes, ita ut à capite ad calcem distinguat
 quasi C. H. in portiones aequales. — Indicavit
 hanc eleganti, ut in ceteris, stilo Doct. LOR-
 RY (p), ubi inquit: „ Demum in morborum cu-
 „ taneorum historiâ illud non erit inutile anno-
 „ tasse, cutem humanam, per totum corpus ae-
 „ qualiter diffusam, posse tamen & debere in duas
 „ partes aequales dispertiri, quarum una laevam
 „ occupet corporis partem, altera dextram. To-
 „ tumque corpus, quantumcumque patet, in duas
 „ hasce partes est divisum, plicâ quâdam conval-
 „ lem utramque efficiente, ac deinde ab hâc quasi
 „ lineâ partem utramque distinguente quasi à cen-
 „ tro sese diffundentem. Id certè à cellularis tex-
 „ tus suppositi structurâ esse repetendum evidens
 „ est; qui textus cellularis similem experitur par-
 „ titionem. Sic totum C. H. in duas aequales par-
 „ tes externas dividitur ad Hippocratis mentem.
 „ Quae quidem partitio magni momenti à divo Se-
 „ ne habita, an in enodandâ morborum theoriâ,
 „ & stabiliendis tum metastaseon, tum revulsio-
 „ num praeceptis, aliquam obtineat dignitatem, è
 „ morborum phaenomenis, eorumque attenta ob-
 „ servatione, divinandum est, plusquam ex ana-
 „ tome

(p) Tract. de morbis cutaneis p. 20. in fine & 21.
 edit. Parisiis 1777, in 4to.

„tome subtilius excultâ. Haec observatio Me-
„dicis dignissima.”.

Hanc observationem ex cellularis tunicae scruti-
nio anatomico accurato deduxit optime ante jam
laudatus BORDEU (q), quae, ut hanc rem ab-
solvant, longiora licet quodammodo, gallico idio-
mate hic adjicere in Nota liceat.

At-

(q) L. cit. à pag. 68. ad pag. 75., ubi sequentia de hac
re habet. „ Il en est un (coarctatio cutis nimirum, de qua an-
te egerat) „ qui paroît meriter une attention particuliere. Il
„ divise le corps en deux parties égales, à droite & à gau-
„ che, il a été indiqué dans les Recherches sur les Glandes,
„ sous le nom de raphé général; c'est un plan réel de sépara-
„ tion entre les deux côtés du corps, & non point un être
„ imaginé par les Anatomistes.

„ En effet, on trouve évidemment, entre les deux cuisses,
„ (au raphé proprement dit) une espece de couture ou de
„ callosité naturelle, qui n'est qu'un étranglement de la peau,
„ & qu'on suit aisément par devant & par derriere dans les
„ deux sexes; le dartos est séparé en deux par une cloison,
„ ainsi que la verge. La ligne blanche commence au pubis,
„ qui est divisé lui-même en deux parties latérales par un
„ cartilage mitoyen. La peau qui recouvre le ventre, est aussi
„ bien que l'organe cellulaire, plus reserrée sur la ligne blan-
„ che qu'ailleurs. On trouve en entrant dans le bas ven-
„ tre, & mettant, pour un moment les viscères à part,
„ le mésentere qui est fait par l'adossement des deux plis du
„ péritoine. Le diaphragme est divisé en deux muscles, très
„ évidemment vers l'épine du dos, & assez sensiblement vers
„ le sternum. Le médiastin ressemble beaucoup au mésentere.
„ La trachée elle même porte l'empreinte des deux portions des
„ poulmons. On trouve le raphé bien marqué dans la glande thi-
„ roïde, dans le cartilage de ce nom, dans le cricoïde & dans l'é-
„ piglotte. L'oesophage & le pharynx sont séparés, surtout postérieu-
„ rement, par une ligne blanche fort apparente ou par un entrecrois-
„ sement des fibres. Hippocrate connoissoit la ligne médiane de la
„ langue. La mâchoire inférieure reste long temps divisée vers
„ le menton, & lorsqu'elle est unie, elle porte une ligne
„ sail-

Atque haec omnia si quis consideraverit, invenerit, ut opinor, in ipsa cute & subjecta tunica cellulosa

„ saillante fort apparente. Le palais a sa ligne depuis le
 „ deux incisives supérieures jusqu'à l'extrémité de la luette.
 „ Les os maxillaires sont unis dans cette ligne. Les
 „ lèvres ont leurs brides dans la même ligne. Les narines
 „ y ont leur cloison. Le nez n'est que l'union latérale de
 „ deux tuyaux ou des deux narines adossées; ses os propres
 „ aboutissent aux deux côtés du frontal, qui reste long
 „ temps divisé, & qui contient une cloison verticale dans sa cavité.
 „ Les muscles sourciliers & les frontaux sont séparés
 „ par un plan mitoyen, qui étrangle la peau. Tout le monde
 „ de connoit la future sagittale, ainsi que la faux, le corps
 „ calleux, l'adossement des tubercules qui sont dans les ventricules
 „ du cerveau, & la crete de l'os étmoïde. La moëlle
 „ allongée & la moëlle épinière ont leur corps calleux. Les
 „ vertebres qui sont divisées en plusieurs parties dans les jeunes
 „ sujets, ont leur apophyses épineuses, sur lesquelles la peau
 „ est plus étranglée que vers les côtes; cet étranglement commence
 „ vers la tubérosité occipitale, & va abrutir au coccyx;
 „ il commence par une sorte de ligament cervical, & finit
 „ de même, en aboutissant au raphé entre les cuisses;
 „ en un mot, il est aisé de voir que le plan de séparation,
 „ dont il est question, existe en effet; qu'il est l'aboutissant
 „ où les fibres & les vaisseaux viennent se joindre & s'entrelasser
 „ comme les branches des deux arbres voisins." Eandem
 „ insuper in vasis visceribusque divisionem locum habere describit,
 „ tandemque concludit: „ Le corps paroît donc composé
 „ de deux moitiés adossées l'une à l'autre . . . & . . .
 „ la maniere de concevoir le corps (ainsi), ne laisse pas de
 „ répandre du jour sur l'explication de certains phénomènes
 „ de l'économie animale. Nous en concluons ici seulement,
 „ que la substance cellulaire est étranglée dans toute sa partie
 „ moyenne, & divisée en deux portions latérales, ses balons
 „ ou ses poches sont, pour ainsi dire, affermies sur l'axe
 „ du corps, d'où elles s'étendent de côté & d'autre, ce qui
 „ leur donne d'autant plus de force, qu'elles sont appuyées
 „ sur une base plus solide. Ceci nous indique, que les matières
 „ contenues dans un des côtés du corps & qui pénètrent la
 „ substance cellulaire, ont beaucoup plus d'aisance à
 „ s'étendre

losâ caussas praedisponentes, quibus unius lateris morbos explicare posse crediderit. — Subsistendum autem in hisce ulterius enucleandis hic est, atque nunc in quantum omnes praedictae Caussae conjunctae, & proinde etiam Textus Cellularis, coöperentur ad adfectiones praedictas, inquirendum venit.

§. I X.

Quid combinationes Legum Mechanicarum & Dynamicarum, & uniuscujusque Systematis connubium efficiant.

Lustravimus nunc, quid singula haecce systemata, quid Caussae Mechanicae & Dynamicae, Vascularum actio, Nervorum *ενεργεια* & Tunicae Cellulosae Contextus ad morbos unius Lateris per se spectata, contribuere videantur; at vero, si vel obiter etiam consideremus, quantum, ut una N. C. functio juxta leges naturales procedat, quantum multo magis ut omnes suo fungantur officio, requiratur, ut haec systemata coöperentur, coadjuvent se, atque integra, combinata & confociata sint; mirabimur & ab hoc influxu, ab hoc connubio, pendere ante dicta unius Lateris phaenomena? „ Sic „ facti (ut recte inquit Cl. HAENIUS (r)) a „ Summo Numine, sic conditi sumus, ut vix „ dentur in corpore alicubi adfecto partes, quae „ angere ac dolere partem sociam torpidam atque otiosam patiantur.”

Cor-

„ s'étendre en haut & en bas, qu'elles n'en ont à passer d'un „ côté à l'autre; ce qui rend raison de quelques symptômes des „ maladies.”

(r) Dissert. de Colica Pictonum, Ed. 1745. Hagae Com. p. 32. nunc denuo inserta Rat. Med. Continuatae T. III. seu Oper. Posthum. Vol. I. p. 363.

Corpori itaque dimidio etsi inhaereant caussae praedisponentes ex fabricâ & structura partium functionumque singularium, non sufficit sane saepissime, ut haec tantum adfecta priva pars in dimidio corpore illius demum producat lateris morbos. Requiritur saepe, ut omnia, aut ex omnibus aliqua ad minimum, coöperentur systemata, quo isti unius lateris producantur morbi, non producendi, nisi & dispositio & fabrica variarum partium, & coöperatio mutuumque obtinuisset conubium. Clarius hoc fiet, ac conjecturis nostris, credo, de unius lateris morbis majus addet robur, si horum exempla quaedam adduxerim, quae demonstrationi inserviant.

Vasculosum systema, etsi actuosum per se & vi vitali praeditum, ut functiones suas peragat justo modo, systematis nervosi influxum poscit requisitum, & illud eo conferre probant certo nervi, per ipsam vasorum substantiam decurrentes, in majoribus visibiles (s), in minoribus justâ analogiâ deducendi (t). — Nec declarant minus abnormes fan-

(s) HALLERUS El. Phys. Tom. I. Sect. I. L. II. §. XII. pag. 69 & 70., ubi intercostales nervi arterias carotides earumque subnascentes ramos perreptare; nervi cardiaci superficiales faciem anteriorem arcus aërtæ incedere; mesentericam arteriam, mesocolicam, coeliacam integri plexus nervei à magno abdominis ganglio nati circumplicare asseruntur. Cf. & Tom. II. pag. 206 & 213. & de Part. C. H. praec. Fabrica & Functione Tom. I. p. 134. Ed. in 8vo.

(t) HALLERUS Ibidem ait: „ Neque dubium est, cum „ nulla absque nervo fibra muscularis sit, & cum absque ea „ vi, quae per nervos advenit, debilis omnino sit ea potentia, qua eae fibrae contrahuntur, nervulos adeo ad car- „ neas fibras arteriarum accedere, etsi nemo, quantum me- „ mini, ejusmodi furculos demonstravit. ” Cum hisce confer. VERSCHUIR l. cit. Cap. I. §. XVII. pag. 13. Verbo hic monere liceat, non ita debilem vasorum fore ac-

sanguinis motus, ab aliâ causâ non facile repetendi (u). — Et, quod de systemate vasculoso diximus, eundem tenere gradum vice conversa de Systemate Nervoso & Lymphatico, nemo fane in Medicinâ ut ignoret adeo hospes est. — Praeterea etsi Textum Cellulosum activitatem quandam habere diximus; omnem tamen, ut ita dicam, organisationem & actionem repetit à vasis sanguiferis, lymphaticis & nervis, per omnem ejus plagam dispersis, ita ut haec illum regere, illa ab hoc regi, non immerito opinandum sit. Quod si porro consideraremus, eundem illum textum cellulosum laxitate vel rigiditate peccare posse; eumque, ab acri irritatum, hoc cum intertextis partibus communicare posse, ac iis impertire (additis simul ejus divisione in duas plagas laterales aequales, continuatione membranarum, ejusque connexionione cum omnibus partibus) fontes invenio, ex quibus totidem Dimidiati Corporis profluere possint adfectiones morbosae.

Si denique, haec omnia contemplantes, à Naturâ totum quasi Hominem in Systemate Vasculoso, Lymphatico, Nerveo, Celluloso, aliis bipartitum videamus, ac omnes partes ut conspirantes inter se, sic etiam dilectu quodam vicinas praeprimis confociatas, & alteras alteris inservientes intueamur; nonne concludere licet, morbos unius lateris ea propter oriri, quod causae in Dimidio Homine concurrant nonnunquam mechanicae, à vasorum amplitudine, majori vel minori; numero in uno latere aucto vel im-

ctionem, nisi nervis arterias supponas instructas: ad arteriarum integritatem requiri nervorum actionem non quidem negaverim; at simul tamen ab earum vi insita, contractili, magnos, si non maximos, edi effectus, certissimum habeo.

(u) VERSCHUIR Ibid. Cap. II. §. XII. pag. 43 & 44. & Cap. III. §. XXVII. pag. 76.

imminuto; debilitate, laxitate, vel rigiditate; ambientium fulcro imminuto vel adaucto, repetendae: vel quod illorum morborum causae dynamicae sint, suam non raro fortientes originem ab actione vasorum abnormi aut imminutâ in uno alterove latere; vel quod S. Nervosum in uno latere actuosius, vel debilius operetur; vel quod suo officio non fungantur vasa lymphatica; vel quod continuationes membranarum hic suam symbolam conferant; vel porro quod, ut ipsa cutis structura ad morbos dimidiatos coöperatur, sic major etiam cutis actio, transparentia, laxitas, vel rigiditas, aliaeve qualitates in uno vel in altero loco hisce in morbis suas sustineant partes: vel denique quod saepe hae partes siue singulae, siue omnes conjunctae, ita conspiciantur, ut juxta axim corporis, modo non ita cognito, adfectae, ex systematum horum omnium confociatione & contubernio, dicta producant phaenomena?

Atque sic, ut ante dictorum faciamus compendium, & explicationis efficiamus finem, cum summi Pathologi verbis (v) hic concludere liceat, „ Consensus iste quidem inter Oeconomiae humanae systemata, functiones, partesque omnes universalis est: at propiorem tamen magisque peculiarem aliorum cum aliis insuper dari, certa observationum fide constat; etsi rationem ejus legesque haud satis liquido perspiciamus. Credibile, non una modo, sed pluribus niti conditionibus, harumque principem in genere nervoso; deinde in systemate circulationis; porro in continuitate membranarum (x); tum in vasorum communitate. . . „ Quin & huc facere potest vicinia partium, & „ col-

(v) Inst. Path. Med. §. 864.

(x) Addere liceat S. *Lymphatico*.

„ collocatio declivior, aut ex diametro opposita,
 „ actionumve aliqua cognatio. Prout igitur plura
 „ aut pauciora horum una concurrunt, ita varii
 „ sympathiae gradus nasci videntur. Nec praeter-
 „ eunda vis vitalis, quae cum & latissime per uni-
 „ versum corpus diffusa sit, nec aequaliter tamen
 „ aut in singulis partibus, aut in quibusvis homi-
 „ nibus, vigeat, & amplissimo simul polleat con-
 „ sensu, quam plurimum fane hic valere debet.”

Atque hae sunt conjecturae, quas de *Unius Late-
 ris morborum Causis* proponendas habui.

CAPUT III.

NUM VENAE SECTIO IN PLEURITIDE,
 ALIISVE MORBIS, E DIRECTO, AN
 IN OPPOSITO LATERE INSTI-
 TUENDA SIT, EXPONENS.

§. I.

*Agendi Ratio, ob Auctorum diversas
 opiniones, traditur.*

Quaeri certe jure potest, sanguis si debeat edu-
 ci, utrum, quodnam vas aperiatur, indiffe-
 rens sit, aut, uno latere adfecto, utrum adfectae
 partis (quod e directo, κατ' ἑξιν, dicunt (y)) an op-
 positae venae secandae sint.

Non

(y) Per V. S. κατ' ἑξιν, five per directum, intelligitur
 illa, quae fit secundum rectitudinem partium, five ean-
 dem directionem, ita ut in dextro latere adfecta parte ali-
 quâ

Non potui celebratam hanc omittere Quaestionem medicam, dum ex professo de Dimidii Hominis adfectionibus earumque Caussis tractare in animum induxeram. Ante dicta autem cum quis attenderit oculo Philosophico, atque ex iis didicerit, per omnem Medicinae ambitum annalibus medicis insertas Dimidiati, ut ita dicam, Hominis morborum historias, interque illos tales, qui virium insitarum efficacia victi, omnium luculentissime ob oculos posuerunt, esse, ut omnium partium inter se, sic etiam particularium, sic dimidiae nostrae machinae conspirationes ac conjugia fodalitia: si quis cogitaverit praeterea (id quod mihi paginam hic absolvere videtur) curiosam Naturae observationem & imitationem, ut primam Arti originem, ita incrementa dein dedisse, daturamque ulterius; ac rectissime proinde Naturam morborum medicatricem, Medicum Naturae ministrum, illique honorem habendam servitutem, invitus etiam agnoscere fuerit coactus; omnemque doctrinam medicam, si bonae futura sit frugis, ad hanc normam per imitationem compositam debere esse, perpenderit; ille etiam, auxilia morbis convenientia, & V. S. imprimis, in ipsâ adfecta parte, vel ejus viciniâ (ut morbo & succumbenti onere oppressas partes, causas in ipso loco adfecto aggrediendo, sublevare tentet) administrandam esse facile

quâ eodem in latere etiam tundatur vena; & sic de sinistro latere idem ferendum judicium. — Cum per ipsius materiae tractationem abunde satis patebit, hunc horum vocabulorum Veteribus, & qui illos insecuti sunt, Neotericis fuisse significatum, plura de hisce addere inutile est. Qui tamen plura vellet, conferre poterit HIPPOCRATIS Oeconomiam in voce ἔξις & κατ' ἔξιν, nec non GALENUM in Hipp. Comment. variis in locis, & BRISOTUM in Apolog. disceptatione pag. 103. & seqq., aliosque.

cile credere poterit. — Crederem & ego, nisi tam disparem hac in re ab Artis usque nostrae incunabilis offenderem agendi modum, ut nullum ferme de ea differentem reperiās, quin in diversam inclinet partem, hanc illamve mordicus tueatur sententiam, his illisve argumentis quaeritet diversa, prout Natura, vel sua potius sibi ingeniose conficta, dextre perpolita, & scientificā quasi methodo proposita hypothesis monstrare videatur, quaenam in medendo sequenda sit via, eamque certam sibi habeat.

§. II.

Sententia HIPPOCRATIS, GALENI, Aliorumque, qui sanguinem è vena affecti Lateris educendum esse, putarunt.

Hanc igitur materiam ut enucleemus, enumerabimus illos Auctores, qui hac de re egerunt, atque agmen hic ducet Medicorum Fax HIPPOCRATES (2), qui, de pulmonum laterumque agens inflammatione, attendendum esse praecipit, num alterutrum, aut utrumque adfligat latus, additque: „ His haec instituenda curatio, si quidem dolor „ sursum ad jugulum tendat, vel ad mammam & „ brachium, internam brachii venam secare oportet, ea parte, quā dolor adfligit, & sanguinem „ detrahare pro corporis habitu, &c. ” Hunc locum, ubi manifestissime in adfecto latere V. S. praecipit, pluribus augere foret facile, verum cum producendis GALENI dictis ipsiusque in HIPPOCRATEM Comment. producere ea necesse sit, hic subsistere liceat.

Or.

(2) L. de Rat. Vict. in Morb. Acut. p. 401. Ed. Foëf.

Ordine insequentem produco GALENUM. Hic innumeris fere locis HIPPOCR. illud dogma stabilivit, inter quos referre lubet sequentes. — De evacuatione humorum variis ex partibus adfectis agens (a), cum semper vicinitatem partium observandam praeceperat, haec scribit: „Ea quippe evacuationio facillime & optime fit, quae per venas vicinas & affines parti adfectae fiat.” — De revulsione non per V. S., sed per cucurbitulas sermonem miscens, inquit: „Adjumento est, si, ubi nimium sanguis fluit è naribus, praecordiis (hypochondria Graeci dicunt) affigatur cucurbitula (b).” — Hac de doctrina duo alia elegantissima nobis reliquit loca (c), ubi docet HIPPOCRATI V. S. & crises esse observatas, illasque adeo esse veras, ut in morbis hepatis, lienis, pleuritide, aliis, nisi ita fiant, vel nihil prorsus juvent, aut si quid juvent, tardissime; cum contra, quae per *directum* fiunt, momento saepe citius, & miraculi adinstar, adferant auxilium. Ne longior sim, mentem GALENI hic tantum exposui, cum alias verbotenus illa ob praestantiam exhibere convenisset. — HIPPOCRATICAM illam doctrinam iterum inculcat in Libris ad GLAUCONEM de *Arte curativa* (d), praecipitque *καὶ ἐξ* tundendam esse venam, cum dextra, vel sinistra pars locorum muliebrium; splen; hepar; synanchae; & ophthalmiae dextram vel sinistram occupaverint partem. Nec subsistit hic illius Auctoris hac de re monita proferre: percurrite mecum varia

(a) Lib. de Constit. Artis Med. Cap. XVII.

(b) Lib. de Revulsione Cap. II.

(c) Lib. de curandi Rat. per Sang. missionem Cap. XV & XVI.

(d) Lib. II. Cap. II.

ria adhucdum Ejus Operum loca, ut in *Comment. in Lib. HIPPOCR. de victus rat. in acutis* (e), in Libro GALENO adscripto *Praesagium experientia confirmatum* (f), in *Lib. Meth. Medendi* (g), aliisque, & ubivis hanc rem inculcatam comperietis. Oporteret quidem, cum rei dignitas id posceret, atque Ejus Praecepta fundamentum quasi praebuerint omnibus, qui GALENUM sunt infecuti, Medicis, ut plenius haec traderentur; verum, cum sic in longum nimis extenderetur voluminis ratio, relego Legentem ad binos elegantissimos, eosque raros tractatus PETRI BRISSOTI & RENATI MOREAU (h), ubi plurima GALENI citata loca fufius reperiet exposita.

Hanc doctrinam cum stabiliverant HIPPOCRATES & GALENUS, atque in variis morbis, unius lateris partes occupantibus, adhibendam inculcaverant, eos in variis per V. S. juvandis morbis, praesertim autem in Pleuritide, presso pede infecuti sunt Auctores plurimi, quos inter referendi sunt. STEPHANUS ATHENIENSIS, ORIBASII, ACTUARIUS, CONSTANTINUS, BRISSOTUS, CURTIUS, FUCHSIUS, PUTEANUS, EMERICUS OPPAVIANUS, MONTANUS, AKAKIA, FONTANONUS, TAGAUTIUS, JACCHINUS, CASSANUS, FERNELIUS, AMATUS LUSITANUS, RON-

(e) *Comment. II. art. 10. & Comment. IV. art. 73.*

(f) *Cap. IV.*

(g) *Lib. V. Cap. III. & Lib. XIII. Cap. XI.*

(h) Titulus tract. hic est: *Apologetica disceptatio, in qua docetur, per quae loca sanguis mitti debeat in viscerum inflammationibus, praesertim in pleuritide.* Ed. Parisiis 1622. Huic adjuncta est RENATI MOREAU *Διάλεξις de Missionne sang. in pleuritide.* Ibid. eodem anno. Non igitur prodire hi Tract. bini Anno 1630. quemadmodum scribit Ill. SWIETENIUS Tom. III. p. 41. Horum altera editio parum maculata prodiit Halae 1742. in 8vo. BRISSOTI tractatus solus primum prodierat Paris. 1525.

RONDELETIUS, CRATO, VALESIUS, À VEGA, AB ALTOMARI, ARGENTERIUS, JOUBERTUS, HOLLE- RIUS, CARVINUS, MERCATUS, MASSARIA, SCLA- NUS, LAURENTIUS, PIETRAEUS, RIOLANUS Fil., CAROLUS, aliosque innumeros, quorum omnium dogmata atque argumenta, ad seriem temporum, quibus vixerunt, incomparabili labore exposuit an- te jam laudatus MOREAU (i).

Posteriori dein tempore alii iterum hujus V. S. instituendae in adfecto latere meminerunt Auctores, inter quos nominandi sunt Ill. SWIETENIUS (k), Cl. TRILLERUS (l) aliique (m), quorum prior observationibus credendum hic maxime putavit, illis- que convictus in adfecto latere V. S. celebrandam voluit. Alter directa in hac instituit experimenta, cumque didicisset, adfecto in latere tussis venis longe citius sanari pleuriticos, quam ceteros, quo- rum opposita secta erat vena, quasnam sustinuerit partes, concludere facile est (n).

Nec

(i) A pag. 7. ad pag. 71., ubi simul & eorum Aucto- rum libri citati inveniuntur, ita ut otium nobis hic fecerit Auctor ille insignis.

(k) Comment. Tom. III. p. 41 & 42.

(l) Dissert. de Pleuritide pag. 30.

(m) Conf. mox citandum Tract. WIPACHERI pag. 6 Nota (y).

(n) Confirmat horum Auctorum dicta observatio Clariss. WERLHOFII invenienda in Commercio Norico ann. 1735. D. 24 Febr. & in Oper. omn. Parte III. p. 763. Haec ita sese habet. „ Vocabar ad juvenem pleuritide epidemiâ ,
„ ex vera & notha mixta, eodem die correptum, cum im-
„ mensis lateris dextri doloribus. Spirabat difficulter, pa-
„ rum sanguinolenti exscreabat, cum tussi molestissima,
„ febrem habebat magnam inflammantem, in neutro decum-
„ bere poterat latere, pulsus pleuriticus erat, urina flam-
„ mea. Accesserat ante me Chirurgus, & properaverat
„ venae in sinistro brachio apertionem. Superveniens ego
„ eodem momento, emissis jam tribus fere uncis sangui-

Nec omittendum est DAVIDEM WIPACHERUM juniorem (o) Pleuritide adfectorum triginta & septem historias ab aliis, aut à se ipso observatas tradidisse, in quibus omnibus adfecti Lateris fuit pertusa vena, eo cum successu, ut, adjunctis remediis convenientibus, ad unum omnes restituti fuerint in integrum. Quem catalogum ne quis insufficientem adhucdum praedicaret, in fine suarum observationum Legentes relegat ad DURETI Commentarium in HOLLERII Praxin, HILDANI Cent. Observationum, HORSTIUM, FORESTUM & nobis jam citatum TRILLERUM.

§. III.

Variae, quas pro Venae Sectione κατ' ἔξιν Auctores memorati adduxerunt, rationes adferuntur.

Si directam V. S. praecipientium expendamus rationes, elucescit, HIPPOCRATEM & GALENUM vel eo pervenisse ut sanguinem ex adfecto latere detraherent, quod sic derivationem, eaque materiae im-

„ nis floridi atque fani, non exiguo foramine, & cum saltu
 „ prodeuntis, claudi vulnus jussi, & aliud fat patulum in
 „ dextro fieri. Et en! Octo adhuc unciae sanguinis flavi,
 „ fere plane crustosi, qualis in summa pleuritide esse so-
 „ let, profluere, momentaneo cum levamine, & felici
 „ deinde morbi sanatione. Sequenti die in pede lateris
 „ affecti aliam ad decem uncias V. S. institui, & minus
 „ quidem, aliquantum tamen adhuc crustosum, eduxi san-
 „ guinem, cum inflammationis dolorisque ulteriori diminu-
 „ tione. Illi Veterum κατ' ἔξιν Venae Sectioni solidarum
 „ fibrarum systema, exquisitius hodie cognitum, itidem
 „ patrocinator.”

(o) In Libro, cui titulus *Genuina Ratio, cur Pleuritide vera saeviente V. S. adfecti Lateris, alias Derivatoria dicta, praestanda sit*, L. B. 1756. 8vo. Parte II. Cap. IV. a pag. 85. usque ad pag. 166.

impactae solutionem faciliorem producerent, vel eo potissimum, quod experientiâ ducti, feliciorum longe eventum se sic sortiri perspexerint. Nullibi ab iis, quantum ego noverim, mentionem factam lego, quae fuerit ratio agendi, cum directam auspicarentur V. S. potius, quam oppositam, nisi illius unicae, *experientiam in his Naturam imitandam docere*: GALENUS enim ipse in Libro de Venae sectione, ut refert BRISSOTUS (p), & Naturae imitationem & suam adducit experientiam, quasi ea res solâ posset dirimi experientiâ, cum alioqui in minimis semper etiam addere rationes soleat.

Inter illos, qui postmodum hanc tractarunt materiam, HIPPOCRATEM & GALENUM infecuti, quos mox recensuimus, aliqui sunt, qui nullâ habitâ agendi ratione, experientiâ etiam tantum ducti, V. S. instituerunt directam. In his numerandi sunt ORIBASII & CLAUDII CAROLI, quorum prior venam κατ' ἴκιν secuerat, quoniam viderat, Medicorum pleuriticis sanguinis missionem, è directo laborantis lateris adhibitam, evidentissimam saepe adferre utilitatem, quae vero ex brachio opposito facta sit, aut omnino obscuram, aut certe conciliare tardam (q). Posterior potissimum ideo illud praecipendum credidit, quia usus jam invaluerat, ut semper è directo sanguis educatur in pleuritide, quaecunque ea etiam habuerit causam (r).

Fuerunt iterum alii, qui evacuationem, revulsionem, vel derivationem majorem in adfecto latere orituram credentes, illam suarum actionum normam posuerunt, eamque infecuti sunt: sic OPPAVIANUS V. S. instituit directam, ut materies, quae

(p) L. c. p. 12.

(q) R. MOREAU l. 1. p. 9.

(r) Ibid. p. 75.

quae jam fluxit, evacuetur, & ut, quae fluere debet, prohiberetur (s). — TAGAUTIUS idem fere asseruit, cum in omnibus membris per directum V. S. instituendam (sive repellere, id est ut inquit, in contrarium retrahere velis, sive ad latus derivare, etiamsi adsit plethora) praeceperit, addideritque derivationem ad latus & ad vicina debere fieri revulsione ad contraria (t). — Nec absimili utitur ratiocinio CASSANUS: Is enim HIPPOCRATE, GALENO, ORIBASIO, propriâque experientia ducibus, venam cum secaret, hujus insuper agendi modum exponit: nimirum se ideo id in affecto peragere latere 1°. quidem, quod diversio materiae fluentis per locum directum ipso loco, ad quem fluit, fieri debeat, 2°. quod eadem revulsio per partem communicantem cum illo membro, ad quod fluit, sit peragenda, & 3°. quod revulsio per locum, non immediatum ipsi loco patienti, sed per locum proximum sit molienda (u). Eandem tuetur sententiam ARGENTERIUS, scilicet 1°. ob revulsionem veram, cum nulla alia sit rectitudo quam dextrarum partium cum dextris, sinistrarumque cum sinistris, & haud vice conversa, 2°. quod Pleuritides non per venam azygam, sed per venas, quae decurrunt ad musculos thoracis nascantur; hae autem communicationem solam habeant cum venis brachii ejusdem lateris (v). Fuerunt iterum & alii, qui κατ' ἄνωγειαν venam in pleuritide tundendam praeceperunt, vel quia axillarem inter & cephalicam ab utroque latere quaedam enascatur vena, media fere ex axillari, quae inde obrepens in multas finditur venulas, quae in universum cum

ve-

(s) Ibid. p. 33.

(t) Ibid. p. 37.

(u) Ibid. pag. 38.

(v) Ibid. p. 49.

venulis & ramis venae ἀγγεῖα copulantur, neque secta jecoraria lateris adfecti non solum ex cavâ, verum etiam ex illis, in quibus sanguis inflammatus continetur, educi crediderunt; vel etiam 1°. ut impurus sanguis detrahatur, cum sani lateris sanguinem nihil prorsus vitii contrahere credebatur, & 2°. ut Naturae ductum sequerentur, quae quanto potuit studio breviores ac tutiores semper amat vias, & longiora repellit compita. Prioris sententiae Auctor est **AMATUS LUSITANUS**, posterioris **CARVINUS** (x).

Fuerunt denique adhuc & alii, qui vel ideo, quoniam Natura C. N. solidis, fluidis & spiritibus bipartitum secuerit veluti quadam lineâ, duas ipsius partes distinguente, eo consilio, ne una parte adfecta totum simul adficeretur corpus, V. S. directam celebrarunt, ut **STEPHANUS ATHENIENSIS** Auctor est; vel ob fibrarum rectitudinem, ut **BRIS- SORUS**, quique cum eo statuerunt **MARTINUS & AKAKIA**, qui V. S. oppositam adeo exhorrebat, ut entusiasmo quasi exclamet, quot hominum milia **AVICENNAE** aliorumque Arabum de sanguinis missione ex opposito latere in pleuritide, aliisque internis corporis adfectionibus opinio jugulaverit! & **SIMON PIETRAEUS** (PIÉTRE) ne latum quidem unguem à **BRIS- SOTI** dictis factisque recedens (quavis tamen, exiliores vel nimis idoneae si fuerint venae in adfecto latere, hic earum sectionem in opposito religionem non habuerit); vel ut **FERNELIO**, **SCLANO**, **VALESIO**, **VEGAE & JOUBERTO** magis placuit, qui propter communem & rectam venarum societatem, quae dextrum intercedit latus & sinistrum (cum à dextro latere nulla vena rectis fibris in sinistrum conc datur), vel quod idem est, ob mem-

(x) Ibid. p. 42 & 54.

membrorum societatem, communionem & anastomofin intercostalis venae cum ἀξονα venis directis sanguinem detrahi voluerunt (y).

Sunt & forsan alii, qui vel similem ob rationem, aliamve his vicinam, illud dogma stabiliendum praeceperunt, verum dicta sufficiant.

§. I V.

*Aliorum Auctorum opinio de V. S. in adfecto
Latere non instituenda exponitur.*

Tam ingentem qui Medicorum intueris cohortem (hujus Cap. §. II.), tam graves qui conspexeris duces, toties fideli experientia qui V. S. adfecti Lateris confirmatam videris, crederesne Lector! & suos etiam habuisse Patronos sententiam contrariam; — habuisse Viros (fateri illud convenit) qui Arabum opinionibus & barbari sui saeculi figmentis fuerunt commoti etiam severius; — habuisse tamen & alios, quibus non ita contranitendi desiderium, quam veritatis investigandae inbutum fuit atque intinctum consilium? — In medium hic si protulero, quid inde varii de hac celebranda V. S. senserint, horum etiam ignaros victas oportebit tradere manus. Atque haec quidem nunc proferre nostrum autumo, quia postmodum sic adparebit facilius, quaenam utriusque partis praeponderent argumenta.

In omnibus morbis, ubi revulsionem vel derivationem necessariam crediderunt hi Auctores, aut remotissimas à loco adfecto venas, aut oppositas, tundi

(y) De hisce consulatur saepius jam laud. MOREAU passim in Tract. cit.

di voluerunt: inprimis tamen hanc quaestionem ag-
 gitaverunt de V. S. in pleuritide, quâ propter &
 hic consulere iterum expediet laudatum MOREAU,
 qui passim in suo Tractatu meminit, inter illos
 Auctores nominandos esse varios, qui oppositi la-
 teris V. S. fuerunt patroni: inter illos scilicet fuere
 plurimi Graeci, ut ARCHIGENES (z), ARETAEUS
 CAPPADOX (a); Arabes, ut ABHUMERON, AVEN-
 ZÖAR, AVERROËS, JOANNES PLATEARIUS; Latini
 Veteres, ut LUCIUS CAELIUS AURELIANUS (b);
 Latini Recentiores, ut ANDRAEAS THURINUS (c),
 HIEREMIAS THRIVERUS, BRACHELIUS, SYMPHRONIA-
 NUS, CAMPEGIUS, JUL. CAESAR SCALIGER, aliaque
 minus solita nomina.

Alia insuper fuit Secta, quae non adfecti lateris
 aut oppositi, verum modo adfecti modo oppositi,
 brachiales quandoque, extremitatum inferiorum a-
 lias, tundeat venas, atque horum iterum magna
 est cohors: sic ante jam laudato MOREAU recensentur
 AËTIUS, qui, etsi modo insequatur GALENUM,
 ARCHIGENEM alias, in pleuritide tamen venam se-
 cat è directâ (d) atque alii, ut ISAËC ISRAËLITA,
 RAHZES, JOAN. MESUES, RABI MOYSES, AVER-
 ROES, ALSHARAVIUS, PETRUS APONENSIS, BERN.
 GORDONIUS, NICOLAUS, ANDR. CAESALPINUS,
 HEURNIUS, GENTILIS DE FULGINEO, GUIDO DE
 GAULIACO, VALESCUS DE TARENTA, MATTHAEUS
 DE GRADIBUS, JOAN. ARCULANUS, MARCUS GAT-
 TINARIA, BARTH. MONTAGNANA, ANT. GUAYNE-
 RIUS, JOAN. DE TORNAMIRA, ALEX. BENEDICTUS, &

(z) Vid. AËTII Tetrab. 2. Serm. 2. Cap. 68.

(a) Lib. I. de Morb. Acutis Cap. X.

(b) Lib. II. de Morb. Acutis.

(c) Epistola ad MATTH. CURTIUM.

(d) Tetrab. I. Serm. III. C. 12.

& alii, quos proferre inutile est, cum mox fimus visuri, eos easdem ob rationes hanc vel illam sustinuisse partem.

§. V.

Rationes pro oppositi Lateris V. S. a Variis adductae.

Proponamus nunc, quatenam adversariorum mox recensitae sententiae fuerint argumenta. Inter hos autem non tot assertas rationes legimus, cum horum multi praeceptum tantum, nullâ experienciâ, nullâ ratione munitum, ex tripode quasi pronuntiaverunt audacius. — Sunt tamen & inter illos, qui, cur potius una ex venis, adfecto lateri oppositis, tunderetur, tradiderunt: inter hos agmen ducit ARETAEUS CAPPADOX, qui illud ideo iussit, quod fatius maxime duceret sanguinem procul ab inflammatâ parte detrahare (e). — AVERROËS, quo utatur antispasi, illam tantum praecepit (f). AURELIANUS porro (g) ob rationes ante memoratas (quas me nescire fateor) se oppositam secasse venam asserit. Denique JULIUS CAESAR SCALIGER ex oppositâ parte sanguinem esse detrahendum Geometricâ adstruxit demonstratione: „ Etenim, inquit, si do-
„ lor latus sinistrum invadat, indeque sanguis edu-
„ catur, plus trahetur à dextro in sinistrum, quam
„ dextrâ vena incisâ in sinistrum. Major enim est
„ humorum copia inter circumferentiam dextram
„ & doloris locum, quam inter eundem locum &
„ cir-

(e) MOREAU l. l. p. 7.

(f) Ibid. p. 15.

(g) Lib. II. de Morb. Acutis Cap. 18.

„ circumferentiam sinistram. — Cum ergo (sunt
 „ verba haec MORAVII (*h*)) vena ejusdem lateris
 „ incisa non solum auferat è loco adfecto, sed tra-
 „ hat ad locum adfectum, certum est malum ex ea
 „ detractiōe sanguinis augeri, quod suis experi-
 „ mentis confirmat. — Interim non negat, fluxio-
 „ ne composita utilem esse sanguinis ex eodem la-
 „ tere educationem. ”

Tertia Secta (*i*) potissimum venam basilicam & saphenam oppositi lateris primum, ejusdem post-
 liminio secabant, quia sic per antispasim, fluente
 adhuc materiâ, opposita diverteretur, ut statuere
 ISAAC ISRAELITA & AVERROES, vel fluente materiâ,
 corporeque plethorico oppositam; fixata autem
 directam tunderunt, inter quos fuerunt praeprimis
 RHASES, MESUES, RABI MOYSES, ALSHARAVIUS,
 GORDONIUS, GENTILIS, GUIDO, VALESCUS, & om-
 nes, quorum antea mentionem fecimus, ob simi-
 lem vel huic adfinem rationem sua sustinentes
 dogmata (*k*).

Quae tantopere valuerunt suo tempore, aliisque
 tantam inducere potuerunt persuasionem, ut, tam-
 quam si de aris esset litigandum, illi, qui aliter senti-
 rent, haereseos culpam incurrerent, sui que erroris
 poenam Martyrio quasi luerent. Qua facta animad-
 versionem, antequam ad caetera transeo, ducor quasi,
 & nescio quo impetu, an jocandi & deridendi, an
 potius praejudiciorum vim severius castigandi, ut
 paucis explicem, quae dira, quae molesta bonus
 ille BRISSOTUS, ex Latinis Recentioribus omnium
 primus, qui Parisiensibus, dein Lusitanis, cum in-
 credibili nominis sui jacturâ, medendi usu continuo
 &

(*h*) L. c. p. 34.

(*i*) Vid. §. nostram praecedentem.

(*k*) MOREAU l. l. ante citatis.

& Apologetica tandem Disceptatione V. S. directam docuit, perpeti debuerit. Nimirum ille ratione, experiëntiâ propriâ, atque HIPPOCRATIS & GALENI praeceptis doctior V. S. cum celebraret in adfecto latere, illamque suis inculcaret discipulis (ex quibus emissus unus in Suburbia Parisiis proximâ, ubi Anno 1515 & 1516. periculosissimae grassabantur pleuritides, tam laeto successu è directo venam secuit, ut omnes ad unum restituerit, plurimis eorum morientibus, aut in longum languentibus, quorum oppositi lateris secta erat vena) postmodum scientiae Medicae perficiendae in Lusitaniam trajecit, cumque ibi forte tunc temporis saevissimae infestabant pleuritides, eas cum curandas reciperet, sua methodo feliciter evadebant omnes: Sed en malorum exordium! Etenim Lusitaniae Regis Archiater DYONISIUS, cumque eo varii, auctoritate ducti, aut Arabum erroribus impliciti, oppositam cum secare solerent venam, graves inde exortae lites: hic, ut accidit plerumque, quidam BRISSTO (qui unus defendendae veritati, ceteris omnibus, falsa sustinentibus, superior certe fuisset, si contranitentibus inquirendi veri tantum fuisset desiderium) dederunt patrocinia, alii cohorti DYONISII auxiliatrices praebuere manus; & cum vehementer admodum in utramque fuisset disceptatum partem, jusque dirimendi negotii ad ACADEMIAM SALMANTICAM esset delatum, eo pervenit, ut Arabum asseclae per oppressionem à Judice Edictum auferant, atque extorqueant, ne ulli Medicorum adfecti lateris venas pertundere foret licitum. — Atque hac judiciorum acerbitate & severitate pullulantem BRISSTI doctrinam penitus coercuissent & rescassent, nisi aliud BRISSTO addicti Medici ACADEMIAE SALMANTICAE Decretum impetrassent, quo vera & genuina, aegrisque vere saluti-

ti-

tifera assereretur BRISSOTI doctrina. — Siccine litem compositam crederes? nil minus: Dionysiani quippe ad CAROLUM V., Hispaniae Regem provocarunt, contendentes, non modo falsam esse BRISSOTI doctrinam, sed impiam, exitialem, non minorem humanis corporibus perniciem, quam mortalium animis Lutheranorum schismata adferentes. — Et parum certe abfuit, quin Caesaris Majestas subscripsisset, nisi, pendente lite, CAROLI III. obitus ex pleuritide (in qua vena secabatur opposita, unde gemina pleuritis & praeceps, ut refertur, interitus) sustinendo BRISSOTI partes, si dicere fas sit, optatus, lugendus aliter, contigisset atrox (1). Ad tantum fastigium praejudicia pervenire posse crederes? incredibilia fere sunt, at fidem non derogat error. — Utinam modo non alia scriptis mandata, ac posteris consecrata forent! Antimonium Lege Publica in Medicina vetitum; Leges à Magistratibus, ne operatio determinata, morâ plerumque inutilis reddita, nisi certis sub conditionibus, in perniciem laborantis necessario tendentibus, instituatur cautas; ne & alia, quae hanc rem ulterius possent illustrare, memorem, qui serio cogitaverit; hominum mirabitur stultitiam, atque aegrorum, his adhibitis forte restituendorum, fortis miserebit acerbius.

Exposita sic praejudiciorum vi, foecunda illa errorum genitrice, ad reliqua, quae materiam hanc propius spectant, transeundum est.

§. VI.

(1) Haec latius adhucdum exposita legere poterit L. in Apologet. Discept. BRISSOTI, invenienda in Tract. cit. R. MOREAU & in BRISSOTI vitâ, ab eodem MORAVIO conscripta, ex quibus haec praefertim hausi.

§. VI.

ANDREAE VESALII *singularis opinio,*
ejusque examen.

Nec substitit hic dissentendi libido: dum enim haec agitabantur animosius, circa annum 1539. novum, & nusquam auditum, dogma excogitavit ANDRAEAS VESALIUS, illudque per Epistolam cum NICOLAO FLORENATE communicavit (*m*): nimirum, omni in Pleuritide, quodcunque obtinuerit latus, axillarem venam dextri cubiti secandam esse. Cujus facti hacce in Epistola varias adstruxit rationes, omnes (ut mox sumus visuri) non ita stabiles: quo factum etiam, ut postmodum his contranitentes acquisiverit Auctores varios (*n*).

Credebat scilicet VESALIUS venam eam axillarem in omni pleuritide secandam esse, quia, cum nunquam tres utriusque lateris superiores costae ob exilitatem venarum, quas recipiunt à vena cava, obque ipsius has costas succingentis membranae fabricam minus raram, laxam & minorem, inflammatione corriperentur (*o*), omnisque praeterea inflammatio tantum in venis septem inferioribus, costis suis u-
sibus datis, suam ex vena conjuge carente repetentibus originem, haerere posset: cumque insuper his

(*m*) Haec Epistola VESALII in Operibus omnibus a BOERHAAVIO & ALBINO editis non invenitur. Tractatus hujus rarissimi (quem tamen inter meos libros me nunc possidere gaudeo) titulus hic est, A. WESALII *Epistola, docens venam axillarem dextri cubiti in dolore laterali secandam: & melancholicum succum ex venae portae ramis ad sedem pertinentibus purgari*, Basil. 1539. in 4to min. forma.

(*n*) Vid. MOREAU l. cit. pag. 34, 42. aliisque in locis.

(*o*) Epist. mox cit. pag. 54.

his inhaerente sanguine phlogistico, si inhaeserit dextris ad oculum per directum fieri pateat, statueritque, dextrae si contineant sanguinem phlogisticum, prius deduci debere ad originem venae azygae ex vena cava, cum quâ consentiunt fibrae venarum lateris dextri, cujusque evacuationis minor certe foret via; quid mirum asseruisse Eum etiam satis perseveranter, *sequi hisce ex propositis, sive ex brachio revellere & derivare simul visum fuerit, sive duntaxat in imbecillioribus viribus revellere, & deinde post aliquod temporis intervallum derivare studueris, semper dividendam esse dextri cubiti axillarem (p).*

Et si in hujus Cap. §. ultima omnium, ne nimium vager, omissa crisi, quo proprie in loco, an in adfecto, an in opposito, V. S. celebranda sit, adjicere fatagam, obiter tamen hic monuisse liceat, non majori VESALIUM adseruisse ratione, *aut nunquam, aut rarissime saltem, tres superiores costas inflammatione infestari*, quam vulgus, qui pleuritidem abesse credunt, nisi *sinistrum doluerit latus*, aut illos Medicos, quorum alii *sinistrum saepius ex legibus Oeconomiae humanae*, alii *magis dextrum adfici* asserunt (q): pleuritidem enim oriri posse, & oriri revera quandoque, quocunque in loco pleurae, ex ejus fabricâ, functione & translatis obser-

(p) L. mox cit. praepriis pag. 43. & seqq. aliisque in locis.

(q) V. SWIETENII Comm. Tom. II. pag. 9. OOSTERDYKII Inst. Pract. Cap. de Pleuritide §. XIV. TRILLERI Dissert. de Pleuritide Cap. I. §. XXI. MORGAGNII Epist. Anat. Med. XX. Art. 65. & F. WENDT. Dissert. de Pleuritide Gott. 1762. invenienda in Dissert. Thesauro Cl. SANDIFORTII Tom. II. pag. 104. & in BALDINGERI Sylloge Opusc. Med. Pract. Vol. IV. pag. 71.

vationibus medicis quam certissimum est. — Falsa igitur hypothese superstructum argumentum se ipsum destruit.

§. VII.

*Proponitur WIPACHERI Explicatio V. S.
è directo, & num ea rem conficiat inquiritur.*

Paucos ante annos Problematis hactenus examinati novam explicationem exhibere tentavit Doct. WIPACHERUS, quam, ne quid praeteriisse videar, adducere etiam hic liceat: & illud quidem eo magis mihi praestandum videtur, cum Ejus hac de materie conscriptus liber (r) titulum prae se ferat, qui rem illam penitus conficere quasi indicet, & ipse hic Auctor in Praefatione sua (s) asseruerit, quod „ Problema praesens à multis jam „ Etatum, nunquam tamen perfecte solutum, demonstrationibus Anatomico-physiologicis pariter atque pathologicis explicatum tradat. „ Quo igitur nodum hic solvat, praemittit Anatomicen & Physiologiam Pleurae, ac inter cetera ibi mentionem injicit (ut suo scopo convenit) de vasis tam arteriosis quam venosis pleuram adeuntibus, atque illa quidem, ut arterias omnes nunc nasci ex aorta inferiori, nunc nonnunquam earum nonnullas ex subclavia vel cervicali, & alias quandoque ex axillari, asserit. — Venarum porro descriptionem faciens, lateris dextri omnes nunc in venam ἀξυγον terminari, earum autem sinistri lateris nonnunquam tres, quatuor superiores in subclaviam,

(r) Vid. hujus libri titulum pag. dissert. nostrae 82. in Nota (o).

(s) Pag. VIII.

viam, reliquas in venam sine conjuge suum effun-
 dere laticem, aliorum dissectionibus comprobat.
 Earum nunc venarum quasi truncus communis ve-
 na αξυγῶ interdu in ramulis anterioribus aōrtae,
 interdum venae bifurcatae, ad renes incipit, & in
 venam cavam superiorem terminatur: accedunt &
 hic anastomoses venae thoracicae inferioris, pariter
 atque scapularis internae in suas axillares sese exo-
 nerantes. In venam porro αξυγον venae bronchia-
 lis dextrae rami terminantur; sinistra vero hujus
 nominis vena in subclaviam defertur. Anastomoses
 praeterea arteriae subclaviae cum ejusdem nominis
 venae conjunctae in dextro latere in cavam supe-
 riorem, in sinistro in venam subclaviam ejus no-
 minis ablegantur. Et haec excerpisse sufficiat. —
 Iis autem pro fundamento positis, pergit (t), ac
 conficit, omnes Arterias ergo, quae pleuram adeunt,
 oriri ex *axillari*, ex *aōrta descendente* & ex *inter-*
costalibus, Venas autem terminari in *axillarem* &
subclaviam, donec tandem in communem harum
 omnium venam, cavam scilicet superiorem, termi-
 nantur. — Ex his omnibus nunc ita concludit (u):
 „ Cum itaque hae venae omnes in superiorem ca-
 „ vam suam tandem effundant sanguinem, utique
 „ patescit, & eam esse deplendam, ne sanguis tam
 „ copiose ut ante, & violenter in cor, atque ex
 „ illo in arterias praestructas ruat, proin & eo ipso
 „ sanguis arteriosus minuatur simul, ne amplius in
 „ oppilationem φλεμονωθῆν tam violenter saevire
 „ queat: ab altera parte, per venas ipsas materia
 „ stagnans, cruore subsidente vel potius segnius
 „ refluyente educito, spatium acquirat & libertatem
 „ locum mutandi, quod communiter nomine reforp-
 „ tio-

(t) Cap. III. pag. 63.

(u) Ibid. pag. 64.

„ tionis intelligitur, & haec sunt, quae nostra deri-
 „ vatoria venae sectione fiunt atque accidunt.”

Haftenus, nisi fallor, nihil adhucdum demon-
 stravit, quo delectum unius lateris prae altero
 praeferamus: omnes enim rami cum in venam cavam
 se exonerent, haecque bifurcetur postmodum in
 duo crura venarum subclaviarum, indifferens est,
 quodnam illius cruris aperiatur vas, cum nihil nisi
 evacuatoria V. S. instituitur. Et sensit ipse hanc
 etiam difficultatem eamque indicavit (v), atque
 ut effugium quaereret, his addidit, thoracicam in-
 feriolem & subscapularem in axillarum venam dex-
 tram hiare, & hinc, si pleuritis in vasis arteriosis
 haereat, quae cum istis vasis anastomofin faciunt,
 medianae ejusdem lateris incisione exantlari harum
 venarum communem simul & proximum alveum.
 Haec dum de dextro latere adferuerat, ad fini-
 strum transit, dicitque (x), intercostales ejus la-
 teris superiores, mammaria interna sinistra, vena
 bronchialis & mediastina antica sinistra in subcla-
 viam sinistram, thoracica inferior & scapularis in-
 terna in axillarem, cum sese effundant, par ratio
 erit, cur adfecti lateris sinistri V. S. celebranda
 fit. — Omnibus itaque sic propositis, hanc materiam
 ad finem perducit, asseritque (y), „ si ergo venas,
 „ & quidem ratione trunci communis, in quem
 „ suum fundunt sanguinem, intueamur propius . . . ,
 „ ingenue fateor *idem esse, idem effici*, venam ca-
 „ vam superiorem, has venas immediate recipien-
 „ tem, sive per dextram, sive sinistram depleas
 „ subclaviam, adeoque & nihil obflare, quo mi-
 „ nus aequè in opposito ac adfecto instituatür ve-
 „ nae

(v) Ibid. pag. 66.

(x) Ibid. pag. 68.

(y) Ibid. pag. 78.

„ nae sectio latere. At (z) *contrarium* asserere
 „ cogimur ob reliquas in pleura occurrentes venas,
 „ venaeque cavae superioris truncum non imme-
 „ diate (ut priores) intrantes, sed potius loco
 „ venae medianae ejus lateris propiori, subclavia
 „ nempe & axillari vena suum sanguinem deponen-
 „ tes: quarum in dextro numeravimus latere duas,
 „ in sinistro sex: si ergo una earum, vel etiam
 „ omnes (quod fieri potest) oppilationem φλεβ-
 „ μωνωδην ante plexus anastomosium suarum cum
 „ arteriis patiantur, necessario etiam requiritur,
 „ ut suae propriae subclaviae & axillaris depletio-
 „ ne exantlentur. ”

An nunc explicatio haec Ejus Tractatus Titulo
 convenit? Ita mihi non videtur. Tota enim haec
 explicatio, si quid probet, probat tantum, V. S.
 adfecti lateris celebrandam esse, quotiescunque in-
 flammatio arterias illas obsederit, quae anastomo-
 sin faciunt cum venis, quae in subclavia & axilla-
 ri terminantur, adeoque illud tantum probat, quod
 in nonnullis casibus particularibus explicari queat,
 cur venarum delectus alterutrius lateris praeferen-
 dus sit. — At vero si resumamus, venarum nu-
 merum (arteriae enim nihil hic ad nostrum scopum
 faciunt) paucum esse, nec constantem, cum quan-
 doque omnes venae in ἀζυγον terminentur, haec in
 venam cavam superiorem, aut ad nullas, aut ad
 paucas venas, & proinde ad argumentandi genus
 haud satis stabile pro conclusione & explicatione
 generali reducimur, ita ut illa tanti mihi non vi-
 deantur momenti argumenta, ut explicatio haec
 vera & genuina ratio delectus venarum adfecti la-
 teris nominari queat. — Praeterea, si jam dare-
 mus, haec omnia non ita ratione destituta esse,

ex-

(z) Ibid. pag. 20.

G

exinde, ut opinor, tantum colligendum erit, in iis solis casibus, ubi inflammatio in his vasis haeret, durante V. S. adfecti lateris venas illas, quae sese in subclaviam atque axillarem exonerant, minorem offensuram resistantiam à columna sanguinis, per venas brachiales in subclaviam ascendentis. Jam vero utrum huic imminutae resistantiae tantum quidem tribui queat, ut huic resolutio in vasis arteriosis adscribatur, dubium facere videtur brachii V. S. in morbis Capitis irrita saepe, quam tamen non raro proficuum praestat venae jugularis incisio; quae vena jugularis cum in subclaviam se exonerat, similem offendere deberet resistantiam imminutam ab ejusdem lateris brachialium venarum è directo incisione. — Haec omnia, quo materiam hanc missam faciamus, me inducunt, ut credam, non tanti valoris ejus argumenta esse, ut nostram infirment assertionem, at statuendum putem, subesse hic causas haud satis explicitas, detegendas forte clarius, dum hic velum inscitiae removerit Natura.

Etsi autem Ejus sententiam amplecti nequeam, in eo tamen commendandum esse WIPACHERUM puto, quod in Partis prioris sui Tractatus quatuor Capitibus doctrinam Veterum & Recentiorum de V. S. in Pleuritide generatim exposuerit, ita ut omnino consulendus sit ab iis, qui nostrum laborem lustrare non dedignabuntur, quo sic hiatum suppleant, quem huic Dissertationi praescripti limites relinquere me cogunt.

Ad selectum V. S. in morbis Capitis dimidiam partem adfligentibus nunc transeo.

§. V I I I .

*De Selectu V. S. in Apoplexia & laesione cerebri,
quam consequitur Hemiplegia.*

Vidimus, varios ab omni tempore fuisse Medicos, qui venam in morbis hepatis, lienis, pulmonis utriusque caeterarumque partium N. C. modo secuisse in adfecto, modo in opposito aut dissito loco: haec autem antequam missa faciamus, addere adhucdum convenit, quid senserint Auctores de V. S. instituenda in adfectione apoplectica, aut laesione cerebri, quam alterutrius lateris infecta fuit paralyfis.

Hujus quaestionis apud ARETAEM CAPPADOCEM (a) facta mentio est, qui scribit resolutas in apoplectico considerandas partes, considerandumque in sinistrone, an in dextro latere resolutio sit: à salutaribus enim partibus (ut dicere mox est) sanguinem, inquit, haurire oportet: hac enim sanguis facile delabatur, hac etiam à laesis partibus materia derivatur. — Huic sententiae suffragatur Ill. VALSALVA, qui in Tractatu de Aure Humana (b), postquam asseruerat opposita in parte cerebri haerere ferme semper vitium praesentis hemiplexiae, à causis externis aut internis subnatae, dicit: „Ea enim supposita; jam firmum aliquod
„fundamentum habemus determinandi
„utra jugularis, item de sinistro dextroque brachio utrum ad V. S. eligendum sit; nempe an
„illud, quod ex latere resolutum est; an vero opposito

(a) Lib. I. de Morbis Acutis Cap. IV. In Collectione STEPHANI hoc Caput deperditum scribitur,

(b) Cap. V. §. VIII.

„ positum. ” Et paucis interjectis sic pergit :
 „ Illud tamen obiter innuam : constare mihi, quod
 „ in similibus morbis instituta V. S. non ex latere
 „ corporis magis resoluta ; sed (quemadmodum
 „ observationes meae indicant) ex opposito sive
 „ illo, quod omnino sanum videbatur, illico fere
 „ aegri aliquid levati sunt. ”

Hanc ARETAEI ac VALSALVAE sententiam
 suis observationibus, suâque & aliorum experien-
 tia, probavit MORGAGNIUS (c), ita ut referat in
 paralyssi sinistri lateris, ubi in eodem instituebatur
 V. S., nihil profuisse, verum in opposito institu-
 ta, una cum ulcere candenti ferro inusto & her-
 bis cephalicis sensum rediisse paulatim, motum non
 item. — Huic aliam à SALANO traditam VALSAL-
 VAE addidit, de muliere nimirum, quae utrinque
 ex Apoplexia resoluta in uno tantum latere corri-
 piebatur paralyssi ; in dextro si à dextris, in fini-
 stro si à sinistris misisset sanguinem Chirurgus.

Praeter adductas rationes, quas attulerunt ARE-
 TAEUS, VALSALVA ac MORGAGNIUS, nullas quidem
 inter legendum mihi in manus inciderunt : insignem
 tamen Practicum WERLHOFIUM de sectione venae
 jugularis in hemiplegiae latere opposito, in *Com-
 mercio Norico* (d), mentionem indicasse invenio ;
 ubi meminit se vetulae, sinistro latere toto penitus
 hemiplecticae, quae ante biennium Apoplexiâ cor-
 repta & V. S. in brachio, dein emetico & can-
 tharidibus admotis, statim tractata atque exfusi-
 tata erat, venam dextram jugularem incidisse, eo
 cum effectum, ut eadem vespera crus moveretur,
 &

(c) Epist. Anat. XIII. Art. 23 & 24. & Epist. Anat.
 Med. III. Art. 17.

(d) Vid. Ann. 1734. Kal. Nov. & in Oper. Ejus omn.
 à WICHMANNO editis Parte III. p. 737.

& quantum quidem his in adfectibus expectare licet, restituta fuerit in integrum. — Cur autem hic dextram potius selegerit jugularem quam sinistram, nihil addit, nisi illud unicum, quod „ per „ vicinas partes, vasis nervisque cum adfecta conjunctas, evacuans esse videatur ” (e).

Et prima fronte, si ad omnia, quae de V. S. in hemiplegia attulimus, attendamus, oppositas hic secari venas crederemus; at vero si reputemus, ab omni fere aevo fuisse observatum, & hominum hinc opinionem pro certâ in Medicina regulâ assumfisse, *vitium haerere in dextro cerebri hemisphaerio, si sinistrum corporis latus paralyfi adficiatur, & vice conversâ*; perspiciemus etiam facile, directam hic institui V. S. non autem oppositam.

Hanc autem materiam cum in Sect. insequenti pertractabimus, hic nihil addam ulterius: enucleata prius hac materia, quid hac de V. S. concludendum sit, adparebit tunc clarius. Ad hunc itaque titulum dum haec releganda sint, nunc etiam in recensendis aliorum Auctorum dogmatibus subsisto, & ad ultimam §. hujus Capitis transeo.

§. IX.

(e) Quid enim de hac V. S. sentiat sic explicat: „ Mihi „ haec venae jugularis sectio in encephali adfectibus, partim remedium nonnihil revellens, hoc est, affluentem „ nimium ad certas partes sanguinem ad aliud invitans; partim remedium ex mente vera Veterum derivans, hoc „ est sanguinem circa caput vitiose jam congestum & stasi „ seu lentore circulationis impeditum, impetu maximo & „ affluxus celeritate insigni jam cessante, dissolvens, & „ per vicinas partes, vasis nervisque cum adfecta conjunctas, evacuans esse videtur, quae plerumque congestionem aliquam simul patiuntur. ” Ibidem.

§. IX.

Quid de V. S. è directo, an ex opposito, instituenda statuendum videatur, exponitur.

Illud, quod ad solvendam hanc Propositionem opus est, facile peragi posse forte quis crederet, cum nunc humorum detecto atque explicito circulo, aliisque N. C. actionibus melius cognitis, horum omnium explicatio futura sit in promptu. — Ita prima fane fronte videretur: at si quis accuratius parum hanc rem contempletur, inveniet, in nonnullis casibus, cur pro V. S. directa potior sit sententia, explicari facile, in aliis non item; imo in aliis tantam reperiet difficultatem, ut ad experientiam solam, forteque effecta ex Hominis bipartitione, indeque nato quodam mirabili partium ejusdem Lateris consensu & conspiratione, oriunda, refugere in hanc V. S. administrandae explicatione sit coactus, illisque solis contentus esse debeat.

Scilicet, quotiescunque vitium, quod V. S. requirere videtur, in N. C. ita haeret, ut vel in ipso loco adfecto, vel cor inter & vitium medio, vena possit pertundi, optime intelligitur, cur non tantum V. S. haec evacuet, & corpus totum quantitate determinatâ sanguinis privet, verum etiam, cur directe sua effecta praestare possit in ipsam partem adfectam; quomocunque etiam illa hanc peragi concipiatur. Luculentissime ob oculos id ponunt dolores graves capitis, vertigines, phrenitides, apoplexiae, similesque morbi spontaneâ, aut artificiosa, narium haemorrhagiâ, aut sectione arteriarum temporalium, vel venarum jugularium soluti; demonstrant hoc insuper scarificationes, hirudinum adplicationes, rubefacientia, epispastica,

ca, vesicatoria, toties vel evacuando humores directe, vel stimulante suâ vi, miraculi adinstar, citissime inflammatis partibus levamen conciliantia, ut nullum hac de re superesse queat dubium (f). — At vero si malum ita haereat, ut directe ex adfecta parte sanguis mitti nequeat, uti in pleuritide, hepaticide, aliisque, ac tantum evacuando sanguinis totius massae partem aliquam prodesse V. S. concipi queat; non ita facile intelligitur, cur potius adfecti lateris vena, quam alia, quam opposita secanda sit. — Nec illud verum tantum esse de morbis pleuriticis & hepaticis, verum & de morbis capitis, ex hepate forsan suam originem repetentibus, ut probarunt ante jam allatae observationes, sic etiam comprobant, quae protulit olim P. FORESTUS. Hic Auctor enim (g) memorat de sua Uxore, quod dolore capitis in parte dextera fuerit detenta, una cum tensione ac dolore hypochondrii dextri, cui adfectioni, praeter alia adhibita remedia, brachii dextri basilicam cum successu tundendam praecepit. De alia muliere refert dolorem capitis sinistrum, sinistri hypochondrii concomitantem tensionem, cui etiam cum successu, praeter alia remedia, sectionem venae salvatellae sinistrae adhibuit.

— Etsi autem ratio, cur directa, quam opposita, V. S. potior sit, ex sanguinis circulo, in nonnullis casibus explicari nequeat, nequaquam tamen perinde est, quodnam vas aperiatur, cum toties contrarium comprobaverit experientia, ut hanc sequi quasi

(f) Conferri hic meretur ante jam cit. Tract. WIPACHERI pag. 24. & 25.

(g) Oper. omn. Tom. I. L. IX. De variis Capitis doloribus Obs. XLVIII & XLIX. pag. 378 & 379.

quasi teneamur: quotiescunque enim nobiscum reputamus, quotnam facta Hominis bipartitionem comprobent, quot crises dimidii Hominis vasorum conjugii, quod adstruere annisi fuimus, exhibeant specimina; quoties denique V. S. directae successus fortunatos, infelices oppositae docuerit experientia, veritatis illa nuntia; in hac ἐμπειρία acquiescendum contendere posse mihi videor, & non minore jure venae sectiones καὶ ἔξιν in morbis memoratis praeferendas suadere, dataque occasione instituere, quam in aliis fieri solet bene multis casibus Medicinae Practicae, ut ope justī ratiocinii convenientia adplicemus & propinemus remedia, quae experientia & usu determinatis in morbis prodesse comperimus, licet genuinam facti causam non perspiciamus, & empirice solum, ex observationibus multiplicatis experimentisque certis, quae calcanda via sit, doceamur.

Quamquam tamen haec omnia indicare videantur, affecti lateris venam prae opposita tundendam esse, subesse tamen possent rationes vel impedimenta, quae è directo V. S. vetarent: iis igitur in casibus, ne quid omisisse videatur Medicus, oppositam potius quam nullam venam fecare oportet. Nam licet verum sit, & illud verissimum esse ex effectis constare videatur, quoddam emolumentum primum praestare V. S. è directo, etsi legibus Oeconomiae Humanae illud rite adhucdum determinari nequeat; attamen & ab altera parte statuendum est, aliquem ipsa humorum evacuatione in morbis inflammatoriis effectum produci prosperum, &, cum in omnibus scopo proposito quandoque satisfacere non licet, ut saltem, quantum possumus, pro parte auxilium praestemus oportet & caveamus, ne haud ita felicitis successus metu consequamur nullum. Similem,

lem, etsi nostrae sententiae addictissimus, opinionem fovit ante jam memoratus PIETRAEUS, qui hac de re conferri meretur (b).

Licet itaque ex haecenus cognito humorum circulo, & aliis N. C. functionibus & actionibus, haud perspicuum sit, cur memoratas leges hac in re sequatur mira nostrae machinae Natura, credibile tamen est, illas habere suum fundamentum in consensu & consociatione partium, quae quoad Vasorum inprimis Systema, dextrum intercedit ac sinistrum corpus, cujus rationes reddere, &, quantumpote, fontes eruere supra allaboravimus. Quod si autem quis haec ratione haud ita destituta mecum cogitet, elucescit, quam utile, quamque necessarium sit, ut in morbis medendis ad hanc Hominis bipartitionem, Veteribus tam probe observatam, at Recentioribus neglectam nimis, attendamus accuratius, atque ita ex hac melius cognita, certiores in Praxin Medicam deducamus regulas, deductasque ad hominum instituemus salutem:

„ Medicus enim (ut loquar cum doctiss. olim Medico Parisino HECQUET (c)) „ ubi morbum „ curare adgreditur, gnarus esse propensionis & „ consensus & communicationis, quae varia vasis „ humores vehentibus competunt, & medicatio- „ nes suas ad hanc normam moderari, debet, ita „ ut nihil moveat, nisi quae evacuare debet, & „ per eas vias, quae maxime conveniunt. ”

Haec

(b) Conf. supra p. 85. Vid. vitam BRISSOTI in Tract. saepius jam cit. R. MOREAU pag. 71., ut & PIETRAEI Epistolam ad D. GUERIN illi adnexam pag. 116 & 117.

(c) Obs. sur la Saignée du Pied. §. 17., qui locus latine versus invenitur etiam apud Practicum illum insignem WERLHOFIUM Oper. omn. Parte I. in nota (f) p. 114.

Haec illa sunt, quae de materie, quam in hac Sectione tractandam sumsi, exponenda habebam. Utinam modo certiora! malui in multis ignorantiam fateri, quam cum aliis manifeste erronea agnoscere & adducere pro exhibenda explicatione phaenomenorum, quae nostrae tractationi ansam suppeditarunt: nec puduit me probabilem adferre Conjecturam, probe conscium, ab Hypothesibus quoque nonnunquam utilitatem redundasse in Artis Medicae doctrinam & praxin; tanto minus, quum facile peritis pateat, ipsum castissimum illum Philosophum NEWTONUM ab Hypothesibus admissis in Naturae contemplatione ad veritates struendas insignia commoda accepisse, neque ullo jure statui possit, ab conjecturis adeo alienum fuisse summum BOERHAVIUM, ut quoque hic in sua reformatae Medicinae doctrina Hypotheses non adhibuerit: quorum itaque Virorum exemplo paulo forte audacior factus, his finem impono, dictisque gaudere jubeo B. L., donec in sacris hisce enodandis felicior aetas meliora docuerit, vel, quae minus certa nunc videantur proposita, confirmaverit.

Hæc

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

DE

ADFECTIONIBUS ALTERUTRIUS
LATERIS, A NERVOSO SYSTE-
MATE SUAM REPETENTI-
BUS ORIGINEM.

Introductio.

Medicinae fere coeva observatio est, *Unum Cerebri si adficiatur latus, suos in uno tantum N. C. latere produci effectus.* — Hos effectus ab aequa Nervorum divisione in utrumque latus deducendum esse posterior credidit aetas: ita ut Nervosus ille Homo SYDENHAMIO (a) celebratus, qui intus nostram machinam occupat, sponte sic in *Dextrum & Sinistrum* dividi debeat, longeque frequentius, quam quoad Systema Vasorum haecenus patescit, hujus Divisionis phaenomena Medicis offerat. — Dum autem observationibus ac cadaverum scrutiniis postmodum compertum videatur, non raro, imo fere semper, ita insequi hos effectus, ut, dextro laeso hemisphaerio, sinistrum N. C. adficiatur latus, & vice conversâ, nata hinc fuit doctrina medica, *esse quidem duplex in sua collectione, distributione ac agendi modo cerebri organon, verum ita simul illud esse comparatum, ut functiones alternent, sic ut*
dex-

(a) V. Differt. Ejus Epistolarem ad G. COLE, Oper. omn. pag. 395. Edit. L. B. in 8vo.

dextri hemisphaerii nervi sinistri corporis functionibus inserviant, sinistri dextro corpori.

Doctrina haec multis accepta, multis etiam rejecta, nostrum requirit scrutinium, & ut in praecedenti Sectione, sic & hic, quid hac de materie constet, Observationibus stabiliemus prius, visuri postmodum, quasnam hi effectus agnoscant causas, & quo usque hac de re aliorum admittendae vel rejicendae sint opiniones. Praeter hos effectus, quibus Nervosum Systema ejusque fontem duplicia esse ut origine, sic collectione, distributione & agendi modo probandum erit, curatius observanti & alia comparent phaenomena, quae hanc doctrinam stabiliunt, quorumque aut mentio jam fuit facta in Sectione prima, aut, prioribus praegressis, facienda postmodum, ita ut, omnibus prius discussis, in causarum examine & confirmanda nostra de *Homine duplici, dextro & sinistro*, theoriâ suam inveniant locum ac suam conferant symbolam.

CAPUT I.

ADFECTIONUM NERVOSARUM DIMIDI HOMINIS OBSERVATIONES CONTINENS.

§. I.

Alterutrius Lateris Convulsio.

Rationalis Medicinae Auctor HIPPOCRATES variis in locis observationem de hac Posteris tradidit.

dit. In Coacis Praenotionibus (b) dicit, „ Qui-
 „ bus tempora secantur, iis ex adversa sectionis
 „ parte convulsio contingit.” — Hanc observatio-
 nem alio loco (c) confirmat, cum dicit, „ At
 „ in capitis sectione ceterae quidem capitis partes
 „ tuto secari possunt, tempus vero, & quod ad-
 „ huc supra est, juxta venam, quae per tempora
 „ fertur, haec inquam regio secari non debet.
 „ Nervorum enim distensioneprehenditur, qui
 „ sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint,
 „ dextra convulsioprehendit, sin ad dextra sectio
 „ fuerit, sinistra convellitur.”

Haec Hippocratis dicta, quae aliorum (d) fa-
 cile possent confirmari & augeri, probant equidem
 factum tale obtinere posse & revera obtinuisse,
 non autem, quo proprie in loco cerebri habenda
 mali sedes sit, cum cadaveris defecerit scrutinium:
 qua propter etiam nostrum non ita feriunt scopum.

No-

(b) V. Num. 498., ubi & FOESIO alia parallela Hipp.
 citantur loca.

(c) L. de Cap. Vulner. Tit. 19. p. 907. Conferri quo-
 que potest locus in L. V. Epid. Tit. 21. p. 1149., ubi
 memoratur historia morbi Appelaei Larissaei, cui ante mor-
 tem „ corporis dextra facies reliquumque corpus convulsio-
 „ ne tentabantur, deinde sinistra pervadebat.” V. porro
 SWIETENIUS in Comm. Tom. I. p. 456, ubi alia Hipp. lo-
 ca proferuntur, nec non G. BALLONII Libellus, in quo
 explicatur *cur fauciatis dextra capitis parte convulsio sanae*
partis contingat, in Oper. omn. à J. THEVART editis T. I.
 p. 312 & 313., ubi alia Hipp. loca adducuntur & critice
 perstringuntur.

(d) Vid. W. SCHOUTEN in tract. 't Gewond hoeft dicto
 p. 64. & TH. BARTHOLINI Hist. Anat. Cent. V. Hist. 2.,
 ubi laesionis acceptae in dextra capitis parte cum insequen-
 te musculorum faciei oppositae partis convulsione, & in
 dextris temporum laesionis cum narium, oris ac brachiorum
 convulsione in sinistra parte memorantur exempla.

Notare autem hic verbo liceat, pessime hisce diebus acturum Chirurgum, si, laesione capitis obtinente interna, convulsionis oppositae metu tempora fecare, quo trepanum applicaret, negligeret: per hodiernas quippe observationes (& aliquas hac de re cum aegrorum sanatione *Londini* me vidisse laetus recorder) constat, terrorem illum Veterum laesionis temporalium muscutorum panicum fuisse, & horum sectione, quo detegatur malum, tot fuisse sanatos seriori tempore, quot hominum vetustiori hac incuria pessumdatae vitae sunt.

Proposito nostro inserviunt melius, quas seculi sui ornamentum, sui que semper in omnibus similis MORGAGNIUS (e) & POUPARTIUS (f) produxere observationes. Prior ita sese habet: „Ju-
 „venis magno ictu caesim ad superiorem ejusdem
 „sinistri musculi temporalis partem fauciatur. Cum
 „aphonia convulsivi motus junguntur in sinistra
 „quidem parte aliquando solum & leves, in tota
 „autem dextera assidui, ac adeo vehementes, ut
 „corpus interdum in hoc latus curvari videatur.”...
 Ingravefcente morbo circa diem interiit decimum
 tertium. . . . Pergit porro sic, „Vulnus non
 „modo temporalem musculum inciderat, sed per
 „subjectum os alte in cerebri substantiam descen-
 „derat. Dura meninx erat circa vulnus multo
 „crassior facta. Circa idem, intraque saniosus
 „occurrit humor, ex cujus forsan mordaci natu-
 „ra

(e) L. IV. de Morbis Chir. & Univers. Epist. Anat. Med. LI. art. 45.

(f) Mem. de l'Acad. R. des Sciences ann. 1700. obs. 19. p. 44. & 45. Corrigendus hic error typographicus commissus in b. HALLERI El. Ph. T. IV. p. 333., ubi citatur observatio BOUVARTII, quae est eadem illa, quam hic relatam dedimus.

„ ra convulsiones fuerant excitatae : certe cum
 „ vulnus eo usque pervenire videretur, ut trans-
 „ versum duntaxat digitum ab sinistro ventriculo
 „ distaret, non illuc tamen usque ferrum perva-
 „ sisse, sed profundiorē excavationem ab succo
 „ erodenti, in vulnere genito, factam esse cog-
 „ noscebatur. In cerebri ventriculis non nihil
 „ stagnabat feri.” Posterior haec continet : quod
 Juvenis, cum ex alto ceciderat, in sutura sagittali
 acceperit vulnus, cujus effectus inter alios erant,
 quod, ubi suppuratio, quae de tempore in tempus
 cessabat, impediēbatur, per aliquod tempus pate-
 retur convulsiones maxillae, brachiique dextri in-
 signes; cessantes suppuratione adaucta. Post mor-
 tem Cl. ille Auctor totum lobum sinistrum cere-
 bri abscessu consumtum invenit, dextrum vero,
 ut & totum cerebellum, perfecte sanum. Addit
 insuper, Cl. CHIRAC Montispeliensem Medicum
 vidisse etiam hominem, qui convulsionibus sinistrae
 partis fuerat agitato, abscessum habuit in cere-
 bri parte dextera.

§. II.

Laeso Cerebri hemisphaerio oppositarum partium Hemiplegia.

Si omnes, quas masculum observandi studium,
 quo inchoata atque adaucta est Medicina, collegit
 olim & nunc, proferre vellem, unde ducendum in-
 itium, & ubi ponendi forent limites, vix noscerem :
 quapropter eas tantum exponam Observationes, de
 quarum fide quam maxime constat, & ubi simul
 Anatomia habuit locum, quo posthac melius sic
 in affectionum illarum veram causam indolemque

inquirere possimus. Ut enim omnium, quae vides & non vides, mysteria intra sua viscera Natura sagax plurima recondit, quae observando & introspeciendo detegenda sunt, sic non minora pariter in nostro Microcosmo condidit incognita, quae, si patefacienda unquam sint mortalibus, sanior certe patefaciet Anatomia.

Vetustas iterum hanc Observationem posteris tradidit. HIPPOCRATES observationibus, quibus dogmata sua semper superstruxit, edoctus rem ita sese habere enunciat (g), scil. Capite vulneratos impotentes fieri, si in dextris fuerit vulnus, in sinistra parte; si vero in sinistris, in dextrâ.

Eandem veritatem agnovere GALENUS (h) & morborum genuinus Observator ARETAEUS CAPPADOX (i), atque illius adeo fuit convictus CASSIUS, ut inter sua Problemata medica proposuerit, „Cur „à dextra capitis regione fauciata membrana, „quam meningem vocant, sinistra pars resolutione „incurrat, sin à laeva id contingat parte, dextram paralyxis maneat?” (k)

Hisce observationibus majus robur addunt, quae postmodum Recentiorum demonstrarunt cadaverum extispicia: atque inter Auctores illos ut antesignanus primas tenet de Anatomia optime meritus, & magni MORGAGNI magnus Praeceptor, VALSALVA (l), qui de his sequentia refert: „Notitiam... „hanc mihi compertam per annorum complurium „labores, & quam plurimis cadaverum sectionibus

(g) Epid. L. VII. Sect. I.

(h) De Locis adfectis L. III. C. X.

(i) De Sign. & Caus. Diut. Morb. L. I. C. VII.
„Verum si caput primo in dextra patitur, sinistra; si in „laeva, dextra nervorum resolutione laborant.”

(k) Vid. Ejus Probl. Medica Art. 41.

(l) V. Tract. de Aure humana C. V. in medio.

bus confirmatam esse, serio testabor; ut probe
noverunt nonnulli docti gravesque Viri, nomi-
natim P. MOLINELLUS & HIPPOLYTUS FRANCIS-
CUS ALBERTINUS, qui nempe pro nostra inte-
riori amicitia talibus sectionibus adfuere. Nec
vero solum hic loquor de illis hemiplexiis, quae
à capitis vulnere proveniunt, sed in universum
asserō, me nullam ferme vidisse in apoplecticis
adfectibus alterius medietatis corporis resolutio-
nem, cujus causam, secto cadavere, in opposi-
ta cerebri parte non invenerim."

Hanc doctrinam confirmavit ac stabilivit MOR-
GAGNIUS (m), cum inquit, „ Id (quod scilicet
ejus Praeceptor VALSALVA observaverat) „ mihi
etiam in iis, quas Bononiae & Venetiis habui,
ejusmodi cadaverum dissectionibus semper con-
stanterque perspectum est."

Nec aliter hac de re judicium tulere F. HILDA-
NUS

(m) Adv. Anat. VI. animad. LXXXIV. Relegatur prae-
terea Ejus Epist. Anat. Med. III. Art. 2. Tom. 3. p. 14
& 15., ubi inquit: „ Duo restant in hac historia, quae
„ praecipue consideremus. Alterum ad dogma spectat
„ VALSALVA confirmatum: in hac enim quoque muliere cum
„ resolutio animadversa esset à sinistris, cerebri vitium in-
„ ventum est à dextris, &c." Et ejusdem Epist. Art. 18.
„ Septuagenarius dextro latere resolutus occidit sexta die.
„ Causa reperta est in atro sanguine, qui ex turgente late-
„ ralis carotidis arteriae sinistro ramo, eoque disrupto, late-
„ effusus, hemisphaerium cerebri sinistrum totum undique
„ ad ventriculorum usque penetralia vitiaverat." A lac-
sione sinistrae partis syncipitis ictu excitato paralyssis dextrae
partis, ubi Anatomia dextram partem cerebri ostendit sanam,
videatur Epist. Anat. Med. LI. art. 11., nec non Epist.
LXII. art. 13. & aliis ibi citatis Epistolis.

NUS (*n*), LANCISIUS (*o*), ANT. DE HAEN (*p*), quorum posterior historiam tradit Sartoris, qui terrore, moerore gravique ira correptus cubitum fanus petiit, mane autem proximo evigilans toto latere dextro se tumidum ac paralyticum deprehendit; idque haud in crure brachioque solis, verum etiam in gena & lingua, ita ut loquens non intelligeretur. Mortuo hoc aegro, ac cadaveris instituto examine, in sinistro hemisphaerio inventa sunt sequentia: „Dura (*q*) mater à latere sinistro sinus falciformis cum cranio concreverat, ibidemque crassa ac dura erat. In sinistro cerebri hemisphaerio, potissimum ad latus, varicosissima eadem erat, in dextro autem parum tantum. Eademque in plaga, quâ dura mater cum cranio cohaerebat, etiam arcte coibat cum arachnoidea ac pia membranis. Sub arachnoidaea in posterioris lobi cerebri parte priori & laeva, lympham multa splendens, hinc inde subrubella, adparuit. Eadem lympham coagulata, tremula, conspiciebatur in lobi hujus posteriore plaga, maxime inter medullae valvulas supra piam matrem.” Nonnullis hisce interjectis sic pergit (*r*), „Ventriculus sinister anterior sive superior dictus & amplissimus omnino erat, & tum copiosissima rubella aqua, tum grumoso sanguine plenus fuit, dexter vero ejus compar suam & amplitudinem & lympham naturalem habuit.” Ex his omnibus

(*n*) Vid. Illius. Observ. à SWIETENIO citatam Tom. I. Comment. p. 456. aut in HILDANI Oper. in Obs. Chir. Cent. 2. obs. 3. Exempl. I & III.

(*o*) L. I. de Subit. Mort. Cap. XI. §. 6, 7, 8.

(*p*) Rat. Med. Parte IV. p. 182.

(*q*) Ibid. p. 184.

(*r*) Ibid. p. 185.

bus concludit, „ In sinistro cerebri hemisphaerio
„ quae narrata vitia sunt, ad paralyfin dextri la-
„ teris explicandam sufficiunt. ” — Catalogum denique adaugeat observationum par, quod à BONE TO (s) & in *Actis Acad. Reg. Scient.* (t) memoratur. Prior de famula est, cujus sinistrum latus motu privabatur ac sensu: in mortuae cerebri ventriculo dextro inventa fuit aqua turbida, illoque dilatato abscessus occurrit magnitudine ovi gallinaei, peculiari tunica crassa vestitus: in toto reliquo cerebro nullum vitium fuit observatum. Altera observatio est de paralyfi extremitatum sinistri lateris foeminae, in cujus cadavere, duobus in locis, corticis cerebri ad anteriorem & posteriorem partem parietalis dextri tumores comprimentes inventi sunt.

Ipse *Parisiis* d. 9. Maji 1779. cum Amico meo expertissimo L'HERITIER, Nosocomii magni (*l'Hôtel-Dieu*) Chirurgo, ut vocant, interno, aperui caput hominis, abhinc quatuordecim diebus ob lapsum in mediam partem parietalis sinistri in Nosocomium delati, & ex illius effectibus ibi mortui. Totum, quod Anamnesis morbi me docuit, est, quod casu ex alto divisa essent integumenta ac laboraverit aeger postmodum paralyfi dimidiata corporis dextri. Nulla adhibita fuere remedia apta, nec ferrâ, ut loquitur HIPPOCRATES, fuit divisum caput. Moritur aliquot diebus post. Sub vulnere integumentorum pericranium à cranio fuit solutum, & hic loci ipsum os parietale levi adfectum exfoliatio-

(s) V. Praet. Ejus Anat. L. I. Sect. XV. obs. 4. p. 360. Alio fine citatur haec observ. à Cl. AURIVILLIO in Ejus disert. de Paralyfi, invenienda in Sylloge Select. Opuscul. Cl. BALDINGERI Vol. I. p. 202.

(t) Pro anno 1742, p. 37, 38 & 39. Relata etiam haec historia est à SWIETENIO l. l.

tione. Dura mater intra cranium loco laesionis soluta puris quantitatem aliquam continebat, & duram inter piamque matrem totum hemisphaerium sinistrum pure tectum, & cerebrum eo loci, quo laesio contigerat, ad ventriculum usque lateralem suppuratione consumtum. Egregia sane continet signa hic casus pro adplicatione trepani, qua aeger hic fervari potuisset; at cum hic exspatiari non liceat, relego Legentem ad Dissert. de Contrafissura & Regulis adplicandi trepani in Vulneribus Capitis, quam brevi publici juris facere in animo habeo.

Atque hic Observationum, quas, quo probanda probemus, sufficientes ducimus, subsistit recensio (u): etenim „ tam crebram (sunt magni MOR-
GAGNII (v) verba, quae mea hic facere liceat)
„ olim apud tot Medicinae & Chirurgiae scriptores
„ mentionem invenio paralyfis, in adversa vulnere
„ parte corporis observatae, ut, si producere aut
„ nominare omnes vellem, rem magis difficilem,
„ quam necessariam fusciperem. ” Id scilicet mihi incumberebat tantum, ut ex observationum vasto catalogo, quem serior & vetustior collegit diligentia, eas modo seligerem, quae fideles omnium ore ac consensu habendae forent; de iis, quas non ita fidas habemus, parum aut omnino non sollicitus. Si quis tamen sit, qui hisce non contentus uberiorem, quo exspatietur campum, desideret, nulla habita ratione praesentium phaenomenorum, & ex inspecto cadavere observationum, inter alios adire po-

(u) Addi adhuc potest SALICETUM catholicum illud theoremata protulisse, *Quotiescunque vulneratum alicui caput fuit ita ut inde paralyfis contingat; si vulnus dextrae capitis parti inflatum sit, paralyfin factum iri in sinistra corporis parte, & contra.* Vid. mox citandum locum Clar. MORGAGNII.

(v) Epist. Anat. XIII. art. 14.

poterit Ill. HALLERUM (x), BONETUM (y), MORGAGNIUM (z), SIMSONUM (a), ACTA HARLEMENSIA (b), PLATNERUM (c), LUDWIGIUM (d), SWIETENIUM (e), KOLPINUM (f), CLOSSY (g), VERSCHUIR (h), aliosque innumeros; invenietque toties hanc veritatem observationibus confirmatam, ut in aliis Medicinae partibus non majorem hiatum inveniri posse, optandum foret.

§. III.

*In uno eodemque corpore Convulsio unius,
& Lateris alterius Paralyfis.*

Ita in hoc morborum genere Natura se gerere videtur, ut nunc adfecto hemisphaerio altero convulsio è directo adfecti hemisphaerii, alterius paralyfis observentur, nunc contra paralyfis eodem in latere laesi cerebri, in opposito autem convulsivi prodeant motus. — Quod ut confirmetur, agmen hic ducat PHIL. SALMUTH (i), qui, post inflictum vulnus capitis de convulsione partis laesae paraly-
fique

- (x) Elem. Phys. Tom. IV. p. 331. & seqq.
- (y) Variis in locis.
- (z) Per totum operis ambitum.
- (a) Dissert. IV. à p. 158. ad p. 177.
- (b) Tom. I. p. 387. & Tom. X. Parte 2. p. 459.
- (c) Inst. Chir. Edit. Belg. C. de Vulner. Tom. I. p. 498.
- (d) Advers. Med. Pract. Vol. II. p. 287. no. 99.
- (e) Tom. IV. Comment. p. 120.
- (f) De Cap. laesionibus, p. 55. & seqq.
- (g) Observ. on some of the diseases of the parts of the human body, &c. relatae in Cl. SANDIFORTII Bibl. Tom. II. p. 788. & seqq.
- (h) In ante jam saepius cit. dissert. §. X. p. 42.
- (i) Observ. Med. Cent. I. obs. XVII.

sique partis oppositae, tanquam symptomatibus, ut dicit, consuetis memorat, atque extincto aegro vulnus, cerebro inflictum, è directo partis convulsae describit. — HALLERUS (*k*) alternum latus resolvi, adfectum una convulsivis agitari motibus, HORSTII, TANARON & Cl. LORRY dictis comprobant. — Nec alterni tantum lateris paralyfin, adfecti convulsionem, verum etiam alterni lateris convulsionem, adfecti paralyfin & idem ille Auctor & Clar. SWIETENIUS (*l*) ex BONETI Sepulchreto Anatomico memorant (*m*).

SWIETENIUS insuper ex HILDANO observationum par adducit, alteram de muliere, cui contuso bregmate dextro cum fractura & intropressione cranii sinistrum latus fuit resolutum, dextrum convulsus; alteram de juvene robusto, qui sinistro bregmate fracto oppositum latus habuit resolutum, adfecti lateris spasma correptum brachium.

Memoratis symptomatibus adfectus fuit juvenis, cujus meminit BONETUS (*n*): convulsivi nimirum erant motus in dextro latere, paralyfis perfecta in opposito. Mortuo hoc aegro vulnus in dextra capitis parte cutaneum tantum, sinistri autem lateris cerebrum ipsum graviter adficiens repertum est.

Atque has in praesentiarum, quibus addi facile pos-

(*k*) Elem. Phys. l. ante citato.

(*l*) L. l. p. 457.

(*m*) BERENGARIUS CARPENSIS (Lib. de Fractura cranii p. m. 33.) postquam memoraverat AVICENNAM scripsisse, quod accidat laxitas in latere vulneris & spasmus in opposito in pene pluribus, asserit illud contingens modo esse, dum modo spasmus laesam, modo oppositam occupat corporis partem, atque idem insuper de paralyfi dicendum concludit.

(*n*) Anat. Pract. T. III. L. IV. Sect. III. Obs. VII. §. II.

possent aliae, adduxisse sufficiat observationes: de causis enim horum phaenomenorum cum agendum sit inferius, & alias suggerendi adhucdum dabitur occasio; nec est quoque quod ad demonstrandum, quae demonstranda volumus, hic plures addantur: non etenim Observationum farragine concludendi datur norma firmior, verum ex fidis & verissimis, Anatome monstrante viam, conclusio firma haberi poterit ac justissima.

§. I V.

Paralysis Dimidii Corporis, & quidem illius, cui inhaeret Causa.

Ordiamur hic ab Observatione P. FORESTI (o), BONETO (p) & SWIETENIO (q) etiam recensitâ, nimirum Pueri, cujus dextrum latus cum fuerit paralyticum, ejus causa etiam in dextro cerebri & cerebelli hemisphaerio, quod saniosum erat, putridum, corruptum & sanguinolentum, fuit inventa, dum alba, incorrupta & sana cerebri pars sinistra fuerit observata. Huic sese jungunt binae adhuc aliae, à sollerti illo observatore BONETO conservatae (r), quarum altera est de lateris dextri abolitione motus & sensus ex apoplexiae insultu, cujus causam medullofi cruris dextri flacciditatem & atrophiam fuisse, procul omni dubio, detexit Anatome: altera est magni MALPHIGHII cadaveris Anatome (s), cui, etsi in Medicis tantum

tanto

(o) Obs. L. X. obs. 11.

(p) L. cit. T. I. p. 164.

(q) L. cit.

(r) L. cit. Tom. I. p. 139 & 140.

(s) Ibid. p. 143.

tanto huic Viro debeamus, parcere tamen morborum cohors, parcere dira tamen noluit Apoplexia: hic enim sexagesimo suae aetatis anno apoplexia & paralyfi totius lateris dextri fuit afflictus, ac exinde mortuus. — Insignis Auctor & Defuncti amicus BAGLIVIVS (t), qui illius cadaver lustravit, de eo refert sequentia: „ Aperto
 „ capite, in cavitate ventriculi dextri cerebri duas
 „ libras circiter sanguinis nigri & grumosi extravasatas invenimus In sinistro ventriculo
 „ residebat aqua subflava ad pondus sesquiunciae,
 „ eique intermixtae erant minimae arenulae exigua
 „ quantitate, &c. ”

His denique si addamus illas, quas Cl. Viri SMETIUS, RUMLERUS, CABROLIUS, HARDERUS, BARTHOLINUS, TURNEUS, BIANCHI, MORGAGNIUS, SCHLICHTINGIUS, HAENIUS, SULZERUS, CALDANUS & MONROUS observasse adnotantur ab HALLERO (u), in observationibus proferendis & communicandis subsistere hic licebit.

§. V.

An Medullae Spinalis laesiones in oppositi Lateris parte suos etiam producant effectus?

Huic Quaestioni negative esse respondendum, suo jam tempore GALENUS, perspicaciâ & attentione in scrutandis corporis animalis partibus Coaevos, ne dicam, Hodiernos saepe praecellens, statuisse videtur: postquam enim paucis egerat de resolutione & convulsione suam ex cerebri laesionibus repetentibus originem, ac pronunciaverat, spinali,
 quam

(t) Vid. Opera omnia p. m. 682.

(u) Loco saepius jam citato.

quam vocant, medulla in integrum dissecta infra caput omnes reddi corporis partis resolutas, haec subjungit: „Praeterea (v) in Anatome vidistis, „ubi per transversas spinalis medullae incisiones „ad medium usque secundum longitudinem seca- „rent, non omnes suppositas corporis partes, sed „eas duntaxat, quae è regione sectionis erant, „resolutas, dextras quidem dextra spinalis medul- „lae parte dissecta, sinistras vero, ubi reliqua pars „esset incisa.” — Idem Auctor insignis ean- dem veritatem, obscuriori licet dictione, alio asserit loco (x): „Spinalis, ait, medulla cum „juxta longitudinem superne deorsum versus per „medium recta lineâ dissecatur, nullum ex inter- „costalium nervis resolvit, neque eos, qui in dex- „tra, aut altera habentur; neque eos, qui in lum- „bis aut cruribus existunt: transversa autem, cum „dimidia duntaxat pars ipsa diversa fuerit, sive „sinistra, sive dextra, omnes ordine juxta rectum „incisae partis tramitem nervi resolvuntur.” Ex quibus dictis sic concludit: „Cum itaque semivo- „cale animal voles reddere, in hunc secabis mo- „dum: sin autem mutum subito, totam spinae „medullam transversam divides.”

Partes GALENI in hac sententiâ, experientia, ut videtur, duce, amplexus est ARETAEUS CAPPADOX (y), qui contrarium quaestionis propositae ma-

(v) L. de Locis adfectis L. III. C. X.

(x) De Administ. Anat. L. VIII. C. VI. Duplex, quem hic commisit, error HALLERUS (El. Ph. Tom. IV. p. 326.) corrigendus est, cum alterius demum lateris musculos resolveri, si dimidiam medullam spinalem secueris, GALENUM (Administ. Anat. L. VIII. C. V.) scripsisse, adnotaverit.

(y) Lib. I. de S. & C. diut. morb. C. VII.

manifestissime sic enunciat: „ Igitur si infra caput
 „ aliquod principium adfectum sit, qualis medullae
 „ dorsi membrana (z) est, quae nominis ejusdem
 „ sunt & contigua, dextra in dextris, & in fini-
 „ stris laeva resolvuntur. ”

Hanc praecedentium Auctorum observationem
 suo scrutinio comprobavit etiam Ill. MORGAGNIUS
 (a), qui de cerebri, medullae trunci, medullaeque
 spinalis fibrarum decussatione sequentia scribit: „ Cae-
 „ teras omnes tum in eodem, tum in reliquis cada-
 „ veribus, inter finistrum quidem, dextrumque la-
 „ tus intersectas esse, constabat; decussari autem,
 „ nedum quae ab sinistro essent, eas in dexterum,
 „ & quae ab dextero, eas in finistrum descendere,
 „ & sic commutato latere, deorsum per *medullae*
 „ *truncum* pergere non apparebat. Nec vero cer-
 „ tiora vidi in rima altera, quae huic in poste-
 „ riore *spinalis medullae* facie opponitur. ”

Atque hanc rem paullo inferius (b) certiore
 adhuc reddidit: „ cum enim, inquit, plurimae
 „ ab utroque cerebri hemisphaerio ad medullam,
 „ primo *oblongatam*, deinde spinalem, constru-
 „ dam demittantur, harum autem paucae duntaxat
 „ decussentur; profecto relinquitur, ut multo plu-
 „ res in medullam recta producantur. ”

HALLERUS itidem, alterni lateris absoluta paralyfi
 nihil simile quid in *medulla spinali* locum habere as-
 ferit (c); ac illud modo resolvi latus corporis, in
 quo

(z) Non est, quod multis adstruam, per hanc *membranae*
 laesionem, ipsius medullae spinalis vulnera esse intelligenda;
 cum liquido constet, non *membranae* laesione productum iri
 paralyfin.

(a) Epist. Anat. XIII. art. 20. p. 252.

(b) Ibidem, art. 21.

(c) L. cit. T. IV. p. 334.

quo vulnus medulla spinalis passa est, aut pressio-
nem. Quae dicta ut confirmet, RIOLANUM (*d*)
adducit, G. DE SALICETO (*e*), & SOCIETATIS E-
DINENSIS COMMENTARIA (*f*), verum hac de re ni-
hil, ut comparanti patebit, citatis locis invenien-
dum est.

Quaestioni propositae negative esse responden-
dum, palam facit Observatio, quam pro solita suâ
erga me benevolentia Clar. & Praeceptor & Fau-
tor meus VAN DOEVEREN, qui ob beneficia in me
praestita pia mente semper prosequendus erit, me-
cum communicavit: ex qua magnâ evidentia con-
cludi posse videtur, illud spinalis medullae latus
fuisse laesum, in quo locum habuerat hemiplegia,
h. e., è directo laesionis medullae spinalis subortam
fuisse hemiplegiam. — „ Paucis nimirum abhinc
annis in Urbis hujus vicinia contigit infortunium,
ut ictu sclopeti, majores grandines plumbeas con-
tinentis, laederetur Nobilis quaedam Virgo in colli
parte sinistra posteriori & inferiori, parum supra
summum humerum, ita tamen, ut caput nequaquam
inde fuerit laesum. Haemorrhagia hinc oriebatur
permagna, quae tamen apta deligatione satis cito
compescebatur. Querebatur faucia de immobilitate
colli ejusque ac faucium dolore & difficultate de-
glutitionis, totumque illius latus sinistrum motu
carebat & sensu. Hoc in statu, mente sua sem-
per constans, duos cum transegisset dies, subito
convulsionibus correpta, vitam cum morte com-
mutavit. Scrutinio cadaveris postridie à memora-
to Praeceptore, alioque Medico & Chirurgo in-
stituto, patuit clarius, nullam capiti allatam fuisse
lae-

(*d*) P. 349.

(*e*) P. 330.

(*f*) Medical Essays of a Society of Edimb. T. V. p. 207.

laesionem, at vero venam jugularem illius lateris plane fuisse destructam, inque hoc primario contusionis loco omnes partes molles in indigestam & confusam massam fuisse redactos, adparentibus in eo grandinibus nonnullis plumbeis. Contusio ingens & laesio speciatim quoque facta hic erat nervis cervicalibus, à collo ad brachium tendentibus. — Ipso ictu non tantum fractura inter quintam & sextam vertebrae fuerat suborta, sed & duae grandines, marginibus asperis & acutis praeditae, viam sibi fecerant usque in specu vertebrarum, ac contusionem induxerant vaginae durae matris, quae coloris erat gangraenosi. — Num vero (uti verisimile quidem est) ipsam laeserint medullam spinalem, distincte videri ac certo determinari non potuit, tum ob sanguinolentum, gangraenosum & corruptum omnium contusarum partium habitum, tum ob difficile iudicium, num defectus in ipsa medulla conspicuus illato vulnere adscribi quidem deberet, num forte potius moliminibus, quae ad partem hanc, adeo profunde sitam, detegendam, erant adhibita." — Hanc observationem si cum ante dictis, ac praecipuis GALENI experimentis, conferamus, nonne hinc concludere licet, laesionem tantum fuisse unius lateris medullae, & illius quidem, quod è directo lateris fuit hemiplectici, alterum autem, quod oppositum, illaesium fuisse? (g)

Hoc.

(g) Adfert Observationem RIOLANUS (Anthropograph. L. V. C. L. p. 349.) qua asserit, vidisse NICEPHORUM GREGORAM puerum, cui, cum sagitta nervum Cervicis percussit, contigit, ut inde pes alter torpore corriperetur, & remaneret per reliquum tempus insanabilis morbus: cum pes alter aetatis progressu cresceret, hic in ea tenuitate & brevitate, quae tunc fuerat, consistebat, suspensus inutilis & otiosus tanquam pondus inanime.

Hoc si adsumatur (& hoc assumi hic posse non ita precarium mihi videtur) patet hinc, non illam decussationem in medulla spinali, verum rectum fibrarum ordinem obtinere ac dispositionem, rectisque fibris decurrere medullam spinalem. Hanc structuram revera obtinere, quoad ex ejus fabrica intricatiori cernere licet, illustrare videntur, quae hac de re adnotavit Ill. HALLERUS, qui memoravit, quod lineam rubentem, quae medullam spinalem dividit, descripserit RUDBECKIUS (*h*).

Addendum hic est, Cl. JO. JAC. HUBERUM in Programmate de Medulla Spinali Gottingae 1739. & in Commentatione de Medulla Spinali, speciatim de Nervis ab ea provenientiibus, Ibidem 1741. editis, etiam loqui de Ligamento, quod formatur à pia matre medullam spinalem investiente, quodque si non integre, in anteriore parte quodammodo medullam spinalem in duas partes dividat. A postica autem ejus parte (vid. Programma p. 15.) tale non per medium decurrere, neque medullam dividere, asserit, etsi in nota dicat WINSLOVIUM (Traité de la Tête §. 124.) illius meminisse, & MORGAGNIUM (Adv. Anat. VI. Animad. XIV.) egisse de duplici fissura medullae, anteriore alia, altera è tergo occurrente, absque tamen ut addiderit, num utraque per impletam piam matrem facta sit: verum (pag. 16.) ab antica parte filum, ab pia matre factum, distinguitur, ro-

(*h*) Vid. Biblioth. Ejus Anatom. Tom. I. pag. 448. Nec tamen loco citato, nec alio, illud notatum invenire potui, atque hinc illud forsan nullius momenti quis crederet. At ita ne quis opinetur: verisimile enim est, HALLERUM vel aliis RUDBECKII scriptis usum, vel apud alium Auctorem illud legisse, ita ut fidem veritatis non deroget in citando saepius commissus error.

robustum, cum reliqua hujus parte concolor, ligamenti instar per medium excurrentis & medullam in duas partes sejungens (i).

Quod autem attinet Lineam eam RUDBECKII & memoratum Ligamentum; hisce simile quid in Clar. VAN DOEVEREN Partium C. H. Thesauro nuper conspexi: scilicet inter varia Ejus Praeparata anatomica, quibus usum, functionesque partium suis in Lectionibus explicat, in liquore spirituofo varias servat medullas spinales, quarum duae, materia ceracea repletae, foetus & junioris infantis sunt: prior in sua facie anteriore; secunda in superficie posteriore, sub arteriâ illâ, quae ab initio medullae spinalis ad ejus caudam equinam serpit, eminentia quadam longitudinali substantiae externae divisa conspicitur, ex qua dextrorsum ac sinistrorsum medullae spinalis fibrae quasi transversae tendere videntur. In tertiâ ex adulto, prope caudam equinam, linea media illa in utraque facie adhuc manifestius erat conspicua.

Et si sic eminentia illa, & fibrarum medullae spinalis directio ex hac in dextram & sinistram partem, haud obscure posset conspici; non tamen ideo certum habeo, hinc sequi, revera talem me-

(i) In nota ad hunc textum varios adducit Auctores, ut MUNDINUM, ALEX. ACHILLINUM, ALEX. BENEDICTUM, NIC. MASSAM, SAL. ALBERTI & PAWIUM, qui hujus meminerunt, perque illud paralyfes unius lateris explicare tentarunt. In Commentatione sua §. IV. pag. 4 & 5. agit iterum de hoc Ligamento, illudque in Icone III. exhibet, verum illud non secare medullam eo audacius asserit, quo frequentius autopsia ea de re convictus fuit. Haec nunc quanti ponderis sint, & quantum valeant prae aliis aliorum Auctorum observatis, concludant Legentes. Ne quid veritati detrahere velle videar, haec adduxi, licet tamen, hoc ligamento etiam non obtinente, non inde mihi videatur deduci posse, quod ideo alternet medullae spinalis substantia pulposa.

medullae bipartitionem obtinere: pulposa nimis ac tenera ejus compages est, quam ut examissim hanc queamus examinare. Verum haec si cum ante dictis comparemus, robur fane iis additum iri, non levi, ni fallor, suspicione conjiciendum credo.

Atque haec omnia si quis perpendat curatius, negative propositae Quaestioni respondendum, assentietur, ac Medullae laesiones pro dimidia parte si fuerint, dimidiam etiam modo infestare corporis partem, illamque quidem, quae laesioni huic contigua est, pronuntiabit.

Conclusioni huic obsunt quidem aliquae, quae huic vim inferre videntur, Observationes, quarum tamen pondus apud me tanti non valet, ut quid detrahere ante dictis possint. Ut autem porro me veritatem hic protulisse pateat, subnectam ea, quae mea de his continent Adversaria, judicium, num quid valeant ad concludendum, aequo relicturus Judici. — Eo praesertim redeunt, si quid probent, quod viderint nonnulli fibras transversas, longitudinales utriusque lateris medullae spinalis conjungentes, inter quos referendi sunt PETITUS (*k*), HALLERUS (*l*): atque asseruerit Cl. LORRY in Differt., cujus infra fiet mentio, quod, laesa medulla oblongata in dimidia parte, producat eisdem lateris convulsio & oppositi paralyxis. — Nec omitti debent, quae hac de re reliquit Expert. Chirurgus nostras ULHORNIIUS (*m*), qui tantopere defudavit in demonstrandâ fibrarum medullarium spinalis medullae alterna positurâ, ut, quod alii aut non viderant, aut si quid vi-

(*k*) Cl. LOUISII *Recueil d'Observ. d'Anat. & Chir.* p. 105 & 106.

(*l*) Prim. Lin. Physiol. §. 355.

(*m*) In Notis Belgicae Traductioni Inst. Chir. HEISTERI additis, Tom. I. p. 165. & Tom. II. p. 614.

viderint, prae subtilitate partium pro veritate & certis observatis asserere veriti sint, hanc structuram obtinere icone (n) illustraverit, addideritque, cerebri dextram partem sinistram medullae spinalis constituere, ita ut, dextro cerebro laeso, ea laesio in sinistram partem corporis, cui medullae spinalis nervi inserviunt, transeat, & contra. — His addere denique lubet, etsi infidae superstructa hypothese sit res seque ipsam proinde destructura, PROSPERUM MARTIANUM (ut refert Ill. MORGAGNIUS (o)) credidisse, ex arteriis exiguis & numerosissimis, nervos cerebri & medullae spinalis suam trahere originem, illosque sese decussare, non quidem omnes, verum eorum, qui suam è medulla spinali, non qui ex ipso cerebro nanciscuntur nativitatem, in cerebro alternare origines.

Atque haec sufficiant: Tuum jam erit concludere Lector! num quid ad evertendam prius assumptam sententiam haec valeant argumenta. Vos meas hic sustinere jam mihi videor partes, ac statuere pariter, *Medullae Spinalis Laesiones è directo suas laesionis indicare phases.* — Atque hic in illud Observationum genus recensendo subsisto.

Si jam adhuc particulares magis quarundam partium observationes, ut unius brachii, uniusve pedis paralyfin, convulsionem, frigus, calorem, horroresve adducere vellem, vix finem invenirem: cuivis in Medicina versato tales cognitae sunt: quapropter etiam tantum in §§. seqq. unam alteramve singularem magis unius Lateris adfectionem memorabo; interim tamen, qui supradictarum adfectionum observationes perlegere vellet, eas expositas

in-

(n) Tab. VI. Fig. 2.

(o) Epist. Anat. XIII. art. 18.

invenire poterit apud HAENIUM, qui & unius Lateris Choream Sancti Viti, variis in hominibus observatam, memoravit (p) & MANGOLDIUM (q); aliosque Auctores medicos, quos nunc enumerare necessarium haud videtur (*).

§. VI.

(p) Rat. Med. Part. I. Cap. VIII. n. 5, 6 & 8, Cf. ibid. Part. III. Cap. III. §. VII. & Cap. VI. Aegr. 24. Ed. Vindeb.

(q) Vide Ejus Opusc. Physico-Med. postmodum cit. p. 290., ubi memoratur semitertiana, quae horrores producebat, alternatim à sinistro pede femoreque ad dextrum, abdominis latus, & à sinistro abdominis latere ad dextrum pedem femurque protentos." Iisdem in Opusc. (p. 289.) memorat de foemina cholericâ, quae ab ira incidebat in febrem tertianam & horrores: „Singulare, inquit, hic erat, quod hi horrores, qui eam in altum subinde conjiciebant, à parte postica hepatis inciperent & alternatim à sinistris versus dextras partibus & vice versa tenderent."

(*) Hoc loco, cum ob dolorem comitem certo sensu ad Nervosos dimidii Hominis Morbos, referri possit, apponere liceat singularem Observationem, paucis abhinc diebus mecum communicatam à Doct. mihiq. Amicissimo F. DEJEAN, quam in se ipso fuit expertus: scilicet d. 9. Novemb. 1775. cum Londini degeret, mane in carpo sinistro dolorem sensit magnum, quem, progenies licet podagrica esset, pro insultu illius generis tum non habuit. Toto die frigori acerrimo cum sese exponeret, insaevit dolor: cui medendo, eum partis illius dislocationem vel articuli extensionem habens, opposuit linimentum ex sapone & spir. juniperi calidissime adplicatum. Increvit postmodum dolor, & omnes articuli ejusdem lateris, de tarso ad maxillam usque, strepitum resonuere: sed maxillae strepitus maxime erat incommodus ob viciniam organi auditus, & quod nec salivam deglutire, nec loqui posset, quin strepitum persentisceret. Strepitus hi, ut & dolor, perdurarunt in sextam septimanam, ac postmodum evanescere perdetentim, relicto & in hunc usque diem persistente strepitu in cubito, ad minimum motum se manifestante. — Rēduci etiam hic Casus potest ad Sect. I. Cap. I.

§. VI.

Catoche & Rigor Dimidii Hominis.

Hanc Nervorum adfectionem dimidiatam memoravit famigeratissimus ille DE LA METTRIE (r), indicans, se curam gessisse Virginis 17 annorum, quae, adfectione primum hysterica correpta (s), dein evasit perfecte cataleptica (t), ac postmodum pro dimidia tantum corporis parte hac adflicta fuit adfectione nervosa (u). — Hujus observationis meminit etiam Ill. SWIETENIUS (v), asseritque eam relatam esse in Ejus Libro, cujus titulus est *Abregé de la Theorie Chymique*, &c. pag. 278.; hunc vero librum, cum nunc ad manus mihi non sit, haud conferre potui. Interim tamen ex comparatione symp-

(r) *Traité du Vertige*, Parisiis ed. 1738. in 8vo.

(s) Pag. 118.

(t) Pag. 119. & seqq.

(u) Pag. 123 & 124. „ Après tous ces accès de Catalep-
 „ sie Hysterique, la malade eut pendant près de deux mois un
 „ heureux intervalle que le lait de chevre, l'air de la campagne,
 „ & principalement l'exercice, lui procurerent. Mais elle
 „ fut à peine de retour en Ville, que la Catalepsie reparut,
 „ sans être comme auparavant précédée de l'affection Hysteri-
 „ que, mais avec d'autres singularités remarquables. Elle com-
 „ mençoit toujours par tomber en foiblesse, & quelquefois en
 „ syncope. Lorsque dans cet état on s'avisait de la picquer
 „ pour la faire revenir, ou de lui faire sentir quelque odeur
 „ puante, elle devenoit Cataleptique, mais pour l'ordinaire de
 „ la moitié du corps seulement. On l'a vûe aussi tomber d'elle-
 „ même dans cette demie Catalepsie, qui étoit plus ou moins
 „ parfaite. ”

(v) Comment. Tom. III. pag. 312. „ Imo in Virgine
 „ observatum fuit, quod quandoque dimidium corporis latus
 „ tantum corripereetur Catalepsi, quod adhuc longe infre-
 „ quentius. ”

symptomatum, quorum meminit SWIETENIUS, & descriptionis, quam idem Auctor dedit in citato Tractatu de Vertigine, nullum dubium est, quin eadem sit morbi historia.

Ejusdem fere generis observatio est, quam prodidit de *Catalepsi particulari* doct. CH. WEBERUS (x); quae sic sese obtulit: „ Sexagenaria Virgo, multos per annos vertigine, clavo sic dicto hysterico, visus vitiis, maxillae inferioris spasmis, linguaeque paralyfibus saepius laborans, sana somno utitur circa noctem, mane vero oculis apertis, splendentibus, immotis, sine loquela sensusque signis reperitur in lecto. Ego dextrum brachium abdomini incurvatum, digitosque illius contractos, reliquas hujus lateris extremitates inferiores itidem incurvatas & paululum immobiles, sinistros vero artus quocunque modo naturales & mobiles inveni. Prius latus omni caruit sensu. ” — Remedia hic adhibita, ne puncturae quidem tum *dextri*, tum *sinistri lateris*, aliquid praestiterunt, imo nec opem attulit V. S. in dextro brachio. — „ Altero mane (sic, nonnullis interjectis, pergit) „ dextrum latus etiam nunc incurvatum quidem, attamen multo fuit mobilius. „ Tertio mane per dextrum latus tremores agitationesque convulsivas trium quatuorve minutarum, a pede semper incipientes, quater vel quinquies observavi omni hora, quas in nocte quoque cum totius corporis vibratione thoracisque elevatione observaverant ministrae. Aegrotata semper quieta, immota, quadragesies ad min-

(x) Observ. Med. Fasciculus I. pag. 22. & seqq. ed. Cellis 1764. in 8vo. Iis si quis careat, conf. Cl. SANDIFORTII *Natuur en Geneesk. Bibl.* Tom. III. pag. 386. & seqq.

„ nimum convulsivas istas sustinuerat agitationes,
 „ quum circa vesperam in profundum soporem tri-
 „ ginta sex horas durantem incideret. Hoc tem-
 „ pore convulsivi cessarunt motus. Artus reperi
 „ naturali modo extensos, pulsum debillimum, &
 „ extrema interdum frigida interdum calida, quo
 „ facto, quinto morbi die mane lento quodam mo-
 „ do animam exspiravit. E naribus sanguis post
 „ mortem minimo motu emanavit tenuis, inque af-
 „ fecto latere notata est ecchymosis.”

Praeter has duas à DEMETRIO & WEBERO
 relatas, quantum novi, nullae Medicis expositae
 prostant observationes, quapropter eas habere o-
 portet rarissimas. At vero (si verum fateri liceat)
 an priori observationi habenda quidem fides, du-
 bium est: in Medicina enim tam parum probatis
 Medicis huic Homini machinali tribuitur, ut mihi
 & aliis suborta fuerit suspicio, utrum quidem genui-
 na sit ejus & probatae fidei Catoches descriptio. —
 Quod ad secundam observationem attinet: Virginis
 istius symptomata, si attentius lustrem, dubius hae-
 reo, num haec ad Catalepsis effecta, an vero ad
 Rigorem spasticum potius referenda sint: ex com-
 paratione quippe Catalepseos Symptomatum, Au-
 ctoribus variis traditorum, patere poterit, memo-
 rata symptomata genuinam non indicare Catalepsin,
 ita ut rigor potius spasticus, quam Catoche, haec
 habenda sit adfectio (y).

Quae

(y) Rigores tales Dimidii Corporis meminit PECHLINUS
 (L. cit. pag. 342.) qui dicit: „ Novi cui Hemiplegia cor-
 „ repto omnia membra, caput, oculi, lingua, jam etiam in-
 „ fra coles, dimidio sui eoque exacto & ad libellam sumto
 „ obriguerint, motuque & calore ex parte destituta operoso
 „ demum spirituosorum calidorumque usu instaurari potue-
 „ rint.”

Quae licet ita sint, non tamen proinde destruunt, at vero è contrario confirmant insigniter, Systema Nervosum pati etiam posse adfectiones morbosas unius Lateris, intacto superstite. Et hanc WEBERO memoratam adfectionem non tantum in Systemate Nervoso habuisse locum, verum etiam in Textu Celluloso, aliisque cognatis partibus, demonstrare videtur adfecti lateris post mortem deprehensa *ecchymosis*, ita ut iis, quae Sect. I. Cap. I. Observationibus producendis, & Cap. II. in Caussas inquirendo asseruimus, haec addat robur haud infirmum; quod & de sequenti inprimis verum est.

§. VII.

Hemiplegia unius Lateris, una cum Sudore nunc dextri Corporis nunc sinistri, Febre dimidiati Corporis, Convulsionibus aliisque Symptomatibus.

Singularem hunc unius Lateris Morbum in se ipso expertus est Clar. CH. A. MANGOLDUS, ejusque historiam delineavit ipse (2), quae sequens est. „ 1. Ante complures annos incidi ob continuas diu noctuque agitatae profundas meditationes in Hemiplegiae cujusdam speciem, quae Sudore unius lateris, sinistri nempe, praesertim vero faciei (reliquum enim corporis dimidium non, nisi cum vehementer sudarem, in consensum rapiebatur) sese manifestabat.”

Prae-

(2) In Ejus Opusc. Physico-Med., quae collegit & edit C. G. BALDINGER Altenburgi 1769. in 8vo. pag. 293. & seqq. Dissert. in qua haec memoratur observatio, exhibet Exper. quasdam Physiol.-Path. Decussationem Nervorum & Fluidi Nervei Naturam illustrantes, ed. primum Erfurti 1766.

Praecesserant (ut asserit n. 2.) huic adfectioni ante aliquot menses scintillationes ante oculos molestae, adeo nonnunquam auctae, ut iis celerrima vibratione quasi ignis excuteretur. Quae dum memoraverat, pergit: „ 3. Hemiplegiae vero dictae

„ producendae plena causa erat scintillatio, mane
 „ quodam ad 2. usque horas producta, ita ut om-
 „ nia objecta inflammata esse viderentur, qua ces-
 „ sante tandem nebula per $\frac{1}{2}$ horae ante oculos
 „ obversabatur, relicta statim uno in oculo magna
 „ aciei visus debilitate, quae tamen imminuta fuit
 „ deinceps, non nisi sub coelo pluvio redux.

„ 4. Sudor faciei particularis haec simul peculia-
 „ ria habuit, quod ab assumptione acrium raphana-
 „ ceorum, & acidorum vegetabilium piperatorum
 „ praesertim in latus oppositum, dextrum nempe,
 „ concesserit, nec, nisi magnam eorum copiam co-
 „ mederem, universalis factus fuerit.

„ 5. Nec reticendum in lateris sinistri manu me
 „ posthac, tempestate paululum modo frigida exi-
 „ stente, frigus sentiisse penetrans admodum in
 „ ipsa ossium medullia, & illam tum, quasi con-
 „ tusa fuisset, lividam non nihil & gravem factam
 „ fuisse (a).

„ 6. In latere dextro vero saepe rheumatismos
 „ leves, & in pulmone hujus lateris punctiunculas,
 „ cum respiratione ibi paullo difficiliore quam antea
 „ fensi.

His praegressis, Numeris aliquot inseqq. enarrat
 MANGOLDUS, quod errore diaetae refrigerantis ni-
 mium

(a) Ad hanc coloris mutationem manus addere hic congruum duco, quod nuper legi apud Cl. PLENCKIUM, in Ejus Libello, cui titulus *Doctrina de Morbis Cutaneis*, quique prodiit Viennae 1776. in 8vo, pag. 36, ubi ad *Genus Macularum* memorat, quod visa sit semel in uno subjecto facies viridis, latus corporis dextrum nigrum & sinistrum flavum.

mium & caloris frigorisque vicissitudine postmodum inciderit in Febrem, quae dein typico suo admodum regulari recurſu monstravit quartanae prolongatae vel potius quintanae genium. — Huic convenientia adhibuit remedia & mitigati inde paroxysmi: sensit vero tunc temporis urinae colorem fieri rubicundiores, quin ad fuscenedinem accedentem ob viscerum sine dubio (ut inquit) internorum, pancreatis & mesenterii pulmonisque dextri labem aliquam. — Adhibuit tunc remedia temperantia, donec urina colorem haberet naturalem. Conquievit tunc febris per 8 circiter dies, tuncque rerum non naturalium praesertim frigoris commisso errore, omnia producuntur febris ante dicta symptomata. Antiphlogisticis, diapnoicis & laxantibus hanc cum curare adniteretur, nec regimen tamen observare posset justum; Ipecacuanhae praegressa dosi, qua viridia, biliosa & viscida expellebantur, Cortice Peruviano fugavit febrim. Abigitur inde febris, at remanet sensus obnubilationis, cum in aëre liberiori obambulare, alternans cum sensu lucis ante oculos obversantis, nec perfecte disparant signa labis in visceribus. — Venae tunc temporis valde erant inflatae, ac cordis palpitatio & ad somnum proclivitas cum pulsu magno Eum plethoram docebant sanguineam; V. S. hinc instituebatur Unc. XII.: inde vires adaugebantur atque alacritas, dolores mitescebant & somnus magis reddebatur distans.

Omniū sic symptomatum praesentium enarrata historia, cujus epitomen tantum dedimus, ita pergit (b): „ 11. Praesertim vero digni sunt, qui referantur, 3 paroxysmi, quorum unus fortissimus, alter minus fortis, & tertius debilis fuit,

(b) Ibid. pag. 300.

„ & qui in eo conveniunt, quod phaenomena ner-
 „ vorum fabricam, & praesertim Decussationem eo-
 „ rum in cerebro, denuo manifestent, sicque expe-
 „ rimentorum in vivis captorum loco haberi pos-
 „ sint (c). — Ante primum scilicet refrigera-
 „ ram corpus visitans aegros, sentiens frigus & las-
 „ situdinem capiebam olei anim. DIPP. minus de-
 „ purati gtt. viij. Imminutum inde nonnihil fae-
 „ vum frigus, quod ad convulsiones accedebat fe-
 „ re; sed succedente aestu & pulsatione arteriarum
 „ in capite, sinistri praesertim lateris, quae in aliis
 „ quoque paroxysmis praecipuum constituebat symp-
 „ toma, & quam ab obstaculo in sinu laterali durae
 „ matris polypofo, phaenomenis quibusdam ad id
 „ persuasus, derivavi, cubans in dextro latere, ad-
 „ eo vehementes pulsationes versus dexterum ce-
 „ rebri hemisphaerium sensi, ut atteri & in to-
 „ tum comprimi mihi videretur, symptomate n. i.
 „ recurrente & gravitate totius lateris, atque par-
 „ tis illius cerebri, sensuumque omnium eo latere
 „ imminutione adeo paralyfin illius minitante, ut,
 „ nisi ex tempore consilium cepissem, & mecha-
 „ nicum quidem illud, in hemiplegiam incidissem,
 „ praesertim cum pulsatio illa de minuto secundo
 „ in minutum secundum augeretur instar elateris
 „ liberi redditi vel tympani primo lente, dein ci-
 „ tius, tandem citissime puls. Consilium vero hoc
 „ erat, me, quam lentissime fieri id posset (quod a
 „ mi-

(c) Si MANGOLDO obloqui hic liceat, mihi quidem ad
 decussationem demonstrandam singularis haec morbi histo-
 ria nihil facere videtur, at vero quam maxime haec auge-
 re catalogum nostrum Observationum ac Conjecturis nostris
 de horum phaenomenorum Caussis adjicere robur, ut cuius
 legenti patebit facile, & postmodum insuper in hujus Sect.
 Cap. ult. demonstrabitur ulterius.

„ minimo motu augeretur illa pulsatio, & occipi-
 „ tis interiora distendens dolor) versus alterum la-
 „ tus movendi & in eo cubandi. Factum inde,
 „ ut motus ille arteriarum perniciosissimus non am-
 „ plius tantum saeviret contra latus cerebri dex-
 „ trum, & pedetentim quasi rotando se in sinistrum
 „ latus converteret, sudorque, quocum, ut in aliis
 „ paroxysmis, quasi unico ictu & è fitula inversa
 „ perfusus fueram, desineret in dextro latere &
 „ versus sinistram migraret ita, ut uno minuto de-
 „ fereret partem temporum capillis proximam, tum
 „ altero minuto partem frontis, dein occuparet
 „ spatium frontis, nasi dimidium respiciens, cum
 „ hoc ipso dimidio, dein transiret ad alterum di-
 „ midium, & sic porro ad sinistrum usque tempus.
 „ Tum vero itidem arteria carotis sic pulsare acce-
 „ lerato motu, ut omnia divelli viderentur, &
 „ metus ejusdem, qui antea, cum dextram partem
 „ cerebri impeteret, aderat, causa fane nulla in-
 „ gruere. Igitur itidem lente me converti sic, ut
 „ perpendiculare tenerem ad corpus caput. Sudor
 „ tunc ut ante, sed inverso ordine, sinistram de-
 „ reliquit partem & dextram versus concessit, po-
 „ tuique moderare motitando, modo huc, modo
 „ illuc versus impetum sic, ut sudor esset, ubi vel-
 „ lem, & motus acceleraretur quoad $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ &c. vel
 „ imminueretur prout visum esset. — Notatu
 „ dignum etiam fuit, quod leves Convulsiones,
 „ quin tandem Stupor istius lateris, in quod im-
 „ petus vergebat, accederent, & quod partes fere
 „ omnes in eo latere dolerent, respiratione simul
 „ ibi difficiliore reddita.

„ 12. Sudor, qui alias valde erat effusus, insig-
 „ niter sic moderabatur, & cum post alios paroxys-
 „ mos valde essem lassus, eo magis alacris & ve-

getus, quin optime valens redditus sum, quo magis me tenerem in situ dicto perpendiculari, quo impetus nec versus hoc, nec versus illud latus, dirigi posset; cutis etiam, quae valde alias, ob cachecticum fere viscerum itatum, erat flaccida, jam firmæ erat consistentiæ, & facies floridi, non tamen rubicundi, vel aestuosi coloris. Notandum etiam, durante gravissimo impetu omnia ferena fuisse in sinistro latere, & sensus omnes ibidem auctos, cum dextrum latus instar trunci ligni rigidum, impos & grave esset.

13. Eadem hæc fere in altero forti paroxysmo, qui medius erat inter fortissimum & debilem, acciderunt. Sumseram ob cibos pingues assumptos Semen foeniculi, quod masticabam, Vini nonnihil, & Coffeae potum, atque ingruente paroxysmo motu paullo auctiori illum praevertere studebam. Eadem igitur, sed minor, causa impetus aucti ut in illo forti. Non vero tum observavi, ob ipsum hunc impetum minorem, sudoris ex uno latere in aliud conversionem, nisi valde leviter, & fere tantum à tempore dextro ad dimidium nasi illius lateris: sudabat tamen latus sinistrum totum, excepto capite, per $\frac{1}{2}$ horae, cum caput inclinarem versus latus dextrum per idem spatium temporis. Sensi vero distincte à motu majori versus unum latus cerebri, e. g. versus dextrum, in opposito latere sinistro dolores capitis auctos fuisse, quin in regione vesicae sinistra punctiones, ut in primo paroxysmo, observavi, desinentes, cum in alterum me converterem latus, quod factum sine dubio à distensione nimia partium harum à polypo jam dilatatarum, quae quidem in principio paroxysmi non fuit tanta, quanta in fine. In fine tandem hoc

» post

post 4 circiter horas (ab initio) eadem serenitas & bona valetudo, pulsusque quietus, ut in forti illo paroxysmo, eadem firma cutis consistentia, urina paullo magis citrina ut in illo forti. Aqua nitro impraegnata egelida moderabam impetum in mediocri hoc paroxysmo, prout vellem. In debili paroxysmo observavi tantum motum auctum versus alterutrum latus, non vero symptomata dicta."

CAPUT II.

AUCTORUM VARIAS OPINIONES DE ALTERNORUM SYSTEMATIS NER- VOSI MORBORUM CAUSSIS PROPONENS.

§. I.

*Sententia HIPPOCRATIS, nec non BALLONII,
FOËSII, DURETI, HILDANI
Aliorumque explicatio.*

Partium, quae ante memorata in N. C. produ-
cunt effecta, naturam aut nescientes prorsus, aut
perverse de illa disputantes cum essent Medici,
cumque insuper vidissent, observationem nonnun-
quam haud ita constantem esse, multis etsi, imo
pluribus in casibus, firmam (*d*), non aliter potuit,
quin hic diversas sustinuerint partes, alii has, illas
alii.

(*d*) Confer inter se allatas Observationes hujus Sect.
Cap. I.

alii. Et quantum quidem ad *Convulsionem* unius *Lateralis*; de hac agens BALLONIUS (e) varias, quas protulere Auctores, collegit rationes, quibus ea fieri videtur, interque illas recenset, 1°. spiritus & sanguinis partis sanæ consumptionem, ob inflammationem fauciatæ partis; vel 2°. convelli partem sanam, resoluta aegrâ, per translationem humoris morbifici à parte læsa in sanam; vel 3°. illam cieri ob consensum, quæ dextram inter & sinistram partem est, vel 4°. denique (f) illam produci, quia natura sanæ partis conatur se liberare, quum periculum sit ab eo quod transmittitur. — Hæc sane rationes, paulisper tantum ad ingenii trutinam suspendantur, & cum saniori pathologiâ, N. C. functionibus, ac earum agendi modo conferantur, nullius momenti declarabuntur facile: quod ipse etiam censuisse videtur BALLONIUS, cum primam rationem, cur fieret convulsio, ipse destruat, atque inquit postmodum, „ in rei propositæ causis explicandis multi elaboraverunt: nec plane constat, quæ sit vera ac germana istius convulsionis partis oppositæ causa ” (g).

FOESIUS locum (h) HIPPOCRATIS commentario brevi illustrans dicit, causam hanc, ut subobscura est, ita magnam habere in re medica quaestio-

(e) Lib. de Convuls. Tom. I. Ed. THEVARTII pag. 325.

(f) Ibid. p. 328.

(g) Licet, sententiam si dicere fas sit, BALLONII Tractatus gravi huic Quaestioni non multum lucis adferat, cum criticâ potius scateat disceptatione, quam ad gravem hanc rem enodandam apta contineat ratiocinia; liberandus tamen est BALLONIUS à labe, quam ei adpersit BARTHOLINUS, qui rationes, quas ille ex aliis Auctoribus attulit, ut ipsius BALLONII dicta ventilat, illisque acquiescere posse neminem offerit, vid. Hist. Anat. Cent. V. Epist. II. p. 4.

(h) Vid. Sect. hujus Cap. I. §. I.

tionem, eamque etiam minime explicatu facilem:
 asserit praeterea, illam indicasse ipsum Senem in
Prorhetico, Eumque hujus convulsionis in Tempo-
 rum praecisione causam exquirentem, tria posuis-
 se, ex quibus nata videretur convulsio, scilicet τὴν
 αἰματώδη διακοπὴν, τὸ μέθυσμα, καὶ τὴν αἰ-
 μορραγίαν. — Praeter hanc HIPPOCRATIS explicatio-
 nem eodem in loco FOESIUS aliam rationem ipse
 proponit, nimirum, „ istud certe maxime referri
 „ posse videtur ad partium inter se cognationes,
 „ & germanas quasdam necessitudines, quas ἀδελ-
 „ φείδας vocat HIPPOCRATES (i): & plurimae visuntur in
 „ nervorum extensionibus & musculofo genere, ad-
 „ eoque inter se consentientes habent adfectiones,
 „ ut uno laeso alterum compatiatur ac condoleseat.
 „ Sic musculis unius partis praecisis aut resolutis,
 „ alterius partis musculus velut convulsi in sese col-
 „ liguntur & contrahuntur. Eodemque modo, mu-
 „ sculis ab altera maxillae parte resolutis, sanam
 „ partem breviorē fieri & contrahi, ad eamque
 „ laesam sequi velut musculis ad sua initia collectis,
 „ scribit GALENUS (k). ”

LUD. DURETUS (l) mire doctus HIPPOCRATIS
 dogma explicat tali modo, ut mihi, nec aliis forte,
 placeat: postquam enim de convulsionis causa ege-
 rat, dixeratque, ideo proprie oppositas partes con-
 velli, quia congeneribus vel antagonistis musculis
 ea insit conditio, ut, si alterutrius lateris laxen-
 tur, è diverso injussi ac nobis invitis colligantur,
 haec adhucdum addidit: „ sed convulsionem à di-
 „ verso partis praecisae ideo scribit accidere, quo-
 „ niam eo perversio est maxillae, à musculorum
 „ ipsam

(i) L. de Articulis.

(k) Comment. III. in Lib. de Articulis.

(l) Comment. in HIPPOCRATES. Coac. Praen. p. 407.

„ ipsam moventium, injussa quidem nobis, non
 „ tamen invita sibi collectione convulsivica, omni
 „ causa vacantium. Sed praeciforum contractio
 „ est cerebrum versus, tum laesione ipsa, tum so-
 „ cietate & vicinia principatus aequae afflicti & in-
 „ flammati. Est enim principatum & subjectarum
 „ partium, inprimis vicinarum & sociarum, facil-
 „ lima omnium sympathia & syntimoria. Nam
 „ mutuo se adficiunt, mutuasque tradunt operas
 „ in aegri perniciem.”

FABRICIUS HILDANUS (*m*) eodem modo hanc rem explicuit: nimirum, ideo convulsionem partis accidere oppositae, credidit, quia musculus partis sanae, dum suo fungitur officio, maxillam ad se trahit, laesus vero quia nunc subsistit, evenit, ut maxilla versus sanam partem, non sine maximo dolore & vitae discrimine, trahatur.

Atque hae sunt, quas Auctoribus recensitas invenio, sententiae (*n*), quibus explicari posse crederent Convulsiones unius lateris: etenim cum dicit J. BERENGARIUS CARPENSIS (*o*) fieri illa phaenomena, „ quia pars propinquâ vulnere est magis
 „ debilis ideo relaxatur, quia non potest contra-
 „ hi,” atque addit, „ item alia est causa, quia ad
 „ partem laesam currit major materia & subtilior,
 „ quia primo movetur ad partem debilem, postea
 „ ad fortem, & subtilior est mobilior, ideo ci-
 „ tius ad partem laesam currit, & sic mollificat;
 „ grossa autem oppositam partem spasmatur;” ut non multum bonae frugis haec continent, sic etiam spas-
 mum

(*m*) Cent. 2. Obs. 8.

(*n*) Alias rationes haud sane majoris ponderis vid. in notis ad Libr. IV. Sect. III. obs. 5. §. 7. Anat. Practicae TH. BONETI.

(*o*) Lib. de Fract. Cranii p. m. 33.

num potius spectant oppositae partis & paralyfin in eadem unius individui.

§. II.

Staminum Cerebri & originis Nervorum Decussatio, ARETAEO jam dicta, a CASSIO prolata.

Harum omnium, quas mox protulimus sententiarum, cum viderint postmodum insufficiens pondus Auctores varii, aliam ingressi sunt viam, haecque omnia explicari posse crediderunt, si verum foret, originem partium illarum, quibus motus aequae ac sensus perficiuntur, locatam esse in parte opposita illi loco, ubi suos edunt effectus, five, quod eodem redit, motus sensusque principium, quod à sinistris est, in C. N. sedem suam occupare in partibus, quae à dextris sunt, & contra. Hoc ut plenius quodammodo intelligatur, scire oportet, vetustam admodum esse adnotationem HIPPOCRATI (p) jam memoratam, Cerebrum & Cerebellum, unde sensus oriuntur omnes atque motus, in origine sua, collectione distributione & operatione videri duplicia, atque hinc explicandum esse, quæ una pars persistere possit integra atque illaesa, dum altera, quoad speciem ejus corpoream, impotens omnino sit ad omnia. Haec itaque quum vidissent, absolutam hanc quaestionem crediderunt, si Nervi à dextris oriundi sinistrae impertirentur corporis parti, & contra. Hoc

(p) L. de Morbo Sacro pag. 304. ubi dicit, „Cerebrum homini, ut reliquis omnibus animantibus, duplex est, cujus medium tenuis membrana dividit. Ideo non semper eadem capitis pars dolet, sed sigillatim utraque, interdum vero totum.“

Hoc dogma Recentioribus multis etsi praecipue pertractatum fuerit, non tamen omnino Vetustioribus etiam fuit omissum & incognitum: quicumque enim mecum evolvat ARETAEUM CAPPADOCEN (q), CASSIUMQUE (r), illos statuisse compertiet, quod apoplexiae vel vulneribus supervenientia symptomata à nervorum decussatione repetierint.

Dum autem à magnis hisce Viris, dumque ab aliis, hanc doctrinam exhibitam inveniamus, quid de hisce adnotaverint lustrare nunc expediet: atque ad haec nunc transeo.

Ex cerebri, cerebelli, medullae oblongatae & spinalis substantiâ omnia, quae sensui ac motui inserviunt, proveniunt organa, Nervorum titulo adornata: quadraginta illorum paria singula suo quovis ex hemisphaerio & medullae spinalis lateribus, ut oculo patet, provenientia, sua per foramina exitum è cranio vel spinali theca accipientia, suis singula dis-

(q) Vid. Locum p. 112. citatum, ubi illud manifesto patet, cum sic inquit castissimus hic Naturae Observator: „Hoc ideo evenit, quod nervorum initia permutata sint: „neque enim dextri nervi in dexteras partes secundum rectum usque ad extremum progrediuntur: sed ab initio enati, protinus ad oppositas transeunt, se invicem permutantes in figuram dictam *χιασμόν*, id est, quae representat hanc literam X.”

(r) Vid. ibid. Not. (k). Postquam enim hic Auctor problematice proposuerat, ut vidimus supra, cur fiat resolutio, in oppositâ laesionis parte, hanc sequenti modo explicat: „Referenda est causa ad nervorum, originem suam „è cerebri basi trahentium, situm. Hi namque se invicem decussant. Siquidem à dextra basis parte exorti in laevum capitis finem feruntur: qui à laeva, in adversum: ita ut eorum situs decussatim concurrat. Nil mirum igitur, si vulnerata dextrae partis membrana, sinistram resolvi contingat: sic vice versa de altera dicendum.”

distribuuntur partibus, ut motum aut sensum, aut utrumque iis impertiant. — Atque haec Anatomicorum detegit solertia, cum eorum instituunt examen. Haec itaque si sic sese haberent in interiori cerebri substantiâ, sua phaenomena quivis nervus suo in latere, suos etiam produceret effectus, si laesus, aliove modo sua legitimâ functione ac tenore fuerit privatus. Verum Medici attenti opposito modo phaenomena accidere experti, originem nervorum ante ejus exitum decussatam jam esse, post ARETAEI & CASSII monita, crediderunt, interque illos praecipue numerandi sunt LANCISIUS, SANTORINUS, PETITUS, WINSLOVIUS, MOLINELLUS, alique (s), quorum cogitata, experimenta, demonstrationesque anatomicae tanti hac in quaestione momenti sunt, ut illorum sententias expendere nunc paulo fusius expediat maxime.

§. I I I.

Decussationis Doctrina à LANCISIO, SANTORINO, PETITO, WINSLOVIO, MOLINELLO, SWIENTENIO Aliisque confirmata.

LANCISIUS (t) aurigae repente lapsi de sella currus dextrorsum, ac mortui, historiam memorans, se hujus cadaveris Anatome comperisse scribit 1°. contusum cranium in dextero tempore, cum rima

(s) Sic PETITO memorantur PROSPER MARTIANUS, CAESALPINUS, HOFFMANNUS. Vid. saepius cit. *Recueil des Observ.* &c. pag. 53.

(t) De Subitaneis Mortibus L. I. C. XI. §. 6, 7 & 8. pag. 12. Oper. var. Venetiis ed. 1739. in Folio. Et hac eadem de materie idem ille Auctor conferri meretur in Obs. 4. Physico-Med. p. 40. & seq., praesertim vero p. 44 & 45.

rima insigni; 2°. intra cranium & pone duram matrem eo loci sanguinem effusum, & quaquâ versum diffusum; & 3°. dextrum hemisphaerium citra sensibilem defectum, in sinistro vero vasorum plenitudinem, distensionem, nec non interioris cerebri substantiae coloris mutationem. — His enarratis pro aetiologia, cur potius hic auriga dextrorsum procubuerit, addidit, quod lapsus hicce acciderit ob moram cruoris in sinistro cerebri hemisphaerio: quae posita ut confirmet, ac suam de nervorum decussatione indicet sententiam, sic pergit: „debi-
 „ litatâ enim dextra corporis medietate, in quam
 „ communi, firmiorique Anatomicorum opinione
 „ distribui creduntur nervi, qui à sinistro cortice
 „ proficiscuntur, minimo negotio deficere eo in
 „ latere aequilibras trunci, & versus illud casus
 „ totius corporis contingere poterit.” — Decus-
 sationem staminum nervosorum, de quâ Anatomico-
 rum auctoritate persuasus erat, Eum itidem alio
 loco (u) conjectura assequi velle patet quam evi-
 dentissime. Quod ut eo melius succederet, prae-
 mittit primum, corpus callosum constitui à fibris
 medullaribus, quae procedunt à duobus segmentis
 corticis superioris & anterioris cerebri, quae sta-
 mina suis secretoriis ductibus praeparant ad con-
 struendam corporis molem (v). Quod dum pro-
 posuerat, concludit, hinc evidens esse, ut per
 transversales callosi corporis fibras cerebri ambo
 hemisphaeria jungantur sibi invicem ac fiant
 continua, & medio corpore calloso radices medul-
 lae spinalis, quae a cerebro proficiscuntur, unian-
 tur, atque in perpetuo servantur commercio. De
 struc-

(u) Dissert. de Sede cogitantis animae Oper. Var. p. 105.

(v) Conf. cum his Epistola PETITI in saepius cit. Tract.
 LOUISII Recueil, &c. p. 97.

structura corporis callosi ejusque fibrarum ordine porro agens superaddit, sectione corporis callosi ad horisontem parallela facta inveniri coagmentatum illud à nervis medullaribus transversim, atque inter se similiter parallelis adeo saepe in nonnullis cadaveribus perspicuum, ut referre videantur stamina contexti serici crassiora. — Quibus propositis, suam conjecturam de fibrarum decussatione sic enunciat: „ Et quamquam hujusmodi fibrae, „ quatenus sunt inter se parallelae, & cum iisdem „ utrinque terminis continuae, videri possint omnes, ac singulae ab uno principio in unum finem „ desinere; verisimilius tamen mihi est, alterno „ ductu, alterum à sinistro hemisphaerio in dextrum ventriculi fornicem, alterum à dextro hemisphaerio in sinistrum fornicem protendi. Nam „ cum vasa cerebri in superficie, seu cortice, saepe „ saepius decussentur, non abludit à vero, in calloso corpore hujusmodi alternum fibrarum textum recursumque inveniri; quo scilicet liberum „ commercium (intercedente corpore calloso) in „ has medullares partes, in medullam spinalem definituras, retineatur.”

SANTORINUS sic illam Decussationem probat: „ Nos autem sic eam luculenter conspeximus, sic „ evidenter, ubi apta incidere licuit cadavera, demonstravimus, ut nulla amplius nobis hac de re „ supersit dubitandi ratio. Id autem triplici potissimum in loco animadvertere potuimus, in „ utraque scilicet priore posterioreque annularis „ protuberantiae crepidine, atque maxime in imo „ medullaris caudicis, quâ in spinalem abit. In „ priore itaque annularis protuberantiae parte, qua „ superius reflexa pro comprehendendis oblongatae medullae cruribus in anguli formam interius „ producta terminatur, sic ex concurrentibus fibris,

„ strictiorique agmine coeuntibus altera alteram
 „ scandit, ut praeter mirum implexum decussatio
 „ luculentissime adpareat. Id ipsum ferme in
 „ posticâ ipsius crepidine occurrit. Eo iterum in
 „ loco, qui quarto ventriculo subjicitur, praeter
 „ varios fibrarum ordines & colores, in adversum
 „ latus productas & decussatas fibras commode
 „ spectavimus. Si ea tamen evidenter uspiam con-
 „ spicitur, profecto quam evidentissime duas vix
 „ lineas infra pyramidalia, atque adeo olivaria cor-
 „ pora conspici potest. Qua enim in longitudinem
 „ producta lineâ, seu rimula, pyramidalia corpora
 „ discernuntur, si leniter deducantur, probe prius
 „ eo potissimum loco arctissime haerente, tenui
 „ meninge nudata, non tenues decussari fibrillas,
 „ sed validos earundem fasciculos in adversa con-
 „ tendere, quam apertissime demonstrabunt.” (x).

Ordine jam sequitur PETITUS, cujus observata jam lustremus oportet. Auctor (y) hicce quam plurimis observationibus ex laesis hominibus defumtis, atque experimentis in canum alterutro cerebri hemisphaerio institutis, didicisse se afferit (z), spiritus animales, dextro in cerebro secretos, motibus inservire partium, quae à sinistris sunt, & vice conversa; saltem sic sese habere rem in Nervoso Systemate extremitatum N. C. — Nec tantum hisce contentus, aut ex iis solis causam interpretari volens, ipsam substantiam cerebri lustravit, atque ibidem manifestissime illam decussationem se invenisse declarat (a). Se-

(x) Obs. Anat. Cap. III. de cerebro §. XII. five mox cit. *Recueil*, &c. p. 206.

(y) Vid. *Lettres d'un Medecin du Roy à un autre Medecin de ses amis*, à Namur 1710. in 4to. Rarae hae Epistolae conservatae sunt à Celebri Louisio in saepius cit. *Recueil*, &c.

(z) Ibid. pag. 52, 78 & 108.

(a) Ibidem p. 92. & seqq. ubi haec habet verba ;

„ Il

Sequitur nunc WINSLOVII ac MOLINELLI proponenda sententia, quorum Prior (b) se in medullâ oblongatâ decussationem plurium fibrarum medullarium ex una ad alteram ejus partem transeuntium invenisse; Posterior (c) experimentum in cane instituisse, qui, laeso & ablato lobo cerebri sinistro, dextra in parte paralytica affectione confirmavit opinionem de hemisphaeriis cerebri motum & sensum in oppositis partibus producentibus, asserunt.

Propositae sententiae addictum etiam invenimus Illustrem magni BOERHAAVII Commentatorem: SWIETENIUS nempe (d) illam Decussationem ner-

vo-
 „ Il s'agit présentement de sçavoir de quelle maniere ce change-
 „ ment se fait, c'est ce que je crois avoir trouvé. — Toute
 „ la substance corticale, qui se trouve dans les hémisphères du
 „ cerveau, fournit toute la partie médullaire, qui n'est qu'un
 „ amas d'un nombre infini de tuyaux, dont les uns produisent
 „ le corps calleux, & les autres se rassemblent pour former les
 „ corps cannelés moyens. La partie inférieure des cuisses de la
 „ moëlle allongée, qui paroît entre les nerfs optiques & le
 „ processus annulaire, est une continuité des corps cannelés
 „ moyens. Les fibres médullaires, qui la composent, passent au
 „ travers du processus annulaire, séparées les unes des autres
 „ par les fibres de ce processus, pour former uniquement les
 „ corps pyramidaux. Chaque corps pyramidal se divise à sa
 „ partie inférieure en deux grosses manipules de fibres, le plus
 „ souvent en trois, & quelquefois en quatre. Celles du côté
 „ gauche passent au côté droit, en s'engageant les unes entre
 „ les autres.”

(b) *Traité de la Tête*, Tom. IV. p. 171. n. 110. Ed. in 8vo. vel *Recueil des Obs.* &c. p. 212.

(c) *De Bononiensi Scient. & Art. Inst. atque Acad. Comment.* Tom. I. p. 139. vel in l. *Recueil* p. 215.; collata cum illis, quae habet MORGAGNIUS in *Ep. Anat.* XIII. art. 16. & art. 20.

(d) *Comment.* loco saepius citato Tom. I. pag. 456 & 459.

vorum agnovit, ac inde explicanda esse phaenomena illa apertissime declarat, dicit enim: „ Cum
 „ ergo numerosissimae observationes Celeberrimo-
 „ rum Auctorum, & experimenta in vivis animali-
 „ bus capta, decussatam illam cerebri sentientis &
 „ moventis actionem confirmant; pauca tantum
 „ habeantur exempla, quae repugnent huic sen-
 „ tentiae, illaque adhuc possint sic explicari, ut
 „ saltem minus repugnare videantur; patet, si non
 „ omnino certam, saltem maxime vero similem esse
 „ hanc opinionem, qua statuitur, quod si unum
 „ latus paralyticum alterum convulsus fuerit, tunc
 „ mali origo haereat intra cranium in illa parte,
 „ quae lateri paralytico opponitur. Si vero con-
 „ vulsio v. g. in dextro latere corporis adpareat,
 „ & nullum omnino vitium adsit in latere sinistro,
 „ tunc ob eandem causam admodum videtur pro-
 „ babile, sinistram cerebri partem adfectam esse,
 „ sic ut aequabilis influxus spirituum in musculos
 „ dextri lateris turbetur quidem, non tamen impe-
 „ diatur omnino (e). ”

Atque haec sufficere videntur, quibus Decussa-
 tionem tot tamque gravis auctoritatis fideique
 pro-

(e) Conferri cum hisce meretur PLATNER Inst. Chir.
 Tom. I. pag. 498. Ed. Belg., ubi asseritur, decussationem in
 medulla oblongata obtinere, indeque explicari & inveniri
 posse paralyseos & convulsionis causam efficientem: scilicet
 illam haerere in hemisphaerio cerebri paralyti opposito, &
 si sola adfuerit convulsio, illius causam esse in loco cerebri
 convulsioni ipsi respondente. — Meretur etiam, ut omni-
 no ad hunc locum conferantur notae à Doct. HOUTUYN l. c.
 adjectae, ubi in fine inquit ille Auctor, nos cautos esse opor-
 tere, ne hanc rem certissimam habeamus, cum non sit nisi
 verisimillima. Eadem haec decussationis doctrina memorata
 adhuc invenitur apud ANT. DE HAEN. in R. M. Parte IV,
 pag. 210 & 211. Ed. Vindeb.

probatae Viri adstruere sunt anni. Antequam autem hisce colophonem imponam, necesse admodum duco in medium proferre, quae MORGAGNIUS protulit: ut enim ex Ejus lectione didicimus varia, quae ex aliis, quos citavimus hinc inde, Auctoribus collegit, sic etiam sua cogitata non parum momenti habent hac in re. Gravis ille Auctor, postquam varia de celebratissima hac quaestione nervorumque decussatione disputaverat, dicit (f) aliorum constantibus & propriis experimentis ductus, „ Ego, quaecunque tandem ratio sit, quam „ pro variis casibus variam esse posse video, quem- „ admodum censeo, haud semper ab eadem parte „ capitis, quâ ictus aut vulnus exceptum est, eam „ cerebri laesionem esse, quae paralyfin efficiat, ita „ suspicor, iis in casibus, in quibus haec in eo „ corporis latere se ostendit quod vulnere subji- „ catur, fortasse non in vulnere, sed in laesa ce- „ rebri opposita: parte resolutionis causam fuisse „ quaerendam.”

S. I V.

*Singularis SAUCEROTTII de cujusvis hemisphaerii
Cerebri alterna Decussatione Opinio.*

Decussationis doctrinae novum adhuc accessit dogma: non tantum scilicet decussari hemisphaeria cerebri dextrorsum & sinistrorsum, verum & ab anteriori ad posteriorem partem cerebri fibras alternare, ex quibus nervi proveniunt, qui motui & sensui extremitatum superiorum inserviunt atque inferiorum; ita quidem, ut ex cerebri v. g. dextri parte posteriori proveniant nervi, qui brachio

(f) Epist. Anat. XII. art. 16. ab initio.

inserviant sinistro; ex parte autem ejusdem lateris anteriori, qui è directo brachii extremitati inferiori suos impertiunt motum sensumque.

Hujus dogmatis Auctor est Chirurgus Gallus SAUCEROTTE, qui in pulcerrima Dissertatione de *Contrafissura*, Anno 1763. ab Acad. Reg. Chir. Parisina Praemio condecorata (g), exitum experimentorum variorum, quae laesionem cerebri, ejusque partem aliquam praecisam indicant, commemoravit. Inter illa nonnulla sunt, quae huic conclusioni dederunt anam: sic in experimento 1°. (h) in cane trepano aperuerat partem dextram ossis parietalis prope futuram coronalem, perque illud foramen ita laeserat cerebrum, ut pedes sinistrae inde debilitarentur, & laesione profundiori facta omnino evaderent paralyticae. Post mortem invenit, laesum fuisse cerebrum usque fere ad fornicem ventriculi dextri. — Ex hoc experimento corollarium sequens (i) deduxit: „ On peut conclure de cette observation, que les nerfs des extrémités tirent leur origine des hémisphères du cerveau, de manière que ceux des parties droites prennent naissance dans l'hémisphère gauche, & réciproquement. ” — In experimento II°. (k) laeserat cerebrum dextrum, & effectus in sinistro loco iidem erant, ac in Exper. 1°. — Eadem haec similiter confirmantur in Exper. III°. — Hisce praemissis experimentis dein lustrare voluit, quinam insequerentur effectus, si cerebri hemisphaeriorum partes anteriores posterioresque laederentur.

(g) Vid. Mem. sur les sujets proposés pour le prix de l'Acad. R. de Chir. Tom. IV. Parte I. p. 369. & seqq.

(h) Ibid. pag. 394.

(i) Ibid. pag. 395.

(k) Ibid. pag. eadem.

tur. Quod ut pateret in Exper. VI°. laeferat in parte dextra & sinistra cerebrum undique per foramen trepano factum, & ita quidem, ut illae laesiones (quemadmodum dissectione patebat) parumper tantum à fornice magnorum ventriculorum cerebri distarent. Effectus illius laesionis erant, quod posteriores canis pedes evaderent paralyticae; quod dum vidisset, ex hoc experimento concludit (l), quae antea innuimus, dicit scilicet: „on vient de voir, qu'outre le croisement des fibres medullaires d'un côté de la tête à l'autre, & qui a été découvert en partie par de célèbres Anatomistes, il y en a encore un de la partie antérieure à la postérieure, & vice versa, pour le mouvement des extrémités; de façon que l'origine des nerfs, destinés au mouvement des extrémités supérieures, est dans la partie postérieure du cerveau, & réciproquement dans l'antérieure pour les extrémités inférieures.” — Successus Exper. VII, VIII & IX. (m) idem iterum fuit ac superiorum, haecque confirmarunt, quae mox asseruimus, quod laeso scilicet anteriore vel posteriore cerebri parte, nunc inferiores, nunc superiores artus devenerint paralytici. — Illud adhuc his superaddendum est, quod in insequentibus Experimentis loco incisionum adhibuerit pressionem (n), illaque effectum obtinuerit eundem, fortiolem autem, debilioremve, prout haec immediata fuerit, vel mediata.

Facta haec etsi verissime prolata sint, in sequentibus tamen inquirendum erit, utrum phaenomena à decussatione dependeant, nec ne. — Caeterum

Au-
(l) Ibid. p. 399.

(m) Ibid. p. 400.

(n) Exper. X. & seqq. p. 400. & seqq.

Auctoris illius Differtatio egregiam continet doctrinam de laesionibus Vulnerum Capitis, eorumque regulas diagnosticas, prognosticas, & curandi methodum pertractavit egregie. De his autem agam fusius in Tractatu de *Contrafissura*, quem huic Differtationi adjungere animus mihi quidem fuit, at propter voluminis rationem seorsim edere malui.

§. V.

Decussationis Doctrina non omnibus admittitur Auctoribus.

Visis itaque, quae his explicandis in medium proposuerunt, missisque anterioribus causis, quas attulimus ex variis Auctoribus, utpote mere hypotheticis, nonne ergo Nervosi Systematis primordiorum decussatio argumentum concludendi insignis diceres? Nonne tot fidelium tamque gravium Virorum observationibus munitum dogma omnibus in difficili hoc phaenomeno difficultatibus enodandis sufficiens divinare, quid dico, nonne statueres? Ut enim scientia non ex Antiquitatis (ut cum sagaci BACONE (*) loquar) obscuritate, sed omnino ex Naturae lumine petenda, nec refert, quid factum fuerit, sed illud modo videndum, quid fieri possit; sic etiam certe rem hanc, quae & Observationibus, & Naturae ejus legibus, & C. N. functionibus apprime convenire videtur, nonne hic absolutam crederemus? — Rationes interim istae, utut speciosae, utut apprime convenientes videantur, valorem suum infractum admodum monstrabunt, & disparebunt non parum, si experientia duce, rationis adjutâ casto ministerio, Naturae con-

(*) Impet. Philosoph.

consulatur vox. Fatendum quippe (& quidni fatendum hoc?) multa in iis, quae protulimus de Nervorum Decussatione ipsa, imo plurima, si cum ante memoratis observationibus comparentur, hic clara minus & haud perspicua esse, facilia forte praecipiti & incauto, pensiculate vero excutienti (nisi me fallat ratio) difficillima, quin & solutu *αδύνατον*. — Quapropter, quamquam longe absit, ut quid ante memoratorum Auctorum fidei his detrectare velim, & eos, quae non vidissent, protulisse autumem; congruum certe est, ut etiam nunc producam Auctorum illorum sententias, quibus Decussationem illam haud obtinere, nec obtinere posse, demonstrarunt: quo facto, expeditior nobis erit via concludendi, quaenam harum sententiarum sustinendae partes sint, dum sic demum adjici poterit convenientius, quaenam, quae impediunt, quo minus assumere possim nervearum fibrarum alternam posituram, argumenta suppeditet his phaenomenis intenta diu mens severior.

§. VI.
*Adversariorum Decussationis HOLLERII, LAURENTII,
 MORGAGNII, HAENII, HALLERI,
 MONROI, MARHERII, METZGERI
 Aliorumque Argumenta.*

Adnotationum mearum summa eo redit, ut inter hos Auctores, qui ipsam staminum medullarium decussationem experimentis, aut rationibus ex observationibus petitis, negarunt, inveniam HOLLERIUM, ANDRAEAM LAURENTIUM, MORGAGNIUM, HAENIUM, HALLERUM, MONROUM, MAR-

MARHERIUM, METZGERUM, alios (p), quorum cogitata & rationes, eâdem qua usi sumus metho- do in praecedentibus, expendere nunc paulo dis- tinctius, quo suum cuique tribuamus, oportet.

Quantum igitur ad J. HOLLERIUM; hic HIPPO- CRATIS Commentator ad Aph. I. Coac. Praef. Sect. III. *Quibus tempora secantur, convulsio ex contra- riis sectioni partibus oboritur*, decussationem sequen- tibus (q), obscura licet dictione, sic refellit:
 „ Mirum videri possit, cum natura cerebrum du-
 „ plex, dextrum ac sinistrum, membrana quoque
 „ se inferente in medium distinxerit: nervi quo-
 „ que, non, ut quidam volunt, ita complexi, ut
 „ è sinistris partibus in dextras, & contra decus-
 „ satim excurrant: sed è dextris in dextra, è si-
 „ nistris in sinistra abducantur, & os temporale
 „ cum adverso nihil habeat tam commune, ut eo
 „ vulnerato altera parte aegrum convelli oporteat:
 „ sic tamen docet experientia, nec in temporibus
 „ solum, sed capitis reliqui vulneribus, ut altera
 „ parte, quam quae laesa sit, convulsio aut reso-
 „ lutio accidat. Atque in convulsione fieri po-
 „ test, ut pars laesa sanam contrahat, & ita alte-
 „ rius partis convulsio sequatur. Sed in resolu-
 „ tione non ita manifesta causa est, cum oporteat
 „ potius, contra quam docet experientia, dextra
 „ resolvi dextris vulneratis.”

ANDRAEAS LAURENTIUS in Hist. sua Anat. C. H. (r) duplicem pertractat quaestionem medicam, *de convulsione partis oppositae, & de paralyfi oppo- sitae*

(p) Conf. hic MORGAGNIUS in Ep. sua Anat. XIII. art. 22.

(q) Pag. 959. Edit. Lugdunensis in Folio ann. 1576.

(r) Edit. Francofurt. Anno 1620. in 8vo. pag. 887. & aliquot seqq.

siti lateris & convulsione illius, quod è directo est, in eodem individuo simul obtinentibus. Prioris Quaestionis postquam injecerat mentionem atque agnoverat observationem, nullius decussationis doctrinae meminit, at illud phaenomenon ex decubitu materiae ex adfecto hemisphaerio in illud, quod è directo convulsione adfectarum partium est, explicandum pronuntiat. In altera Quaestione factum utique agnoscit, atque observationem veram credit; verum explicationem, quam alii de his phaenomenis dederant, nervorum decussatione adhibita, sic rejicit (s): „ sed ejus opinionis laevitas „ redargutione nostrâ non eget. Docet enim αὐ- „ τοψίαι nervos omnes, qui à cerebri medulla exo- „ riuntur, in suo exortu, progressu & insertione „ omnino distinctos esse, si opticos exceperis, „ qui in medio itinere coëunt, sed ita, ut „ sese interfecent. Observavimus nuper, secun- „ dae conjugationis nervos in exortu continuos „ esse. Quod ad nervos spinalis medullae spectat, „ dextri à sinistris discreti sunt, nullo modo se „ interfecantes: absurdum est igitur convulsione „ & paralyseos, quae fit è diverso, causam ad „ nervorum intersectionem & eorum permutatio- „ nem, ut loquitur ARETAEUS, referre, cum fig- „ menta sint & merae nugae.” — Hac igitur doctrina rejecta, suam explicationem adjungit (t), quae tamen hanc rem haud ita illustrare videtur. Nimirum oppositum latus paralyticum fieri credit ob transmissionem puris, sanguinis, aliusve materiae morbificae ex laeso hemisphaerio in sanum è directo paralyseos per ventriculorum communica- tionem, ita ut (cum declivior partem materia

fem

(s) Ibid. p. 882.

(t) Ibid. p. 886.

semper sequatur, atque in sanum latus, quod tunc fane declivius est, semper decumbant aegri) si ita loqui fas sit, metastasi quasi materiae ex uno in alterum hemisphaerium producat paralyfis. Haec explicatio ei ipsi insufficiens fuisse videtur, subiungit enim, „ Adferri potest & alia ratio, quod „ per vulnus natura excrementitium humorem ex- „ cernere soleat, tum per fluxum sanguinis, tum „ per puris excretionem, tum per medicamenta, „ quae trahunt exhauriuntque humorem, ita ut be- „ ne expurgetur pars adfecta, at opposita pars, „ quae non expurgatur, facile adficiatur, vel per „ συμπαθειαν, vel materiâ ad eam transmissa aut „ decumbente. Sunt, qui velint ad partem, tu- „ more aut inflammatione obsessam, spiritus fere „ omnes confluere, unde fit, ut illis defraudatae „ oppositae partes resolvantur.” — Quae, cum minus congrua videantur cum saniori Pathologia, mittimus, & ad aliorum Auctorum dogmata nunc pergimus.

J. B. MORGAGNIUS, etsi factum observationis nequaquam in dubium vocet, ut ex iis, quae ante attulimus, atque ex illius aere perennioribus Operibus videre est, ad causam cum pervenerit, rem rigide trutinat, dicitque (u), „ si igitur omnia, „ quae à me animadversa sint, attendas, primum „ du-

(u) Epist. Anat. XIII. art. 21. MORGAGNIUS antea multa de hac quaestione monuerat, & ipse (vid. art. 20.) in octo cadaveribus in nervorum decussationem inquissiverat sedulo; „ Verum in tribus, iisque ad hanc perquisitionem „ maxime idoneis, quod ad rem faceret, nihil vidit. In „ ceteris quinque invenit fibras medullares in aliis perpau- „ cas, in aliis paulo plures, in aliis tenues, in nonnullis „ crassiores conjungentes. Sed erant hae fibrae in trans- „ versum ductae, ut vix in uno paucae decussari, idque „ subobscurae, sint visae.”

„ dubitabis, sintne fibrae, quae memoratis in lo-
 „ cis decussari dicuntur, pro decussatis reapse ha-
 „ bendae, an pro transversis.” Haec cum asseruis-
 „ set, nonnullis interjectis, in locis tamen ante me-
 „ moratis, si non cunctas, aliquas saltem, fibras de-
 „ cussari pronunciat; verum „ ex illarum numero cer-
 „ tas quasdam à cerebello potius, quam à cerebro,
 „ deducendas ” esse subjungit. — Hisce prae-
 „ missis, cautissimam inde ac justissimam conclusionem
 „ deducit: „ Ad paucas igitur fibras redimus. Fibra-
 „ rum autem decussatio paucarum exponendae rei
 „ satisfacere non videtur.” — Argumentum (v)
 „ insuper adjicit, quod, me iudice, insigne hic habet
 „ pondus: nervorum scilicet esse paria nonnulla,
 „ quae ante decussationem in partibus memoratis aliis
 „ locis suam debent atque adepta sunt originem.
 „ Quae cum ita sint, aut ego quidem (concludit)
 „ plurimum fallor, aut altior adhuc, multoque
 „ plurium fibrarum decussatio, quaerenda est, ut
 „ puta in Calloso Corpore, in quo ceteroquin ve-
 „ risimilius Lancisio (Dissert. de Sede cogit. Ani-
 „ mae) visum est, transversas illas, ac parallelas
 „ inter se fibras *alterno ductu*, alteram à sinistro
 „ hemisphaerio in dexterum ventriculi fornicem, al-
 „ terum à dextro hemisphaerio in sinistrum fornicem
 „ protendi” — Horum igitur omnium probe gna-
 „ rus, edoctusque, fallere hic quam maxime quando-
 „ que *alterni lateris resolutionem perpetuam*, explica-
 „ tionem non nisi scrupulose, & summa cum pruden-
 „ tia, proposuit (x): „ Verumtamen quid esse dice-
 „ mus causae, quam ob rem id aliquando contin-
 „ gat? Non unum fortasse, & in aliis aliud. Nam
 „ primum sic mecum cogita. Cum fibrae sint plu-
 „ ri-

(v) Mox cit. art. in fine.

(x) Ibid. art. 26.

„rimae, quae passim ex utroque cerebri hemisphaerio in medullam, & hinc in nervos producuntur, minime autem constet omnes decussari; veri certe simile est, quaedam esse in hemisphaeriis loca, ex quibus profecto fibrae, sine ulla decussatione, recta in medullam, nervosque procedant. Veri igitur simile est, ea tantum, aut ea potissimum, loca vitiari, cum paralytis subiectum non adversum corporis latus occupat. Et sic quidem in quibusdam. In aliis vero alia utemur ratione. Si enim fieri potest, ut, quamvis utrumque hemisphaerium aequè vitiatum appareat, alterum tamen reapse magis vitiatum sit, ob ejus meningum convulsionem, nullum quidem sui vestigium sensibile, at ingens nihilominus vitium relinquentem, quid prohibet, quin ipse ad eundem modum suspicer, circum id, quod sanum videtur, hemisphaerium ejusmodi convulsionem primum contigisse, quam ob rem adversum latus corporis sit resolutum, mox vero illam excepisse novum aliquod in altero hemisphaerio vitium, non solum sub oculos cadens, sed tantae etiam vehementiae, ut hominem confestim necare potuerit; non saepius quidem, sed quod satis est, perraro, & nonnunquam tantum.

ANT. DE HAEN (y) quoad Decussationis doctrinam in ea quidem versatur opinione: ex Auctorum nempe experimentis institutis, atque adnotatis observationibus, concludi quidem posse, in cerebro dari se invicem decussantes fibras, non autem decussari omnes, sed ex omnibus hisce explicari minime posse, „cur caussa eadem nobis visa, potius convulsionem, quam paralytin excitet, aut vice ver-

„sa?

(y) L. cit. Parte IV. p. 245.

„ fa? vel cur à caussâ iterum eâdem in uno homi-
 „ ne oppositum latus paralyfi, latus adfectum con-
 „ vulsione prehendatur, aut iterum in alio prae-
 „ cise contrario modo? ”

Quid jam ALB. HALLERUM, magnum quondam
 Naturae Investigatorem, in omnibus fere Medicinae
 dubiis experimenta instituentem, iisque, aut sub-
 ductis inde rationibus, lucem non raro maximam
 affundentem, quid Naturae illum Pictorem hac de
 re cogitasse credas? Miraberis, si hanc quaestio-
 nem illum conjecturas inter posuisse, referam.
 Ne vero haec parum considerate me dixisse autu-
 mes, evolve mecum varia Ejus Opera (x), ibique
 (ni fallor) veritatem confirmatam senties: nihil
 enim, si quid video, clarius quam illud est,
 quum dicat, „ lidem forte funiculi ” (agit quippe
 de utilitate funiculorum transversorum aut recto-
 rum) „ & transversae conjunctiones medullae cere-
 „ bralis, videntur efficere, ut, dextra sede cere-
 „ bri laesa, adeo frequenter sinistrum latus resolu-
 „ tionem patiatur. Vetustum placitum est, nervos
 „ cerebri ad decussim oriri. Et tamen hac in re
 „ aliquid discriminis videtur obtinere, ut in aliis
 „ hominibus latus dextrum cum sinistro minus ma-
 „ nifesto consentiat. Nimis enim frequenter unius
 „ lateris corporis, unius brachii, unius lateris fa-
 „ ciei, unius lateris linguae paralyfis est; ex qui-
 „ bus deducas, neque sanum latus aegro emissis
 „ fibris subvenire, neque vicissim ab aegro latere
 „ fibras accipere, quas vitiatas esse necesse fo-
 „ ret.” — Alio loco (a) in hac materia quo-
 dam-

(x) Elem. Physiol. Tom. IV. p. 400.

(a) Conf. Primas Lineas Physiol. §. CCCLXXXIX.
 In Elem. Physiol. Tom. IV. p. 331. inquit, quod à summis
 Viris hic chiasmus in controversiam vertatur, &, ut haec

dammodo laxior est HALLERUS: ibi enim postquam varias fibrarum ope combinationes cerebri, cerebelli & medullae spinalis partium inter se enumeraverat, dicit: „Manifestum enim videtur inde fieri, ut per infinita exempla, dextro latere cerebri laeso, potius sinistri lateris nervi per totum corpus resolvantur, & contra:” hisce tamen prudenter addit, „etsi id videtur difficile non semper eam decussationem locum habere.” Miror admodum, Ill. HALLERUM, meis mox dictis praeconiis fane majorem, in tanti momenti Quaestione non plura instituisse experimenta, quibus Naturam expiscari, ac laudes suas adaugere adhucdum potuisset: quod si illud mirer, quid me mirari convenientius, doct. METZGERUM (b) scripsisse, decussationi nervorum ante eorum è cerebro exitum reniti eximia, quae Ill. HALLERUS protulit, argumenta in Elem. Phys. Tom. IV, vixque hanc materiam tetigisse in Primis Lineis Phys. §. 389, cum, me iudice, nec in uno, nec in altero Opere huic materiae pro dignitate fecerit satis.

Decussationem negantium Auctorum partes etiam tenuit strenuus totius S. N. Indagator ALEXANDER MONROUS, qui hanc de decussatione nervorum opinionem nondum in universum esse demonstratam asserit, nec quarundam partium decussationem argumentum suppeditare momentosum satis, quo ubique illud obtinere concludi queat satis firmiter, & quod hisce colophonem addit, insuper obstare observationes varias, quae latus è directo laesi cerebri

confirmaret, BOERHAAVII citat Praxin Medicam (Tom. I. p. 545.) at hac de re nullibi BOERHAAVIUM agentem deprehendi.

(b) Advers. Medica Tom. I. pag. 41.

reberi paralyfi vel convulsione adfectum arguunt (c). Hicce MONROI locus primo intuitu si perlegatur, & conferantur, quae circa piscium nervos ibi prostant observationes citatae (d), suspicari forsau liceret, utrum decussationis doctrinae non faverent potius quam obessent: verum si attentius perlegantur, adparebit contrarium: & quod nervorum decussationem attinet, ut eam in hominum nervis ipse negat MONROUS (e), sic & piscium decussationem nervorum Cl. CAMPERUM, (quem Praeceptorem habuisse eximium cum Groningae degerem, nunc autem Fautorem egregium, ut laetus glorior; sic cum magna animi voluptate recordor gratus) dissectionibus fidelissimis praeceuntibus (f), & alios (g) negasse legimus.

Egregius Institutionum Medicarum BOERHAAVII Commentator (h) quaestionibus à BOERHAAVIO in iis propositis superaddidit illam de *Decussatione nervorum*, interrogatque, cuinam usui sint striae illae medullares transversae in corpore calloso, commissuris cerebri, ponte Varolii & aliis cerebri regionibus? Quod dum fecit, illas ad nostram quaestionem explicandam esse adhibitas concedit, atque hanc opinionem niti observationibus largitur; verum tamen

(c) Vid. Tract. de Nervis, Latine redditum à doct. G. COOPMANS §. 8. pag. 4 & 5.

(d) Ibid. pag. 94.

(e) Ibid. pag. 93.

(f) In Nota ad locum mox cit. MONROI, & in Actis Harlem. Tom. VII. Parte I. pag. 95.

(g) Vid. HALLERI Dissert. de Cerebro avium & piscium in mox cit. Act. Harlem. Tom. X. Parte II. p. 336, 383. aliisque in locis.

(h) P. H. MARHERR Praelect. in Inst. Med. BOERH. Tom. II. pag. 404.

tamen neque ab altera parte diffitendum asserit, observationes dari practicas permultas, quae fibrarum illarum decussantium valorem tollunt, ac proinde, nihil certi de ea decussatione medullae adfirmari posse, concludit.

Atque, ut in recensendis utriusque sententiae Auctoribus receptui canamus, illorum agmen claudat JOH. DAN. METZGERUS (*i*): hanc Quaestionem hinc Auctor quodammodo attingens ex phaenomenis, in cerebri laesionibus conspicuis, an ad alteram fibrarum hujus organi praesentiam concludendum sit, interrogat, dicens „an ex eo phaenomeno sequitur decussari intra suam originem nervos, antequam è cerebro exeunt? Neque certe ista Veterum observatio ita se habet, quin omne dubium excludat, cum certa fide visi sint aegri, qui in laeso latere resolutis nervis decumbentes in opposito vel nihil paterentur, vel convulsionibus agitantur. Quid ergo de hoc phaenomeno sentiendum?” Mentem suam alibi, (*k*) aperit, fallaciamque hic esse commissam credidit in observando; nimirum, nimium Veterum doctrinae esse tributum, & hinc explicuisse Auctores, quae utcunque viderant. Mutationum, pergit, cerebri fibrarum nescios nos esse, & quo usque procedat ejus commotio, quamnamve occupaverit partem; potest totum turbari, potest etiam & illius modo pars vitiari aliqua; potest dextrum ictu adfici, sinistrum illo ictu sanguine adimpleri; possunt & aliae obtinere conditiones, quae laesionem determinare reddunt αἰδιότατον. — „Datis autem (ex praemissis sic porro concludit) „his circumstantiarum varietatibus, dantur simul & conditiones „sub

(*i*) In Libro ante citato pag. eadem.

(*k*) Ibid. pag. 44. & seqq.

„ sub quibus sive in utroque latere resolvi nervos
 „ oportet, sive in alterutro convelli aut resolvi.
 „ *Universalis* itaque Encephali concussio universa-
 „ lem quoque in functionibus animalibus paraly-
 „ inducet, *Partialis* vero partialem; eamque nun-
 „ quam non in eo latere, quo cerebrum fuit com-
 „ motum, ita ut perinde sit, unde acceperit plagam
 „ aegrotus. Ex ea autem parte, qua liberum re-
 „ mansit N. S., ex consensus istius mirabili lege,
 „ quem inter se alunt partes C. H. potissimum si-
 „ milares, cujusque virtute mutuas sibi suppetias
 „ ferunt, in enormes impetus abripitur natura,
 „ convulsiones ciet, ut ita non peculiaris aliqua
 „ acrimonia quaerenda, quae nervos irritat, sed
 „ inter activa symptomata reponenda sit nervorum
 „ distensio. Fidem enim & huic asserto adstruunt
 „ moribundorum, qui ex sanguinis profluvio, vel
 „ alia ejusmodi causa obeunt, phaenomena, inter
 „ quae nunquam non & dirae convulsiones adpa-
 „ rent. Ita quoque prone concipitur dissensus istius
 „ ratio, quem inter observationes huc ducendas re-
 „ peries, atque facile intelligitur, nullum inde de-
 „ duci posse argumentum pro nervorum decussatio-
 „ ne.” — Atque haec dicta satis, ut, propo-
 „ tis ad utramque opinionem sustinendam, quae a va-
 „ riis afferuntur, transeam tandem ad tertium, illud-
 „ que ultimum, hujus Sectionis Caput.

CAPUT III.

UTRA DE NERVORUM DECUSSATIONE
AUCTORUM SENTENTIA POTIOR,
ET QUID DE ALTERNORUM
MORBORUM NERVEORUM
CAUSSA STATUENDUM
SIT INQUIRENS.

§. I.

Explicationis Caussarum difficultas.

Siccine doctrinam Decussationis ab antiquissimis temporibus jam traditam, receptam, atque explicandis phaenomenis ante allatis apprime convenientem visam, tantum Adversariorum numerum habuisse crederes? nec Adversariorum tantum, quorum proprie obloqui aut contraniti erat animus, sed quorum investigandi veri unicus erat scopus, unica opera? — Ita tamen haec sese habent, atque haec proprie sunt, quae ad concludendum dubium reddunt quemvis: negare etenim velle, quod uterque suae sententiae addictus aut non viderit, quae in medium sunt prolata, aut pronunciarit tantum, quo sua firmetur sententia, Viro- rum utriusque partis prohibent candor, integritas ac veritatis inquirendae studium.

Gravis haecce Quaestio, ac in Vulnerum Capitis & adfectionum ejus morbosarum ab interna causa facienda diagnosi, prognosi & curandi methodo tam insignis momenti, ita si foret dirimenda, ut
Auc-

Auctoritate foret pugnandum, utra firmior foret ac potior sententia, ego quidem in medio potius relinquerem, ac nullius sustinerem partes, quam quod unius aut alterius Auctoritate seductus me a veritate deflecti sinerem. — Verum ratione unius aut alterius partis neutri addicto sententiae, ac permulta, durante tempore, quod in elaboranda hac Dissertatione collocavi, hac de Quaestione cogitanti, subvenerunt argumenta, quae Anatome & Ratione ducibus, doctrinam Decussationis subvertere videntur penitus: atque haec proferre, quo finem properem, meum nunc est.

Antequam autem hunc ingredior campum, monitos volo Lectores, ne plus hic expectent, quam ab Artis tyrone, suae tenuitatis gnaro, desiderari & requiri posset. Quapropter, etsi tentem hic quaedam addere, quae cogitationi forsan ulteriori suppeditare possent ansam, quaeque culta magis ac recocta saepius his majorem addere possent lucem, ne cogitent tamen profecto, me in his explicandis ita acutum cernere, ut nemo acutius. Nil minus. Supermanent in Cerebri, *cui magna vis est*, ut inquit BALLONIUS (1), *ac admirabilis in illo architectando sollertia*, structura atque actione determinanda difficultates insignes, tantaeque in penitiori ejus structura tenebrae, ut hic (& utinam modo hoc Naturae esset velum unicum!) terminos agnoscere humano ingenio à CREATORE positos oporteat, utque indefesso, circumspecto tamen, Scrutatori concedere fas sit, quam sit abscondita suis in Operationibus Natura, nec nisi per se ipsam detegenda, sibi soli intellecta, & quantum aberremus, si ingenio potius limitato, quam Naturae voce doceri tentemus etiam sagacissimi.

§. II.

(1) Lib. ante cit. de Convulsionibus.

§. II.

Argumenta, ex Anatome & Ratione desumpta, proponit, quae Decussationem Naturae incongruam esse, docere videntur.

Nervorum Decussationi obnitentia mihi argumenta varia sunt. — Primum, illudque, ut autumo, non valoris infimi, contra fibrarum medullarium alternam posituram mihi suppeditat ipsarum Observationum attenta comparatio, utut comprobare, quae comprobanda forent, videantur: scilicet ex iis omnium manifestissimum est, quandoque fallere hic factum, nec adeo fallere, ut adhuc contorqueri (*m*) phaenomena eorumque causae, & ad hypothesein Decussationis accommodari, queant, sed ita, ut & obtinere in dextro v. gr. hemisphaerio causas, & eodem in latere inde producta esse symptomata, utrimque aequae firma constet veritate. Attentius quippe animum si advertimus ad Observationes, quas recensuimus (*n*), in concludendo insignis deprehenditur difficultas, ita ut dubitantem quemvis reddant, quae sustinendae partes sint: sic hujus Sect. Cap. I. §. I & II. asseritur quidem, à laesione cerebri dimidii partes oppositas convelli aut paralyfi corripi, & hanc quidem adfectionem, prout illarum causae stimulantes sunt vel comprimentes, oriri posse concipimus, at vero Cap. II, §. III. in Nota (*e*) asseritur, convulsionem oriri è directo partis cerebri laesi; ita ut haec invicem sibi repugnent manifestissime. — Si praeterea comparemus Cap. I. §. III.,

(*m*) Ita de his sensit Ill. SWIETENIUS Comment. I. ante cit. vid. pag. 150.

(*n*) V. hujus Sect. Cap. I. praesertim §§. quinque prioribus.

§. III. , an in iis casibus unicum statuemus effectum? decussationis Patroni hoc adferent quam maxime , cum alias eorum funditus everteretur doctrina, sic enim in quovis hemisphaerio obtinente laesione statuendum potius videretur, quodvis hemisphaerium suo in latere sua producturum phaenomena. — Ejusdem denique Cap. §. IV. non melius assumendae decussationis doctrinae medetur, quin imo ei potius adversatur plenarie: manifesto enim hic Observationibus, omni dubio majoribus, probatur, laesionem fuisse inventam in cerebro è directo & paralyfin simul. At forte hanc defendentes sententiam afferent summo cum ardore, laesum utique hic fuisse hemisphaerium alterum, & hinc paralyfin in opposito latere fuisse productam, nullum autem vitium produxisse manifestam illam laesionem cerebri è directo. Largimur, quandoque cerebrum laedi posse visibili & manifesto modo, absque sequente laesione partium, quae à cerebro habent nervos: in promptu sunt harum observationum historiae; verum an illas hic assumere liceret, ac Naturae consuetum iter contorquere, quo praedjudicata confirmaretur opinio? Laesionem manifestam reperire in uno cerebro, & in altero haud visibilem, pro his phaenomenis producendis supponere, quo Natura potius explicationi, quam haec illi congrueret, ego quidem temerarium duco.

Haec igitur assertio si vera sit, quemadmodum, ut opinor, est verissima, sicque simul assumatur revera organon motus & sensus alternare, quid inde quaeso sequitur? illud nimirum, aut à veritate deflectere primum, quod statuimus; aut hallucinatos esse Scriptores, qui decussari Nervos autumant; aut denique hac in parte variare quodammodo Naturam, nec certas hic observare leges.

Atqui verissimum esse primum, res ipsa loquitur atque experientia, hic falli nescia; ergo falsum fit, quod secundo loco proposui, necesse est: etenim asserere velle Naturam sibi adeo constantem, nudam, se solam tuentem, inviolatam, ac ubivis sibi similem, suo hic deflecti tramite temerarium non tantum est & audax; verum hic obloquuntur etiam omnia, quae vides & non vides, phaenomena: nec mundanorum tantum, quatenus perfectionum omnium complexum tradunt ineffabilem & theatrum vastissimum, verum nostrae etiam Oeconomiae omnia monstrant, quicquid etiam Medicinae clamant Osores, effecta. Consideraverit modo quis, C. H. corpus esse physicum, suis imbutum proprietatibus, easque iisdem ac alia corpora suis physices obnoxias esse legibus; addiderit insuper, praeter firma id fluidis componi, adeoque hydraulicam esse machinam, suis proinde hydraulicis hydrostaticisque Legibus subjectam; conspexerit Naturae humanae agendi modum ejusque leges, ubivis ad suos effectus suasque actiones, mortalibus haud semper explicandas, accommodatas; morborum, si à suo functionum tenore deflectat machina, attenderit decursum, sic ut, quae notavit Medicinae Auctor de Acutis, RHazes de Valis, Alii abhinc bis mille annis de aliis, Dioscorides, GALENUS (ut exemplo sit) de *jalappa*, *rheo* & similibus, compareant hodiernum verissima; haec omnia, dico, qui contempletur, & violabiles H. C. asseruerit Leges, ut AUCTORIS OMNIUM detrectat Sapientiam, sic cujus tam perfecto Mens cingatur Corpore indignus est. — „ Audiant haec Obtrectatores, & cum didicerint „ scientias puras ab iis, quas applicatas vocant, „ contemplativas à practicis, distinguere, videant, „ quo

„ quo jure Medicinam prae aliis, ut omnis certi
„ expertem, infament (o) ! ”

Si alterna fibrarum medullarium positura obtine-
ret, semper sive paralyfin, sive convulsiones,
prout caussae hanc illamve producentes essent va-
riae, accidere debere, ex Naturae humanae insti-
tuto ejusque legibus sensit etiam Ill. Augustissimae
Romanorum Imperatricis quondam Archiater HAE-
NIUS (p), cum dicat, „ fane si morbi laesi oppo-
„ sitam corporis plagam perpetua lege afficerent,
„ omnia, quae ad hanc quaestionem spectant, ex-
„ posita decussatione jam explicuissimus. ”

Hoc unico in argumento, cum sufficiens sit,
subsistere etsi possem, alia tamen insuper addam,
quae illud confirmant, & hinc secundo loco dico,
quod ipsa etiam admissa decussatione (quod contra
HAENIUM est) ἀδύνατον sit obvia explicare sympto-
mata. Ex antecedentibus (q) quippe omni dubio
majoribus sequitur, laesiones in ipsius medullae spi-
nalis dimidia parte institutas non oppositarum, verum
contiguarum partium tenorem, quem à nervis, seu
ab illius fonte, medulla scilicet spinali, repetunt,
interturbare ac destruere : & quid ex illo profluit
humine? hoc, quod, stantibus Decussationis theoria
& observatis anatomicis, 1°. illa aequè obtinere de-
beat in medulla spinali ac in cerebro, cerebello,
eorumque oblongata & spinali medulla; vel 2°. ce-
rebri contextus alternet solus, ab illo vero medul-
lae spinalis fibrarum ordo ex quovis hemisphaerio
directo & parallelo ductu & secundum longitudi-
nem decurrat. — Si obtineat primum, quantum
ad

(o) Verba haec sunt Venerandi atque Ill. GAUBII in
aere perenniori Pathol. §. 26.

(p) L. ante laud. pag. 211.

(q) Vid. hujus Sect. Cap. I. §. V. pag. 120. & seqq.

ad paralyfin vel convulsionem oppositi lateris, haec datae explicationi sufficiunt: etsi hic moveri adhuc quaestio posset, quare tunc non fiat, ut omnes partes N. C. dimidii non paralyfi adfectioneve corripiantur spasmodica? Atqui dum haec vera sunt, qui laesa dimidia spinalis medullae parte in eodem producta effecta tradentur explicita, quae, ut nunc constans est in eodem oriri latere, sic ex assumpta decussatione in opposita oriri deberent effecta? & hinc

Speque timor dubia, spesque timore cadit.

Ab altera parte, si scilicet assumatur fibras cerebri decussari, medullae autem spinalis parallelo & directo ductu decurrere, sequitur liquidissime, in priori casu si obtineat laesio cerebri, illas tantum partes paralyfi vel convulsione adfici debere pro dimidia parte, eaque opposita, quae suos sortiuntur nervos ab Encephalo, illas autem, quae à spinali Medulla eos accipiunt in ipso latere adfecto illis debere corripì adfectionibus. Atqui falsum hoc per Observationes contrarium demonstrantes, ergo à potiori Primum. Hic igitur

Quo cadat in dubio est, omnique à parte timetur.

At objicient hic Decussationis doctrinae Patroni, me ex eorum Observationibus falsam condidisse hypothesein, aut, mitiores si quodammodo sint, me perversè hanc rem concepisse: scilicet alternare quidem cerebri contextum & medullam spinalem, verum ita esse dispositos fibrarum ordines, ut, qui hemisphaerium constituunt sinistrum, à dextro oriantur cerebro, & vice versa; at vero cum ad componendam medullam spinalem ex cerebri cujusvis sive utriusque hemisphaeriis stamina emittantur, ea ita decurrere in Medulla oblongata, medullae
spi.

spinalis quasi principio, ut ibidem decussentur, ac decussata postmodum in medulla spinali recta decurrant ac parallelo situ. Confirmant hanc rem inventa structura cerebri, & ibi loci asserta staminum decussatio, quemadmodum supra (r) vidimus. Atque haec omnia si ita sese habeant ac comparata sint, concipitur egregie, quâ, laeso v. g. dextro cerebro, adfectiones produci possint nervosae dimidii Hominis, ita ut & nervi, qui ab Encephalo oriuntur, & ii, qui à spinali medulla suam repetunt originem, suam monstrent adfectionem morbosam in partibus, quae ab hac illove nervos repetunt, oppositis.

At vero (quod contra hos ita sentientes tertio loco regero) si comparemus, quae ex gravi Auctore, ac curioso C. H. scrutatore, MORGAGNIO adduximus (s), vidisse scilicet Eum ex quovis hemisphaerio in quodvis è directo latus medullae spinalis fibras tendere permultas, paucas autem, si quae decussentur, illas esse, ac huic praestando effectui impares, dicta non ita liquido, ut opinor, adsumenda sunt. Demus autem rem ita sese habere; non proinde mihi adhuc illius rei notio evadit clarior: quid scilicet, si haec ita assumamus, eveniet in casibus laesionum cerebri five vulnere, five compressione gravi, aut ossium intropressionem productarum? Quodvis hemisphaerium (assumpta decussationis doctrina) suas emittet medullares fibras in suum compar, & ab hoc recipiet iterum, dextro in sinistrum, sinistro in dextrum. — Praeterea, theoria Cl. SAUCEROTTE (t) si

(r) Vid. Sect. hujus Cap. I. §. V. inpr. pag. 127. & Cap. II. §. II & §. III.

(s) Vid. Ibid. Cap. II. §. VI. pag. 158. & seqq.

(t) Vid. Ibid. Cap. II. §. IV. pag. 151.

si stabilis sit atque admittenda, accedet iis adhuc dum ex hemisphaerii v. g. dextri anteriori parte in sinistri cerebri partem posteriorem, & vice versa (idemque dicendum de sinistro hemisphaerio) decussatio quadruplex, ita ut ex quovis hemisphaerio fibrarum medullarium ordines emittantur tres, quos dum totidem accipit quodvis, requiritur, ut quodvis hemisphaerium sextuplici gaudeat fibrarum ordine. — Ex praemissis illis mihi colligendum autumo, quod, assumpta hac fibrarum structura ac dispositione, indifferens sit quoad effecta paralyseos & convulsionis, utrum unum, an ambo, laesa fuerint hemisphaeria, cum ex dimidii cerebri laesione universalis deberet produci paralyfis vel convulsio, saltem talis, quae praecise non ad dimidium Hominem se extenderet. — Ut clarius hoc adhucdum fiat, notamus, dum vulnere, compressione, vel partium destructione unum laeditur hemisphaerium, cujusvis sive utriusque hemisphaerii laedi simul stamina medullosa, & hinc functiones omnes, quas ab Nervis partium laesarum mutant, in utroque (si dicere sic liceat) corpore interturbari debere, aboleri, aut animosius incitari, ita ut hinc sensus motusque accidat abolitio, aut partium producat contractio violenta.

Argumentum insuper praebet quartum, quod jam ex MORGAGNIO adnotavimus (u), nervorum scilicet esse paria nonnulla, quae ante decussationem, si illam in quibusdam modo cerebri partibus conspici & adesse statuitur, staminum cerebri egrediuntur: hoc autem si verum sit, ipsam explicandi rationem destruit, vel si dicatur illa paria ante eorum è cerebro exitum decussata esse, in eum

ite-

(u) Vid. hujus Sect. Cap. II. §. VI. pag. 159.

iterum relabimur errorem, quem refutando jam excussimus.

Ne quid denique omisſe videar, quod memorandum convenit, requiritur, ut quinto & ultimo loco paucis hic commemorem, quinam experimentorum fuerit ſucceſſus, quae in cerebris animalium inſtituerunt doct. LORRY (v) aliique, quo pateat ſic, quam cautos nos eſſe oporteat, ne cauſſis quandoque quid tribuamus diverſis, & illis nimium nixi & ſeducti perverſam quandoque inſtituamus medellam. Auctor hic celebris, varia in animalibus inſtituens experimenta, invenit, quod nunquam producere potuerit ſoporem, apoplexiam, paralyſin ſive univerſalem ſive particularem, quamcunque etiam aut quacunque in cerebri parte admoveret preſſionem; at dolorem tantum excitaverit inſignem, quem ejulatu, cruciatibus & ſeſe liberandi conatu haec indicabant animalia. Similis experimentorum eventus fuit Cl. LAGHIO, quemadmodum teſtatur Ill. HALLERUS (x), qui ſuam experientiam contra LORRYI & LAGHII experimenta adducens, aſſerit: „Ego tamen tot in experimentis „multo omnino & numeroſioribus, & nullam ad „cauſſam ornandam inſtitutis, ſemper vidi, omnem quidem cerebri compreſſionem graviter canes ferre, à majori vero qualibet ſopiri, ronchos demum edere.” Et fane allata haec Cl. LORRYI & LAGHII experimenta numero nimis pauca ſunt, nec

(v) Vid. *Memoire ſur les inconveniens contre la nature du Cerveau, & ſur les organes qui ſont le principe de ſon action, inſerée dans les Memoir. préſentées à l'Acad. R. des Sciences par divers Etrangers*, Tom. III. pag. 444., vel, hiſ ſi quis careat, adeat *l'Histoire de l'Anat. & de la Chir. par M. PORTAL*, Tom. V. p. 448. & ſeqq.

(x) *Elem. Phyl.* Tom. IV. p. 301. (v)

nec eorum ad Hominum cērebra legitima satis comparatio, quam ut iis ceterae everterentur observationes. Quicquid vero horum omnium sit, ante allata argumenta contra Decussationem Nervorum dum ferio volvam animo, tantum apud me valent, ut hancce doctrinam relinquere cogar, ac illam pro conjecturali habeam.

§. III.

Difficultates, quae, rejecta Decussatione supermanent, memorantur, & quid ex allatis concludendum sit, proponitur.

Sunt tamen & interim quaedam difficultates, quae, negata hac Doctrina, vix queunt concipi, quaeque hic eo magis memorandae sunt, quo videat quivis, quaecunque etiam assumatur sententia, supermanere tales haud ficulneas, nec solvendas ita facile, & credibile esse (ut inquit Nob. TULPIUS (y)) nos caecutire in genuino cerebri regimine: cujus opera multo fortassis sunt diviniora, quam quisquam hactenus suo comprehendit captu. Agedum ad illas transeamus.

Quamquam observationes antea allatae neutiquam probare possunt, Decussationem Nervorum locum habere, quum saepenumero fallant, & quidem nimis frequenter, quam ut tantum exceptio à regula sit vocanda; tam saepe tamen manifestae fuere detectae laesiones in uno latere & ejus effecta in altero, ut vix credi queat, à commotione cerebri in hemisphaerio, quod è directo erat, illam adfectionem, sive paralyticam sive convulsivam, repetendam, & proinde nihil tribuendum esse manifestae illi laesio-

(y) Lib. I. obs. XXIII.

floni. — Ita si ratiocinari vellem, quo meas sustinerem partes, objici posset justissima ratio, me aliorum illud ratiocinandi genus antea jam explosisse (z). — Largior potius hic difficultatem inveniri, & hanc ipse propono, quo nihil sic omit- tam, quod adducendum videretur, & simul demon- stre, quod in praecedentibus jam dixi, supermanere lacunas ac hiatus, quaecunque etiam adhibeatur phaenomenorum explicatio.

Sed aliud quid adhucdum est, licet non tamen nostram destruat assertionem, quod dubiam ac de- terminatu difficilem facit rem: inter experimen- ta scilicet, quae circa hanc doctrinam institue- runt Medici, varia sunt, quae si decussationem non indicant, arguere tamen videntur, quod, uno he- misphaerio laeso, in opposito latere corporis ejus effecta nonnunquam producantur. Nam si in me- moriam reducimus ante adducta in animalibus insti- tuta, inprimis v. g. PETITI & SAUCEROTTII (a) ten- tamina, concludere tenemur, in illis in uno tantum hemisphaerio productam laesionem, atque intactum fuisse reliquum. Jam vero his in experimentis si symptomata fuerint producta in opposito latere, quemadmodum refertur, nullum nobis supermanet effugium, quo eventum negaremus. Inter omnia illa maxime etiam huic conclusioni favet experi- mentum MOLINELLI, quod ex Commentariis Inst. Bononiensis protulimus antea (b), qui scilicet lo- bum cerebri finistrum in cane totum abstulit, ejusque ablationis effectus fuit, ut in dextro latere evaserit paralyticus. — In illo nunc casu sane nulla alteri hemisphaerio, quod è directo erat partium affecta- rum,

(z) Vid. hujus Cap. §. praecedentem.

(a) Hujus Sect. Cap. II. §. III. pag. 148. & §. IV. pag. 152.

(b) Ibid. §. III. pag. 149.

rum, illata fuit laesio, & tamen in opposita parte corporis effectus fuit productus. Eodem fere redit experimentum, quod in cane instituit Cl. J. G. ZINN (c). Ille scilicet acu triquetra laeserat corpus callosum, illaque laesio progrediebatur retrorsum & paulo sinistrorsum, per ventriculum sinistrum & corpora striata sinistra, ad basin cranii: sinistrum igitur hic laesum erat hemisphaerium; attamen refert, illius laesionis symptoma paralyseos in musculis dextri lateris conspicuum fuisse.

Hae sunt Difficultates, quas memorare volui candidè, ac nullo modo contorquere, quo nostra sententia majorem prae se ferret veri speciem, non enim fingendum est, sed videndum, quid Natura faciat feratve.

§. I V.

Negata Decussatione, an alia Phaenomenorum explicatio detur, inquiritur.

Quaeri certe jure potest, utrum, discusso & ni fallor, demonstrato, nec vetustioris aevi sententias, nec decussationem Nervorum aut staminum medulloforum cerebri, explicando pares, nec materiam hanc ad evidentiam omni dubio majorem redactam esse, alia excogitata sit, aut excogitari queat, explicatio, quae Quaestionem hanc absolvat difficilem? — Aliam excogitatam fuisse, antea patuit (d): nimirum, decussationis theoriam rejicientes MORGAGNIUS & METZ-

(c) Vid. Dissert. Ejus inaug. sistens Exper. quaedam circa corpus callosum, cerebellum & duram meningem, in vivis animalibus instituta, Gottingae 1749. 4to.

(d) Vid. Sect. hujus Cap. II. §. VI. pag. 159, 160, 164 & 165.

METZGERUS suum hic exercuerunt ingenium. An autem hae Auctorum sententiae rem absolvant, vereor ut asseram: cum enim dicat MORGAGNIUS (quod venia manum tanti Viri dictum sit) paralyfin in ipso latere explicandam esse ex vitiatis illis fibris, quae longitudinaliter positae in nervos abeunt; non video, quid hemiplegia inde perfecta omnium partium nervis instructarum, nisi consensu hoc fieri supponas, oriri possit: & ab altera parte, an meningum quidem convulsio, si oppositam spectat plagam, paralyfis causa hic quidem accusanda semper videatur, dubito: sic enim non perspicio, quare cessante hac convulsione non etiam cesset convulsio, nisi, quod largior, hac convulsione meningum tantam partium cerebri tenerarum adeo, subortam turbam, ut postmodum suis functionibus ineptae sint, supponas. — Hoc autem posito, secundo loco rogare liceat, quare fiat, quemadmodum observationibus constitit, ut redintegratus partium oppositarum tantum fuerit tenor tunc, tuncque solum, ubi abscessus, sanguis extravasatus aliusque effusus humor evacuatus fuerit. Haec sunt, quae impediunt quo minus MORGAGNII amplecti queam sententiam.

Et ut de conjectura doct. METZGERI (c), quod sentio, libere dicam, illa, me iudice, in explicandis dictis phaenomenis haud majoris ponderis est: etsi enim obsint & ipsae Observationes (ut recte inquit METZGERUS) & argumenta insuper ipsa suppeditet ratio, ut supra ni fallor evicimus, quo minus alterna fibrarum assumi queat positura, in ipsis tamen phaenomenis supersunt remanentque difficultates haud ficulneae, quae non juste concludi posse arguunt, semper adfectum esse illud hemi-

(c) Vid. pag. 164 & 165.

misphaerium, in cuius è directo latere conspiciuntur symptomata. — At vero si vel illud omittamus, quid de reliquis erit statuendum? obtinente scilicet paralyfi in uno latere & convulsione in altero, convulsiivi isti motus an activis adscribendi erunt symptomatibus? Naturam humanam Corporis ruinae minitanti prospicere, &, qua potest opera, ei obniti, quovis intendit modo. Motus illam diere spontaneos & molimina animadvertere licet; at convulsionem in uno latere, dum paralyfis sit in altero, huic virtuti vigili adscribere, ego quidem dubito; & dubito quidem eo magis, quod nec constans in iis producendis sit Natura, nec requiri videantur, neque paria sint, Ejus molimina, quibus praesens malum vel sublevare, vel corrigere, queat. Sed haec dum assero, sentio quidem hic regeri posse, Naturam saepe irrita instituere conamina, donec tandem vi morbi victa huic succumbere sit coacta. At vero connubium (utut etiam illud dari ipse probe perspicio) si tam insigne duo inter hemisphaeria detur, ut altero adfecto alterum in consensum trahatur, ego quidem, nisi penitus fallar, haec semper adfore molimina, necesse sit suspicarer, cum sic illa phaenomena ex nexu illo indissolubili quasi pronasci debere viderentur: quae quum Observationibus hujus morborum generis contraria sint, quo minus hanc amplectar sententiam, ducor ratiocinio.

Ego (quod praefiscine mihi dicere liceat) per longum tempus huic materiae intentus, ac, quantum potui, omne, quod ad illam conferri posset, colligens & comparans, quo plus colligo, comparo & quid probe videre videor, eo majorem hac in Quaestione dirimenda & explicanda offendo difficultatem. — Constantem hic haud esse observationem, ita ut decussatim hic semper oritura sint phaenomena.

nomina laesi dimidii cerebri, invictis, ni fallor,
 demonstravi argumentis; demonstravi insuper, haec
 ipsa phaenomena fictam nervorum destruere decus-
 sationem, & alia ratione suggeri argumenta, quae
 illam penitus rejiciendam suadent: at simul ab altera
 parte innui, dubia hic superesse quaedam haud
 levis momenti, ita ut, quid proprie de hac Qua-
 estione statuendum sit, in medio relinquam. Suffi-
 cit mihi, per multa saecula inhaerentem opinio-
 nem, & huic infidam superstructam explicatio-
 nem, excussisse; &, licet forte ille mereatur ma-
 gis de Orbe Litterato, qui receptam opinionem &
 probabilem confirmet, quam qui omnes evertendo
 aut nullam amplectatur, aut suam fateatur igno-
 rantiam, malui tamen hic gradum cohibere, quam
 per tenebras illidere: „ Natura enim munera sua
 „ non simul tradit, nec omnibus patent, reducta
 „ sunt & interiori sacrario clausa: ex quibus aliud
 „ haec aetas, aliud postera accipit & depro-
 „ mit (f).”

Qui meliora de his sapit, ut pro Artis salutife-
 rae incremento, sic & praeprimis Humani Gene-
 ris salute, ea in medium protrahat, aut post meas
 hac de re lucubrationes si veterrimum quis ex-
 cusserit inhaerentis opinionis jugum, ut majori hac
 in re perspicacia instructus nostro conamine inci-
 tetur, quo explicationem magis det absolutam,
 speramus serio. — „ Multum quidem egerunt,
 „ qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt, mul-
 „ tumque adhuc restat operae, multumque resta-
 „ bit, neque ulli nato post mille saecula praecide-
 „ tur occasio aliquid adjiciendi (g).”

§. V.

(f) SENECA in Quaest. Lib. VII. Cap. 35.

(g) Apud Eundem Epist. 33.

§. V.

Quaestiones, quae ex antecedentibus fluunt, perstringuntur.

Atque ita dum sentio, non tam difficile mihi erit iudicium ferre de Quaestionibus duabus, quae ex antecedentibus sua sponte quasi fluunt, 1°. scilicet, *Utrum in Apoplexia & Laesione Cerebri, quam consequitur Hemiplegia, V. S. institui debeat in adfecto Latere, an in opposito, & 2°. Quid statui debeat de Effectibus Vulnerum Capitis convulsivis vel paralyticis pro dimidia parte Corporis, in facienda eorum sedis diagnosi, periculi prognosi & curationis methodo.*

Cognitum probe & ad amussim perspectum si foret adfectionum illud genus, quod in longum pertractavimus, duplex hisce adfectis adduci posset emolumentum, alterum, ut è directo adfecti Lateris institueretur V. S., quae ferme omni in tali casu indicatio urgens est, quamque omni casu potiore esse in antecedentibus (h) argumentis omni dubio majoribus, & ab experientia, fida illa magistra, desumptis evicimus; alterum, posito, quod aliqua determinata in parte unius hemisphaerii, vel & utriusque effusus esset sanguis, aliusve humor alienus (commotio enim si medulloforum cerebri staminum adfuerit, generalis adhiberi tantum poterit cura) ut sciri posset sedes mali, periculum indicari, ac trepano aperiendo caput, quo humor evacuari posset, cura fortunatior saepe institui.

Con-

(h) Vid. Sect. I. Cap. III. §. VIII. pag. 99., ubi illius jam fuit facta mentio, ita ut illa cum his conferri mereantur.

Constans modo si foret Observatio factorum, perinde nobis esset, utrum ad amissum horum phaenomenorum explicatio posset dari, an minus: experientiam quippe tantum dictis in casibus consulere oporteret, quemadmodum etiam faciendum credidi de priori Quaestione, cum hac quidem (ut supra vidimus), quantum ex aliis Auctoribus addiscere potui, constiterit, fortunatum semper fuisse eventum, si ex sana detraheretur corporis parte: & illud quidem eo magis mihi praestandum videtur, quod Nervorum influxum legitimum cum caret systema circulatorium, hoc in latere debilitetur adeo humorum circumagentium progressio, ut quandoque vix, quandoque nullatenus, educi queat latex sanguineus, qui per adfectum decurrit latus. Etiam si igitur statuamus, è directo cerebri laesi semper adfieri Corporis dimidii partes, vel contra laeso cerebro oppositas adfieri partes, & vel maxime putemus, in genere V. S. directam plus profuturam, ob Hominis dimidii consensum & bipartitionem, quemadmodum Sect. I. probavi; in hoc tamen casu, experientia duce, ad V. S. in opposita parte adfecti corporis maxime recurrendum erit, ut V. S. evacuatoriae effectus si non fortunatissimi, fortunatoris saltem, quam nullam instituendo, potiri adnitamur (i).

At vero quantum abest, ut de altera Quaestione determinatum proferatur iudicium: fallit hic experientia, & illa fallente, an ferra capiti circumscribemus hiatum, ea spe freti, fore, ut ibi loci inveniatur materies effusa? In ancipiti & infido malo, quemadmodum vulnera & laesiones cerebri sunt, nihil omittendum esse, quivis bonus judicabit

(i) Cautionem hanc supra inculcavi, vid. Sect. I. Cap. III. §. IX. pag. 164.

bit Medicus ac Chirurgus, at certioribus absentibus symptomatibus, sola suspitione materiae latentis ex praesenti phaenomeno, quod fallax quippe solet esse, indicationem formare, quo cranio circumscribatur hiatus, si non temerarium, imprudens mihi videtur. — Ex hoc igitur phaenomeno, quemadmodum ex aliis bene multis, quae Vulnere Capitis concomitantur, materiam latentem, nulla existente fractura, dari in cranio effusam atque reclusam conjicere licet, praesentem autem esse certo & determinato cerebri loco asserere neutiquam, ita ut, recte notante Cl. LOUISIO (k), haec lucidissima, obscuritatis licet plena, habenda sint symptomata, quemadmodum latius demonstrabo in Dissert. jam memorata de *Contrafissura & Vulneribus Capitis*.

§. VI.

Quid Systema Nervosum per se, quidque actione sua in alias partes, ad Morbos Unius Lateris conferat, respicitur.

Absolvenda data fides est (l). Vidimus sic per totum ambitum hujus Sectionis, quantum ex distributione dispositum videatur Systema Nervosum, ut morbi proveniant unius Lateris. Sive jam statuatur, cerebri hemisphaerio altero laeso eos decussatim oriri, sive è directo, perinde erit quoad effecta Morborum Dimidii Hominis; utraque quippe sententia liquido demonstrat, haud immerito asserendum, *Hominem in Systemate Nervoso, aequè ac in aliis, bipartitum esse, sic ut dimidia pars illius possit adfici, dum altera in legitimo suarum functionum*

(k) In Ejus Libro ante cit. pag. 34.

(l) Vid. Sect. I. Cap. II. §. VI. pag. 59.

tenore pergat ac perennet. — Si vero vel obiter consideremus, hac ipsa dispositione ac bipartitione Nervorum morbos non raro produci dimidii Corporis, qui suam originem Nervorum virtuti, eique soli, dimidiatim adfectae debent, quantum non idem Systema Nervosum favere debet, ut, intermediente quasi nervorum actione, in functiones reliquas, suo imperio in dimidio Corpore producantur morbi, non futuri certo certius, nisi eorum virtus ita in illas ageret, ut hisce adfectionibus producendis dispositae forent quam maxime. Nervosum Systema, quantum ex ejus dispositione, & in dextrum sinistrumque corpus aequali divisione, unius alteriusve lateris morbis producendis faveat, vel obiter intuenti patebit, si consideraverit Naturam in distribuendis Nervorum Paribus talem obtinuisse modum, ut Olfactorium per utrasque distribuerit nares; Opticum, oculorum Motorium & Patheticum utrique dederit oculo ejusque musculis; Quintum tribus suis ramis per utramque faciem, ejus musculos ac quodvis Linguae dimidium disperferit; Sextum per utriusque oculi musculos Abductores diviserit, atque ex eo & Quinto pari in utrumque corporis latus dimiserit utrumque Intercoastalem; Septimum portione sua molli per utramque Aurem internam disseminaverit, dum dura ejus portio in pedis anserini formam faciem obtegens ejus musculis inservit; Octavum cum suis Accessoriis & Recurrentibus in utroque latere colli musculis, linguae, laryngi, pharyngi, oesophago, cordi, pulmonum utrique interferuerit; Nonum praeter varios ramos, qui colli partes adeunt, urique parti Linguae distribuerit; Decimum in utrumque latus per musculos obliquos, & quosdam extensores capitis, explicaverit; & denique triginta reliqua nervorum Paria (quorum tertium quartumque emittunt utrum-

que Phrenicum) ex Medulla spinali in utrumque truncum atque extremitates segregaverit.

Quantum praeterea Nervosum Systema in totius Corporis H. actionibus requiratur interugm, quantumque in N. C. influat, docent Nervorum laesiones, qui partes privas adeunt, illarumque pedissequa functionum imminutio, docent dolores irritationesque diversi generis, aut in ipsa parte spasmos, convulsiones, circuitus humorum perturbationes, aut consensu mirabili, quem cum dissitis alunt partibus, eosdem effectus non raro producentes in remotioribus. Exemplo sint effectus animi pathematum: haec, etsi commercio, quod bina inter Hominis principia viget, producantur, nervorum tamen ope functiones nostras saepe turbis agitant, ac eorum vires ita animant, ut, eorum virtute impetuosius nunc agente depravatae, in motus aberrant vitiosos. — Auctior & expeditior circulatio, secretio, excretio, quae concomitantur gaudium; impetus efferati, quibus musculos, sanguinem, bilem exagitat ira; pallor, torpor, macies, cachexia, quem febre lenta adpetitu prostrato infert odium, livorque; vis nervea languens, tonus partium fatiscens, motuum vitalium imminutio, pulsus tardus, contractus, circulatio lenta aliaque symptomata, quae moeroris pedissequa sunt; muscularium virium infirmatio, tremores membrorum, sphincterum resolutiones, ambitus circulationis contractus, unde pallor, siccitas, perspirationis suppressio, attractio major, anxietas aliaque, quae metum insequuntur; & denique Nervosi Systematis conquassationes violentae, adfectiones spasmodicae, convulsiones, epilepsiae, quae non raro consequuntur terrorem (m); nonne toti-

(m) Conf. Ill. GAUBII Inst. Path. Med. à §. 532. ad §. 543. x

tidem demonstrationes sunt, quod magna Nervorum actio sit & energia in producendis variorum morborum generibus, atque, à Systemate Nervoso ut N. C. insigne trahit emolumentum, quo fanitas perennet, sic etiam ab ejusdem interturbata actione labefactetur insigniter.

Haec omnia si cum allatis (n) conferantur, non ita forte obscure percipietur, quàm quandoque vel mere nervei oriantur unius lateris morbi, vel nervorum actione, & consensu in Vasculoso Lymphaticoque Systemate, Textu Celluloso aliisque N. C. partibus, earumque actionibus (modo dimidia, ut ita dicam, Nervorum adficiatur series) Dimidii Corporis progerminent adfectiones, ac suam symbolam tantum eo conferant, ut his non adfectis vix illas productum iri posset concipi.

Morborum unius Lateris mere Nerveorum exempla ulterius proferre maxime inutile foret; eorum in Sect. hac per plures adduximus Observationes: at vero, quo altera confirmetur assertio, priores observationes quando vel leviter perlustramus, illius rei idea nobis, ni fallor, deveniet clarior. Scilicet, ratione haec argumenta si non ita destituta quis credat, concipiet forte mecum facilius, quàm hac Nervorum aequali divisione in N. C. partes dimidias, imminuta vel adaucta virtute dimidia, partium connexionem nervorum ope cum aliis, è directo oriri possint genarum & linguae rubores & intumescencia (o): etenim, etsi huc sane requiratur, ut majori copia

§. 543., cujus elegantem animi pathematum picturam in hisce secutus sum.

(n) Confer. Observationes Sect. I., Introductionem Sect. II., & Observationes, quas retulimus Cap. II. §. II.

(o) Vid. Sect. I. Cap. I. §. I. Ad hunc §. adhucdum potest

copia adferatur sanguineus latex, quo rubeant hae partes ac turgescant infestentur inflammatoria, attamen & maxime, irritatis in partibus, in quibus malum haeret, nervis, eorum communicatione effici potest, ut è directo in aliis partibus oriantur adfectiones adaugeanturque. Observatio, quam mecum communicavit Cl. VAN DOEVEREN, luculentissimum hic exemplum est (p). — Nec dubium est, quin suam etiam contulerit symbolam Systema Nervosum in producendo Ictero dimidii corporis, cujus antea (q) fecimus mentionem, licet tamen & aliae adfuisse videantur causae & conditiones, ut supra retulimus (r), ita ut combinationem variorum Systematum huic morbo producendo contribuisse verisimile sit. — Nec absolum pariter mihi videtur huc etiam suas contribuisse partes Systema Nervosum, quo sudores produceret unius Lateris, qui supra fuere descripti (s): ex symptomatibus enim hos concomitantibus & causis, quas illis subesse perspexerunt Observatores (t), illud colligi posse non dubie apparet. — Ab animi pathematibus morbisque nervosis Salivam quandoque potest addi, quod in Pleuritide quandoque è directo adfectione pleurae conspiciantur genarum rubores: horum meminit WIPACHERUS Tract. cit. pag. 59. & illius manifestissimum exemplum adducit (pag. 94.) Virginis, quae pleuritide correpta genam adfecti lateris ex coeruleo rubentem habuit, quod quidem tanto luculentius poterat conspici, quanto magis haec à Natura alioquin ipsi haud noverca, vultu egregie florido, & si colori credendum, sanitatem ipsam referente, erat donata.

(p) Vid. Sect. I. C. I. §. I. pag. 5.

(q) Ibid. §. II.

(r) Ibid. Cap. II. §. V. praesertim pag. 55 & 57.

(s) Ibid. Cap. I. §. III.

(t) Conf. sententiam PECHLINI & HARTMANNI ibid. Cap. II. §. II. pag. 42.

que augeri & alterari notissimum est, ita ut nunc acris evadat, dulcem saporem linguae imprimat, aliave contrahat vitia, quae documento sunt, nec huic functioni suum denegare influxum Systema Nerveum (u). Quod si haec ita sese habeant, licet certe vasorum actio hinc interturbetur, & proinde aliter in eorum fluidis elaborandis sese gerere debeat, nonne tamen hinc repetenda quodammodo videtur unius lateris Salivatio, quam supra memoravimus (v)? Eodem praeterea redeunt, quae adnotat PECHLINUS de uno latere frigido cum concomitante insultu epileptico (x), ubi tragoediam luisse pro maxima parte videtur Systema Nervosum. An denique Tumor brachii, una cum tumore testiculi ejusdem lateris, ac Nephritidis symptomata, è directo caput adficientia, alterutro laborante rene (y), ex eodem fonte repetenda sunt? nisi in priori casu ad Systema Lymphaticum simul recurrendum sit, ut supra innui (z), illa symptomata ad Systema Nerveum referri debere credibile est; at vero in po-

(u) Conf. HALLERI Elem. Phys. Tom. VI. pag. 53.

(v) Vld. Sect. I. Cap. I. §. VIII. pag. 29. Confirmare hanc rem videtur salivae dulcedo in altero latere, cujus meminisse VIRIDETUM (*du bon chyle* pag. 293.) Auctor est HALLERUS (l. mox cit. ad notam (c)). Eadem haec confirmare videntur, quae legimus in Misc. N. C. (Dec. II. ann. IX. pag. 460.) à JOH. MATH. FABRO observata: scilicet „Civis Heilbr. cum per scalas ruens occiput vehementer concussisset, curatus tamen, nil aliud patiebatur insolitum, praeterquam quod saporem nullum, nisi dulcem, quicquid etiam gustaret, perciperet, & imprimis in latere, ubi caput maxime laesum fuerat.”

(x) Ibid. Cap. I. §. IV. pag. 12. Veluti certo contigit in morbo nervoso lateris unius, sed simul tamen quoque vasculoso, quem ex hoc Auctore citavi pag. 132. Not. (y).

(y) Ibid. Cap. I. §. IX & X.

(z) Ibid. Cap. II. §. V. pag. 57.

posteriori casu symptomata à Nerveo systemate è directo adfecto, ac cum capite per consensum communicante, deducenda esse ego quidem adfirmaverim.

Atque haec sufficiant: quae si quis non tanti forte ponderis existimet, ut rem absolvere videantur, relegat quaeso paullo curatius Observationum par, quod superius fuit allatum (a), invenietque, ni fallor, & morbos dari unius Lateris mere nerveos, & suo praeterea influxu in functiones vasorum & ceterarum partium Systema Nervosum contribuere insigniter, quo suas phases in altero dimidii Corporis Latere producant potentiae morbificae. — Prolatam superius MANGOLDI observationem (b) si attentione paullo severiori perlegimus, quam pulcre non inde adparet, quæ ex adfecto unius Lateris Systemate Nervoso debilitata videatur vasculorum cutaneorum, eorumque exhalantium orificiorum series, in eodem latere, ita ut ἐνεργείας Nervorum deficiente humores suos elabi quasi concesserint; quæ porro in dextro latere illorum vasorum vis requisita aut defuisse aut spastica nimis adfuisse, cum nervos stimulantia aut humorum motum

(a) Vid. hujus Sect. Cap. I. §. VI & VII.

(b) Ante paucos dies, cum, quae ad Sect. I. referenda erant, jam erant impressa, ad me tantum pervenit pulchra haec Observatio, & hinc ob ejus praestantiam & fidem hunc locum illi assignare fui coactus, cum, si prius ad manus meas pervenisset, convenientius in Sect. I. fuisset commemorata. Interim gaudeo, absoluta Sectione priore, me tamen illam rescivisse, quia Conjecturis meis de Causis Mechanicis & Dynamicis in producendis Unius Lateris morbis robur addit insigne; quapropter quoque eam totam commemorandam esse quam maxime credidi, in hac quippe observatione & notantur singulae, quae quicquam ad hunc morbum producendum contulerunt, & conjunctae suas etiam contribuerunt partes, ut sic exstiterit, quemadmodum relata est.

tum incitantia requirebantur, quo sudor ex illis posset prolici; quî denique in adfecto Systemate Vasculoso unius tantum lateris concurrisse hic simul videantur & causæ dynamicæ & mechanicæ, quum partim à vi vasorum insita pulsationes arteriarum repetendas, partim à causis mechanicis, cum, corporis mutata positura, motus hi abnormes essent vel legitimi, deducendas credibile sit?

Haec omnia igitur si quis ad ante dicta transtulerit suo loco, haecque attenderit in combinatione legum mechanicarum & dynamicarum, invenerit, ut opinor, horum Systematum diversorum actione, quandoque sola, quandoque combinata, *Adfectiones produci morbosas dimidii Corporis*, atque haec omnia documento esse, quod in morbis producendis quandoque *dextrae partis facultas & natura à sinistrae partis natura & facultate differat.*

Atque hic dum explicit Dissertatio, respiciens ad lacunas & hiatus, quos relinquere in explicationibus Causarum fui coactus, in memoriam revoco dictum illud Sagacissimi BACONIS „Homo Naturae minister & interpretes tantum facit & intelligit, quantum de Naturae ordine re vel mente observaverit, nec amplius scit aut potest.”

F I N I S.

tum incantatis requireretur; quo fides ex illis
posset trahi; quod deinde in adjecto Systema-
te Valerolo unius tantum interis conueniente hic
simul videretur & canisae dynamicae & mechanicae
causae partem a vi valorem interis pollicetur
artemque repetendas, partem a causis mechanica-
cis, cum corporis natura posset, motus in ab-
normes essent vel legimus, deducendas credibile

hac omnia igitur si quis ad arte, digna transla-
tione loco, haecque acciderit in combina-
tione legum mechanicae & dynamicae, in-
veniet, ut opinor, hominem Systematum diversorum
actione, quandoque sola, quandoque combinata,
Affectiones produci morbos animae Corporis, atque
hac omnia documentis est; quod in morbis pro-
ducendis quandoque deinde partem faciant & na-
tura & sensus partem naturae & facultate differet.

Atque hic dum explicat Dissertio, respiciens
ad faciem & hanc, quos respiciere in explicatio-
nibus Cassarum sui coetus, in memoriam revoco
dictum illud Sagacissimi Baconis „Homo Natus
„ est minister & interpretes tantum facit & intelli-
„ git, quantum de Naturae ordine se vel mente
„ observaverit, nec amplius scit aut potest.”

DISSERTATIONIS ARGUMENTA.

SECTIO PRIMA.

DE ADFECTIONIBUS ALTERUTRIUS LATERIS, INPRIMIS EX VASORUM SYSTEMATE ALIISVE PARTI- BUS DEDUCENDIS.

Introductio. Pag. I

CAP. I. Observationes Morborum dimidii Hominis continens.

- §. I. Genarum rubores; albedo Linguae è directo pulmonis adfecti; Linguae intumescencia & rubedo dimidia. 3
- §. II. Coloris cutis Ictero depravati exempla. 5
- §. III. Unius Lateris sudores. 7
- §. IV. Calor frigusque alterutrius lateris. 12
- §. V. Eruptionum cutanearum variae species. 13
- §. VI. Alterutrius lateris Ignis sacer. 15
- §. VII. Inflammatio sinistri Pulmonis, cum vasorum tenuis Meningis distensione ac turgescencia sinistri lateris. 28
- §. VIII. Salivatio solius dextri lateris. 29
- §. IX. Tumor brachii sinistri insignis, una cum tumore & duritie testiculi lateris ejusdem. 30
- §. X. Nephritidis symptomata, è directo caput adficientia, alterutro laborante Rene. 31
- §. XI. Hemizomatis Necrosis. 32
- §. XII. Evacuationes Criticae alterutrius Lateris, inprimis per Nares dextras vel sinistras. 33

CAP. II. Expositarum Observationum harumque Phaenomenorum causas indagans.

- §. I. Explicationis Causarum difficultas. 38
- §. II. Variorum Auctorum explicationes adfectionum dimidii Hominis memorantur. 40
- §. III. Quaeenam Momenta in explicatione causarum adfectionum alterutrius Lateris considerata sint, proponitur. 47

DISSERTATIONIS ARGUMENTA.

- §. IV. Quid Causae Mechanicae ad morbos unius Lateris contribuant, inquiritur. Pag. 48
- §. V. Quantum hic suam Symbolam conferat Systema Vasculosum vi proprie dynamicā, dispicitur. 52
- §. VI. Systematis Nervosi *ἐνεργεία* & actio in morbis unius Lateris. 59
- §. VII. Systema Lymphaticum quatenus in morbis unius Lateris producendis suas agat partes. 59
- §. VIII. Influxus Textus Cellulosi in adfectiones Corporis dimidii. 65
- §. IX. Quid combinationes Legum Mechanicarum & Dynamicarum & uniuscujusque Systematis connubium efficiant. 72
- CAP. III. Num Venae Sectio in Pleuritide, aliisque morbis, è directo, an in opposito latere instituenda sit, exponens.
- §. I. Agendi ratio, ob Auctorum diversas opiniones, traditur. 76
- §. II. Sententia HIPPOCRATIS, GALENI, aliorumque, qui sanguinem è vena adfecti Lateris educendum esse, putarunt. 78
- §. III. Varias, quas pro Venae Sectione *καὶ ἰζὺν* Auctores memorati adduxerunt, rationes adferuntur. 82
- §. IV. Aliorum Auctorum opinio de V. S. in adfecto Latere non instituenda exponitur. 86
- §. V. Rationes pro oppositi Lateris V. S. à Variis adductae. 88
- §. VI. ANDREAE VESALII singularis opinio, ejusque examen. 92
- §. VII. Proponitur WIPACHERI Explicatio V. S. è directo, & num ea rem conficiat inquiritur. 94
- §. VIII.

DISSERTATIONIS ARGUMENTA

- §. VIII. De selectu V. S. in Apoplexia & laesione
cerebri, quam consequitur Hemiplegia. Pag. 99
- §. IX. Quid de V. S. è directo, an ex opposito, in-
stituenda statuendum videatur, exponitur. 102

SECTIO SECUNDA.

DE ADFECTIONIBUS ALTERUTRIUS LATERIS A NERVOSO SYSTEMATE SUAM REPETENTIBUS ORIGINEM.

Introductio. 107

CAP. I. Adfectionum Nervosarum dimidii hominis
Observationes continens.

- §. I. Alterutrius Lateris Convulsio. 108
- §. II. Laeso Cerebri hemisphaerio oppositarum
partium Hemiplegia. 111
- §. III. In uno eodemque corpore Convulsio unius,
& Lateris alterius Paralysis. 117
- §. IV. Paralysis Dimidii Corporis & quidem il-
lius, cui inhaeret Causa. 119
- §. V. An Medullae Spinalis laesiones in oppositi
Lateris parte suos etiam producant effe-
ctus? 120
- §. VI. Catoche & Rigor Dimidii Hominis. 130
- §. VII. Hemiplegia unius Lateris, una cum Sudore
nunc dextri Corporis nunc sinistri, Febre
dimidiati Corporis, Convulsionibus aliisque
Symptomatibus. 133

CAP. II. Auctorum varias opiniones de alternorum
Systematis Nervosi morborum causis pro-
ponens.

- §. I. Sententia HIPPOCRATIS, nec non
BALLONII, FOESII, DURETI, HIL-
DANI Aliorumque explicatio. 139

DISSERTATIONIS ARGUMENTA.

- §. II. *Staminum Cerebri & originis Nervorum Decussatio, ARETAEO jam dicta, a CASSIO prolata.* Pag. 143
- §. III. *Decussationis Doctrina à LANCISIO, SANTORINO, PETITO, WINSLOVIO, MOLINELLO, SWIETENIO Aliisque confirmata.* 145
- §. IV. *Singularis SAUCEROTTII de cujusvis hemisphaerii Cerebri alterna Decussatione Opinio.* 151
- §. V. *Decussationis Doctrina non omnibus admittitur Auctoribus.* 154
- §. VI. *Adversariorum Decussationis HOLLE-
RII, LAURENTII, MORGAGNII,
HAENII, HALLERI, MONROI,
MARHERII, METZGERI Aliorumque
Argumenta.* 155
- CAP. III. *Utra de Nervorum Decussatione Aucto-
rum sententia potior, & quid de alter-
norum Morborum Nervorum causa sta-
tuendum sit, inquirens.*
- §. I. *Explicationis Causarum difficultas.* 166
- §. II. *Argumenta, ex Anatome & Ratione de-
sumta, proponit, quae Decussationem Na-
turae incongruam esse, docere videntur.* 168
- §. III. *Difficultates, quae rejecta Decussatione
supermanent, memorantur, & quid ex al-
latis concludendum sit, proponitur.* 176
- §. IV. *Negata Decussatione, an alia Phaenome-
norum explicatio detur, inquiritur.* 178
- §. V. *Quaestiones, quae ex antecedentibus
fluunt, perstringuntur.* 182
- §. VI. *Quid Systema Nervosum per se, quidque
actione sua in alias partes, ad Morbos
unius Lateris conferat, respicitur.* 184

M A N T I S S A

POSITIONUM MEDICARUM.

I. Qui Medicinam, prae aliis scientiis, ut omnis certi expertem infamant male seduli doctores & perperam observarunt & vitiose argumentantur: suis tamen, ut ceterae scientiae Medicina premitur Hypothesibus, quarum & sua est utilitas, & quibus exuta in sceleti speciem contabesceret.

II. Omnis Medicinae Empiricae Humano Generi profuturae fundamentum est Ratio.

III. Proprietas illa, quae Solida Corporis Animalis viva ab aliis corporibus quibuscunque distinguit, nihil quicquam commune habet cum Mente, sed corporea est.

IV. Bilis in Hepate secreta per regurgitationem in vesiculam deferitur felleam, ex hac autem per Choledochum in Intestina.

V. Variolarum insertionem instituere utrum licitum sit, me iudice, non amplius debet quaeri; at vero num illam omittere licitum sit, quaestio est: quoniam (ut verbis utar J. LOCK ad TH. SYDENHAMIIUM apprime huc reducendis)

„ Quis tandem Arte nova domitam mitescere Pestem

„ Credat & antiquas ponere posse minas.

„ Post tot mille neces cumulataque funera busto

„ Victa jacet, parvo vulnere, dira Lues.”

VI. HULMI Lithontripticum (ut ceterorum etiam fors fuit) tantum valuit in aegro, cujus sanationem prodidit in suo Tractatu, ut post mortem ejus calculorum magna copia in vesica fuerit inventa.

VII. Suadet solita generationis Lex, quam in minimis aequae ac majoribus animalibus detegit observatio, suadet & analogia, Vermium Intestinalium originem à foris derivandam: adeoque summo Pathologo assentior, scribenti, „ Quod ipsa Natura dictavit systema, non ilico turbandum, si qua forsan parte ob cognitionis humanae angustiam hiat.” *Inst. Path. Med.* §. 587.

VIII. Scorbutus ad Classem morborum putridorum pertinet, ejusque cura antiseptica unica est.

IX. In Pleuritide loco dolenti Vesicatorium non esse adplicandum, optimum TRALLESIIUM nimis meticolose docuisse comprobatur experientia.

X. Februm Causam essentialem ad spasmum referre nullus dubito; spasmi vero originem ab atonia solidorum repetendam, minus recte asseritur.

XI. In Arthritide nullam dari materiem, ut vocant, podagricam, asseritur facilius, quam demonstratur.

XII. Male Generi humano mihi prospicere videntur, qui, cujuscunque fuerit Naturae, Scirrhi vel Carcinomatis sectionem inutilem arbitrantur.

XIII. In Hernia incarcerata praestat innoxiam plerumque κηλοτόμιαν tempestive instituere, quam multis conaminibus & cunctando vitam aegri in periculum summum conjicere.

XIV. Nisi fuerit osseae naturae Cataracta, vel aliae adfuerint conditiones, quae Ex rac-

tio-

tionem possunt, illi medendae simplex divisio capsulae lentis crystallinae, atque illius in humorem aqueum protractio sufficit; hoc quippe solvitur: unde haec methodus Extractioni anteponenda est.

XV. Unicum tantum datur vere sarcoticum, ipsa nempe Natura.

XVI. Positura extremitatum, si forte fracta fuerint earum ossa, optima est, in qua omnes earum ambientes muscoli in relaxatione maxima sunt.

XVII. In fistula ani partis adfectae excissionem omni in casu ego quidem damno. Opinio, nisi callus circumscindatur, eas sanari non posse, ficta est & inutilis. Simplex parietum divisio, sive illa fiat cultro, ut in profundis, sive ligetur paries, ut in superficialibus, optima est, illaque unica debet esse curandi methodus.

XVIII. Matrem inter & foetum vasorum nulla est directa communicatio: modus autem, quo humorum fit transitus ex matre in foetum, nondum recte intelligitur.

XIX. Miror MARHERIUM, egregium ceterum magni BOERHAAVII Inst. Med. Commentatorem, scripsisse (Tom. III. pag. 645.) ultimo graviditatis tempore inverti foetum; cum firmum sit ratumque (nisi impedimenta adfuerint praeternaturalia) sua ipsius gravitate jam ab initio deorsum pendere foetus caput.

XX. Aqua Amnios non tantum inservit, ut ab externis injuriis praeservetur fluctuans in illa foetus, at praecavet simul, ne ab ipso agente utero comprimatur fortius.

XXI. Placentae extractio post partum momentanea in genere pejora post se trahet mala, quam si hanc operam semper Naturae committimus.

XXII. In infelicissimo illo casu partus, ubi aut matri aut foetui moriendum sit, ut alterutrius vita conservetur, matris vita potior est.

XXIII. Male vulgo creditur, lac primum muliebri infantibus nocivum fore: recens nato convenit lac recens puerperae.

XXIV. Forcipes Obstetriciae, quales SMELLIANAE, optimae sunt, si earum fenestrae ad initia arctiores sint, ac pedetentim ampliores evadant ad manubria usque, ita quippe parietalium ossium eminentiae iis comprehendi possunt, ac foetus caput retineri firmitus.

XXV. Vecte ROONHUSIANA, aliave huic simili, in omni capitis positione in pelvi, in qua instrumentorum auxilium requiritur, partum absolvi posse, ego quidem adfirmaverim.

XXVI. Nullam habere utilitatem operationem Synchondroscos ossium pubis in partu difficili, asseritur minus bene; illam autem convenire posse omni ferme in casu, ubi instrumenta cetera obstetricia, unco excepto, nihil valent, multum à vero ablu-
dit: puto hinc, quod hic.

Illos intra muros peccatur & extra.

AD ORNATISSIMUM
M. S. D. U. R. U. I.,
A. L. M. & Phil. Doct.

Summis in Medicina Honoribus condecorandum.

*Si quondam veteri licuit, Puteane, sodali
De Plectro faciles elicuisse sonos:
Si mihi principium BLEISVICIUS ipse canendi,
Publica quo constat res bene nixa, fuit;
Vix prima ingenuas sparsus lanugine malas
Ante agerem vitae quam tria lustra puer:
Saepius hinc placitos forsitan si fundere versus
Sollicitavit amor, iussit amicitia:
Nunc equidem, tibi LEIDA novos dum spondet honores,
Turpe sit in titulos conticuisse tuos.
At prior ille animo penitus deferbuit aestus,
Pressaque curarum pondere Musa jacet.
Te celebrent alii, quorum felicibus ausis
Adnuit Aëonii praesul Apollo jugi:
Stridulus haud blandos interstrepit anser olores,
Et rauco turbet murmure dulce melos.
Vota feram satis est: latum Te Fama per orbem
Pollentem medica praedicet arte Virum.
Isala qua nitidis CAMPOS adlabitur undis,
Auxiliatricem jam petit aeger opem.
Vade bonis avibus: viduatas civibus oras
Pristina restituat, Te veniente, salus.
Nec tamen, ut vultu faveat Fortuna sereno,
Desine tu nostri vivere, Care, memòr.*

P. H. MARRON.

M. S. D U P U I,

A. L. M. & Phil. Doct.

Medicorum ordini adscribendo.

Ille, Groningano quondam plaudente Lyceo,
Cui Sophie titulos contulit alma suos:
Cujus abhinc dotes stupuit sacrata Minervae
LEIDA domus, magnis inclyta LEIDA Viris:
Ipse dein toto divisos orbe Britannos
Per tumidi fluctus ausus adire freti:
Inde Parisiacas quem tendere juvit Athenas,
Doctrinae ut varias undique quaerat opes:
Jam patrias, Hygieia! redux Te poscit ad oras
Cingere Phoebaeae frondis honore caput.
Diva fave! quin Tu, meritorum conscia, mystis
Hunc simul adnumeras, ipsa superba, tuis.
Gratamur, Puteane, Tibi: Tu crescere semper
Laude nova, & Socii vivere perge memor.

J. P. MARRON.

Med. Stud.

ERRATA GRAVIORA.

Pag. 14. Nota (b) *Linea* 4. perdiculum *Lege* perpendiculum. Pag. 16. *lin.* 1 HOMINO *lege* HOMINE. Pag. 30. *lin.* ult. pronuntur *lege* ponuntur. Pag. 31. *lin.* 25. ren *lege* renem. Pag. 35. *lin.* 1. crises *lege* crisis. Pag. 35. *lin.* 10. evacuandae *lege* evacuanda. Pag. 41. *lin.* 5. haemiplecticum *lege* hemiplecticum. Pag. 46. *lin.* 7. *lege* hanc. Pag. 46. *lin.* 9. rimetur *lege* rimemur. Pag. 47. *lin.* 5. alterutris *lege* alterutrius. Pag. 49. *lin.* 25. haemisphaerium *lege* hemisphaerium. Pag. 87. *lin.* 22. directa *lege* directo. Pag. 89. *lin.* 15. tunderunt *lege* tuderunt. Pag. 94 & 95. ἄξυρος *lege* ἄζυρος. Pag. 128. *lin.* 20. videor, *lege* videmini. Reliqua facile poterunt emendari.

ERRATA GRAVIORA.

pag. 14. Nota (b) Linea 2. perditionem lege perpendium.
Idem pag. 16. lin. 1. Homo lege Homo. pag. 30.
lin. 11. pronuntium lege pronuntium. pag. 31. lin. 25. ten
lege tenem. pag. 32. lin. 11. quies lege quies. pag. 35.
lin. 10. exequendo lege exequenda. pag. 41. lin. 5.
hacriphectum lege hanciphectum. pag. 46. lin. 7. lege
hanc. pag. 48. lin. 9. finem lege finem. pag. 47.
lin. 5. alternis lege alternantibus. pag. 49. lin. 25. nec.
inquisitionem lege inquisitionem. pag. 57. lin. 12. di.
regis lege dices. pag. 60. lin. 15. tunderunt lege tunde-
runt. pag. 64. lin. 25. exoptat lege exoptat. pag. 123.
lin. 20. videtur lege videtur. Reliqua facile poterunt
emendari.

Du Pui, Meinard S.

Diss. med. inaug. de homine dextro et sinistro

Lugdunum Batavorum 1780

Diss. 1478

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10844966-4